LIPIEC – SIERPIEŃ 2026 ISSN 1425-1299 EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

MODR KARNIOWICE

Małopolski Informator Rolniczy

DORADCA

LISTA ODMIAN ZBÓŻ ZALECANYCH DO UPRAWY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

AGROPROMOCJA TO MIEJSCE, W KTÓRYM PRZYSZŁOŚĆ POLSKIEJ WSI SPOTYKA SIĘ Z TRADYCJĄ

PRAKTYKI ROLNICZE SPRZYJAJĄCE RETENCJONOWANIU WODY

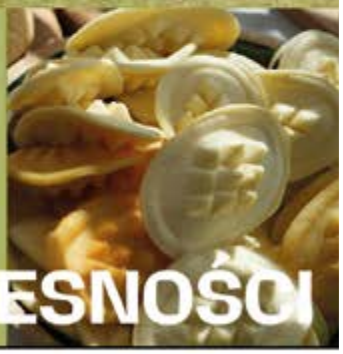

agro PROMOCJA ' 2026
5-6 września, Stary Sącz

WIEŚ W ODSŁONIE NOWOCZESNOŚCI

Stary Sącz *teren Diecezjalnego Centrum Pielgrzymowania* - 5-6 września 2026r.

agro PROMOCJA ' 2026
5-6 września, Stary Sącz

Działasz w branży rolniczej?

Jesteś zainteresowany promocją na największej wystawie rolniczej w Małopolsce?

Chcesz zaprezentować swoją ofertę i sprzedawać produkty?

Zależy Ci na pozyskaniu nowych klientów i nawiązaniu kontaktów biznesowych?

Dołącz do grona naszych wystawców!

Biuro Wystawy:

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Nowym Sączu,
ul. Kraszewskiego 44, 33-300 Nowy Sącz

tel. 18 445 70 36, kom. 451 167 884

agropromocja@modr.pl

Do udziału w wystawie zapraszamy:

- firmy działające w sektorach:
  - ciągniki rolnicze i urządzenia do produkcji rolnej
  - przetwórstwo rolno-spożywcze
  - pasze, dodatki paszowe i preparaty weterynaryjne
  - środki ochrony roślin i nawozy
  - ogrodnictwo, sadownictwo, szkółkarstwo
  - hodowla roślin i nasiennictwo
  - ekologia i ochrona środowiska
  - budownictwo wiejskie i inwentarskie
  - wyposażenie gospodarstwa domowego i urządzanie ogrodów
- producentów regionalnej i tradycyjnej żywności
- gospodarstwa agroturystyczne i ekologiczne
- twórców rękodzieła ludowego
- koła gospodyń wiejskich
- samorządy, instytucje obsługujące rolnictwo

Zgłoś swoją firmę do udziału
w Wystawie Rolniczej

AGROPROMOCJA!

Formularze zgłoszeniowe
dostępne są na stronie internetowej
agropromocja.modr.pl

Stary Sącz *teren Diecezjalnego Centrum Pielgrzymowania* **- 5-6 września 2026r.**

MODR KARNIOWICE

DORADCA

WYDAWCA I REDAKCJA

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z s. w Karniowicach

Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw
32-082 Karniowice, ul. Osiedlowa 9,
tel. (12) 285-21-14 wew. 240
kom. 609-700-003;
e-mail: wydawnictwa@modr.pl; www.modr.pl

Dyrektor MODR i Redaktor Naczelny Wydawnictw Ośrodka
Bronisław Dutka

Kolegium Redakcyjne
Urszula Ropa, Wiesław Grochal, Małgorzata Serwaczak, Anna Tobiasz, Ewa Ryjak, Andrzej Pisarz, Joanna Grudnik

Zespół Redakcyjny
Małgorzata Serwaczak, Patrycja Augustyn-Chochorowska, Ewa Biernacka, Anna Wójcik

Skład komputerowy
Patrycja Augustyn-Chochorowska, Ewa Biernacka

Redakcja Małopolskiego Informatora Rolniczego „Doradca" przyjmuje do publikacji ogłoszenia, reklamy, informacje handlowe, artykuły sponsorowane, wkładki reklamowe i informacje o tematyce zgodnej z profilem pisma.

Warunki zamieszczania reklam
- reklama kolorowa:
  A4, wewnątrz numeru 1560,00 zł
  A4, 2 i 3 strona okładki 1980,00 zł
  A4, 4 strona okładki 2150 zł
- artykuły sponsorowane:
  A4, JEDNA STRONA 1140,00 zł
- zamieszczenie gotowej wkładki reklamowej: 1030,00 zł
- ogłoszenia dla rolników indywidualnych BEZPŁATNIE

Rabat:
Umowa całoroczna – od trzeciej emisji reklamy stawka ulega obniżeniu o 20% od ceny podstawowej.

Przy zleceniach obszernych materiałów, ogłoszeń wielostronicowych – możliwość negocjowania cen! Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń.
Termin dostarczania materiałów do druku na miesiąc przed ukazaniem się miesięcznika (najpóźniej do 5 dnia miesiąca poprzedzającego ukazanie się czasopisma).

Prenumerata: osoby oraz instytucje zainteresowane prenumeratą naszego czasopisma prosimy o kontakt z redakcją „Doradcy".

ISSN 1425-1299

Druk: TOP DRUK Sp. z o.o., Sp. k.

Nakład: 3100 egz.

Spis treści

WYDARZENIA

4 „AGROPROMOCJA to miejsce, w którym przyszłość polskiej wsi spotyka się z jej tradycją"
Z Bronisławem Dutką rozmawiała Anna Wójcik

8 Chłop Roku 2026 wybrany!
Anna Wójcik

9 Podsumowanie VII edycji konkursu „Doradca Roku"
Anna Wójcik

9 Inwestujemy w bezpieczeństwo, wiedzę i rozwój polskiej wsi
Anna Tobiasz

10 VII Krajowe Dni Pola w Szepietowie
Anna Wójcik

12 Gala AgroLigi 2025
Maria Kmak

14 Małopolskie forum innowacji w rolnictwie - podsumowanie
Konrad Popek

16 Relacja z wyjazdu studyjnego „Winnice sposobem na dywersyfikację dochodów z działalności rolniczej w małych gospodarstwach"
Klaudia Bigaj

17 „Zdrowe Kopyta – od profilaktyki do podkuwania" – podsumowanie cyklu szkoleń dla hodowców i użytkowników koni
Angelika Magiera

18 Profesjonalna prezentacja koni szansą na rozwój hodowli i wzrost wartości gospodarstw - zakończenie projektu KSOW+
Angelika Magiera

20 Relacja z wyjazdu studyjnego „Rozwój przetwórstwa produktów mleczarskich oraz owoców i warzyw w gospodarstwach ekologicznych jako sposób na zwiększenie ich dochodowości"
Joanna Marciniszyn

22 Rodzime rasy drobiu w chowie przydomowym - wiedza, pasja i smak tradycji
Angelika Magiera

TECHNOLOGIA PRODUKCJI

23 Lista odmian zbóż zalecanych do uprawy w województwie małopolskim
Ryszard Waszkiewicz

28 Odmiany rzodkiewek polecane do uprawy wiosennej, letniej i jesiennej
Piotr Bucki

31 Cielność pod kontrolą – dlaczego szybka diagnoza ma znaczenie?
Maria Olszewska, PFHBiPM

32 Wpływ kwasicy klinicznej na zdrowotność i wydajność krów mlecznych
Małgorzata Wrona

TECHNIKA

33 Aktualne przepisy prawa budowlanego dotyczące budowli rolniczych
Tomasz Stanek

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ NA WSI

34 Analiza wyniku finansowego jako narzędzie zarządzania finansami gospodarstwa
Agnieszka Tomczyk

35 Czy bób ma przyszłość w polskim rolnictwie? Analiza opłacalności i trendów rynkowych
Dorota Piputa

39 Koniunktura w gospodarstwach rolnych
Maria Kmak

40 Rękodzieło jako forma przedsiębiorczości
Paweł Zwonek

EKOLOGIA

42 Praktyki rolnicze sprzyjające retencjonowaniu wody
Józef Kwinta

43 Chrońmy bioróżnorodność
Marzena Szczypka

DZIEDZICTWO

46 Ośrodek Spotkania Kultur w Dąbrowie Tarnowskiej
Anna Morawiec

47 Dożynki jako element polskiego dziedzictwa kulturowego
Paulina Motyka

48 Dziedzictwo wsi oczami kobiet

49 XXV edycja konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów"

50 Zapraszamy do udziału w XVI edycji Małopolskiego Przeglądu Dorobku Artystycznego i Kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich
Anna Tobiasz

AGROTURYSTYKA

51 Turystyka kulinarna - dobre przykłady z Rumunii
Anna Tobiasz

NASZ DOM I OGRÓD

52 Len – niedoceniona roślina o ogromnym potencjale
Justyna Skrobacz

53 Oczko wodne w ogrodzie - dlaczego warto je mieć?
Ilona Moskała

„AGROPROMOCJA to miejsce, w którym przyszłość polskiej wsi spotyka się z jej tradycją”

Rozmowa z Bronisławem Dutką, Dyrektorem Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach

Anna Wójcik: Już po raz trzydziesty czwarty Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego zaprasza do Starego Sącza na AGROPROMOCJĘ. To wydarzenie na stałe wpisało się w kalendarz najważniejszych imprez rolniczych w Polsce. Co sprawia, że od ponad trzech dekad cieszy się tak dużym zainteresowaniem?

Bronisław Dutka: AGROPROMOCJA to znacznie więcej niż wystawa rolnicza. To miejsce spotkań ludzi, których łączy wspólna troska o rozwój polskiej wsi i rolnictwa. Od ponad trzydziestu lat budujemy przestrzeń do wymiany doświadczeń między rolnikami, hodowcami, producentami żywności, naukowcami, przedsiębiorcami i przedstawicielami instytucji pracujących na rzecz obszarów wiejskich.

Przez lata zmieniała się zarówno sama wystawa, jak i polskie rolnictwo. Dzisiaj rozmawiamy już nie tylko o nowoczesnych maszynach, ale również o rolnictwie precyzyjnym, cyfryzacji, odnawialnych źródłach energii, bezpieczeństwie żywnościowym, zmianach klimatycznych czy wykorzystaniu sztucznej inteligencji w gospodarstwach. Jednocześnie nie zapominamy o tym, co jest fundamentem polskiej wsi - tradycji, rodzinnych gospodarstwach i lokalnej żywności.

Myślę, że właśnie ta umiejętność łączenia nowoczesności z wielopokoleniowym doświadczeniem sprawia, że AGROPROMOCJA od lat przyciąga tysiące odwiedzających.

Tegoroczna edycja odbędzie się pod hasłem „Wieś w odsłonie nowoczesności”. Jak należy je rozumieć?

Hasło nie jest przypadkowe. Chcemy pokazać, że współczesna wieś jest nowoczesna, przedsiębiorcza i otwarta na innowacje. Rolnictwo XXI wieku korzysta z technologii satelitarnych, systemów GPS, dronów, automatyzacji produkcji czy cyfrowego zarządzania gospodarstwem.

Ale nowoczesność to także wiedza. Rolnik musi dziś być nie tylko producentem żywności, ale również ekonomistą, menedżerem, specjalistą od ochrony środowiska i nowych technologii.

Jednocześnie bardzo zależy nam na podkreśleniu, że nowoczesność nie oznacza rezygnacji z tradycji. Wręcz przeciwnie - chcemy pokazać, że regionalne produkty, lokalne dziedzictwo kulinarne, hodowla rodzimych ras zwierząt czy kultura ludowa doskonale wpisują się w nowoczesne spojrzenie na obszary wiejskie.

Rolnictwo stoi dziś przed wieloma wyzwaniami. Z jakimi problemami najczęściej spotykają się małopolscy rolnicy?

To przede wszystkim rosnące koszty produkcji, zmieniające się przepisy, niestabilność rynków oraz coraz częściej odczuwalne skutki zmian klimatycznych. Małopolska ma swoją specyfikę - dominują tutaj gospodarstwa rodzinne, często niewielkie i położone na terenach górskich lub podgórskich.

To z jednej strony wyzwanie, ale z drugiej ogromny potencjał. Widzimy coraz większe zainteresowanie rolnictwem ekologicznym, produkcją wysokiej jakości żywności, krótkimi łańcuchami dostaw, przetwórstwem lokalnym czy agroturystyką.

Zadaniem MODR jest pomagać rolnikom odnajdywać się w zmieniającej się rzeczywistości i wskazywać możliwości rozwoju.

Jaką rolę pełni dziś Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego?

Nasza działalność jest znacznie szersza niż tylko doradztwo związane z dopłatami czy programami pomocowymi. Oczywiście pomagamy rolnikom w przygotowywaniu dokumentacji i korzystaniu z funduszy, ale równie ważna jest edukacja.

Prowadzimy szkolenia, organizujemy konferencje, pokazy technologiczne, współpracujemy z instytutami naukowymi i uczelniami. Staramy się przekazywać wiedzę teoretyczną i praktyczną, która pomaga podejmować dobre decyzje w gospodarstwach.

Jesteśmy także partnerem dla samorządów, kół gospodyń wiejskich, lokalnych organizacji i przedsiębiorców działających na obszarach wiejskich.

AGROPROMOCJA jest najlepszym przykładem tej działalności?

Zdecydowanie tak. Przez dwa dni pokazujemy wszystko to, czym żyje współczesne rolnictwo i polska wieś. Będzie można porozmawiać z ekspertami, zobaczyć najnowsze rozwiązania technologiczne, obejrzeć pokazy maszyn, poznać ofertę instytucji działających na rzecz rolnictwa i dowiedzieć się, jakie kierunki rozwoju są dziś najbardziej perspektywiczne.

To także miejsce wymiany doświadczeń pomiędzy praktykami i naukowcami. Często właśnie podczas takich spotkań rodzą się pomysły, które później przekładają się na rozwój gospodarstw.

Co będzie czekało na uczestników tegorocznej edycji?

Przygotowaliśmy bardzo bogaty program. W sobotę odbędzie się uroczyste otwarcie XXXIV AGROPROMOCJI oraz wręczenie odznak honorowych „Zasłużony dla Rolnictwa”. Rozstrzygniemy wojewódzkie konkursy „Agroliga”, „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”, „Najlepsze Gospodarstwo Agroturystyczne” oraz „Najlepszy Doradca Ekologiczny”.

Zaplanowaliśmy również pokazy nowoczesnych maszyn rolniczych, prezentacje zwierząt hodowlanych, warsztaty poświęcone tradycyjnej żywności, konkurs potraw regionalnych oraz panel dyskusyjny „Wieś w odsłonie nowoczesności”.

Niedzielę o godzinie 9.00 rozpoczniemy Mszą Świętą dla uczestników wystawy przy Ołtarzu Papieskim. Tego dnia odbędzie się finał konkursu „Polska smakuje”, konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów”, pokazy kulinarne z Mikołajem Reyem, zawody powożenia zaprzęgami konnymi oraz panel poświęcony bezpieczeństwu kobiet na obszarach wiejskich.

Nie zabraknie również występów zespołów folklorystycznych i kapel regionalnych, które od lat są nieodłącznym elementem AGROPROMOCJI.

Regionalna żywność od wielu lat jest jednym z filarów AGROPROMOCJI.

To prawda. Małopolska może pochwalić się bogactwem produktów tradycyjnych i regionalnych. Chcemy promować lokalnych producentów oraz pokazywać, że żywność ta jest bezpieczna, smaczna i wysokiej jakości.

Dlatego podczas wystawy będzie można uczestniczyć w pokazach kulinarnych, degustacjach, warsztatach oraz konkursach. Szczególnie zapraszam na finał programu „Polska Smakuje” oraz konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo. Smaki Regionów”. To wydarzenia, które doskonale promują nasze kulinarne dziedzictwo.

AGROPROMOCJA to jednak nie tylko wydarzenie dla rolników.

Absolutnie nie. Zapraszamy wszystkich, nawet osoby niezwiązane z rolnictwem, ponieważ konsumentami jesteśmy wszyscy.

Dla dzieci przygotowaliśmy strefę zwierząt oraz liczne atrakcje edukacyjne i rozrywkowe. Dorośli będą mogli obejrzeć pokazy nowoczesnych technologii, porozmawiać z ekspertami, skorzystać z porad specjalistów oraz odwiedzić stoiska kilkuset wystawców.

To doskonała okazja, aby przekonać się, jak wygląda współczesna polska wieś i jak bardzo zmieniła się w ostatnich latach.

Tak duże wydarzenie wymaga współpracy wielu instytucji.

I właśnie ta współpraca jest jednym z największych atutów AGROPROMOCJI. Organizatorem wydarzenia jest Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach.

Honorowy patronat nad XXXIV AGROPROMOCJĄ objęli Wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Piotr Zgorzelski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefan Krajewski, Wojewoda Małopolski Krzysztof Jan Klęczar oraz Marszałek Województwa Małopolskiego Łukasz Smółka.

Współorganizatorami są Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy w Balicach, Powiat Nowosądecki oraz Gmina Stary Sącz.

Partnerem wydarzenia jest Województwo Małopolskie.

Naszymi partnerami organizacyjnymi są Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Małopolska Hodowla Roślin, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Krajowa Grupa Spożywcza S.A., Diecezjalne Centrum Pielgrzymowania „Opoka”, Kombinat Rolny Kietrz Sp. z o.o. oraz Stadnina Koni Huculskich „Gładyszów” w Regietowie.

Bardzo cieszy nas także zainteresowanie mediów. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły: TVP3 Kraków, Radio Kraków, „Gazeta Krakowska”, RDN Małopolska, „Dobry Tygodnik Sądecki”, „Agro Profil”, „Wieści Rolnicze”, Głos24.pl, MiastoNS.pl oraz Starosądeckie.info.

To pokazuje, że AGROPROMOCJA jest wydarzeniem ważnym nie tylko dla Małopolski, ale również dla całego kraju.

Jakie znaczenie ma AGROPROMOCJA dla samego Ośrodka Doradztwa Rolniczego?

To nasza największa i najbardziej prestiżowa inicjatywa. Jest podsumowaniem całorocznej pracy doradców, a jednocześnie miejscem, w którym możemy spotkać się z tysiącami osób korzystających z naszego wsparcia.

To także okazja do pokazania, że doradztwo rolnicze obejmuje szeroki zakres usług - od doradztwa technologicznego, przez pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych, po wspieranie organizacji życia społecznego na wsi.

Jesteśmy tam, gdzie są rolnicy, gdzie pojawiają się nowe wyzwania i potrzeby.

Naszą misją jest wspieranie rozwoju gospodarstw rolnych oraz całych obszarów wiejskich.

Dziękuję za rozmowę

Rozmawiała
Anna Wójcik

KONKURSY • POKAZY • TRADYCJA • PASJA

5-6 września 2026

Diecezjalne Centrum Pielgrzymowania
im. Jana Pawła II w Starym Sączu

i wiele więcej!

ZAPRASZAMY CAŁE RODZINY!

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 | Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich+ | MODR Karniowice | Dofinansowane przez Unię Europejską

WYDARZENIE ORGANIZOWANE W RAMACH OPERACJI:

„Zwierzęta w gospodarstwach wiejskich jako źródło dywersyfikacji dochodów - od tradycji po współczesność" - Krajowa Sieć ObszarówWiejskich+ (KSOW)+

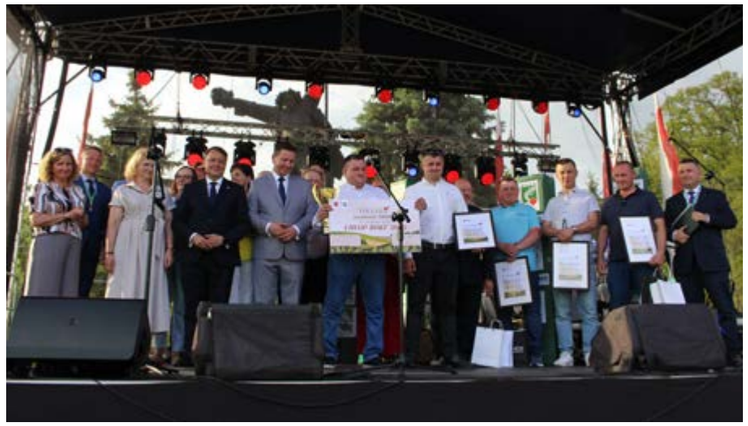
PROGRAM
XXXIV Wystawy AGROPROMOCJA 2026:

sobota 5.09.2026

9.00-10.00	Występ kapeli Zagórzańska Siła
10.00-11.00	Uroczyste otwarcie XXXIV wystawy
	Wręczenie odznaki honorowej „Zasłużony dla Rolnictwa"
11.00-12.00	Rozstrzygnięcie wojewódzkich konkursów: Agroliga, Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne, Najlepsze Gospodarstwo Agroturystyczne, Najlepszy Doradca Ekologiczny
11.30	Wręczenie nagród w zawodach powożenia zaprzęgami konnymi (konkurencja kobiet runda honorowa) **(strefa zwierząt)**
12.00-12.45	Rozstrzygnięcie etapu wojewódzkiego XXIII Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne – KRUS
12.45-13.00	Podsumowanie 35-lecia działalności KRUS
13.10-14.00	Rzemieślnicze browarnictwo – warsztaty **(stoisko KSOW+)**
	Promocja tradycji kulinarnych
14.00-14.30	„Kociołek" - promocja ras rodzimych jagnięciny **(stoisko Instytutu Zootechniki)**
14.30-15.00	Pokazy tematyczne **(strefa zwierząt)**
15.00-15.45	Panel dyskusyjny – Wieś w odsłonie nowoczesności
15.45-16.00	Rozstrzygnięcie Konkursu Potraw Regionalnych
16.00-16.15	Quiz wiedzy o rolnictwie
16.15-17.00	Pokazy tematyczne **(strefa maszyn)**
17.00-17.30	Występ Zespołu Regionalnego POGÓRZAŃSKIE DZIECI z Kąclowej

niedziela 6.09.2026

9.00	Msza Święta dla uczestników wystawy **(Ołtarz Papieski)**
9.45-10.00	Występ Zespołu Kościelnioki
10.00-10.30	Otwarcie drugiego dnia wystawy
10.30-10.45	Otwarcie konkursu wojewódzkiego „Polska smakuje" - KOWR
10.45-11.15	Występ chóru męskiego „Harmonia" z Wejherowa
	oraz Zespołu kaszubskiego „ Na dobrą Nutę"
11.00	Otwarcie konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo. Smaki Regionów" **(sala konferencyjna „Opoka")**
11.15-12.30	Zasmakuj AGROPROMOCJĘ – gotowanie z Mikołajem Reyem
12.30-13.00	Wręczenie wyróżnień dla hodowców
13.00-13.30	Wręczenie pucharu Dyrektora MODR w zawodach powożenia zaprzęgami konnymi (runda honorowa) **(strefa zwierząt)**
13.30-13.45	Występ Zespołu Kościelnioki
13.45-14.45	Panel dyskusyjny – Kobieta a bezpieczeństwo wsi
14.45-15.00	Quiz wiedzy o rolnictwie
15.00-15.45	Rozstrzygnięcie konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów"
15.45-16.00	Rozstrzygnięcie konkursu wojewódzkiego „Polska smakuje" - KOWR
16.00-16.30	Rozstrzygnięcie konkursów „Najlepsza ekspozycja Agropromocji 2026" i „Najlepszy produkt Agropromocji 2026"
16.30-17.30	Oficjalne zakończenie XXXIV AGROPROMOCJI
	Występ Zespołu Pieśni i Tańca „Wadowice"

Laureaci Turnieju „Chłop Roku".

Chłop Roku 2026 wybrany!

Święto małopolskiej wsi w Racławicach

24 maja 2026 roku Racławice stały się miejscem wyjątkowego spotkania środowiska rolniczego. To właśnie tutaj odbyły się Wybory Chłopa Roku 2026, których organizatorem była Gmina Racławice. W ramach wydarzenia rozegrano również Turniej, zorganizowany przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach. Wydarzenie od lat promuje dorobek polskich rolników, tradycje polskiej wsi oraz nowoczesne podejście do gospodarowania.

Konkurs zgromadził licznych mieszkańców, przedstawicieli organizacji rolniczych, instytucji działających na rzecz obszarów wiejskich oraz gości z całej Małopolski. Tegoroczna edycja była okazją nie tylko do rywalizacji o prestiżowy tytuł, ale przede wszystkim do wspólnego świętowania pracy rolników i podkreślenia ich znaczenia dla gospodarki oraz życia społecznego regionu.

Wiedza i doświadczenie - fundamentem sukcesu

Kandydaci ubiegający się o tytuł Chłopa Roku 2026 rozpoczęli rywalizację od części teoretycznej. Test wiedzy obejmował szeroki zakres zagadnień związanych z rolnictwem - od nowoczesnych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, przez ochronę środowiska i bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie, po znajomość tradycji polskiej wsi.

Uczestnicy musieli wykazać się nie tylko wiedzą zdobytą podczas codziennej pracy w gospodarstwie, ale także znajomością współczesnych wyzwań stojących przed polskim rolnictwem.

Po zakończeniu części pisemnej komisja konkursowa wyłoniła sześciu najlepszych zawodników, którzy przystąpili do widowiskowych konkurencji praktycznych. W finałowej szóstce znaleźli się:

- **Wojciech Ruta,**
- **Tomasz Wytrwał,**
- **Konrad Gzyl,**
- **Rafał Jarosz,**
- **Andrzej Bęben,**
- **Andrzej Barna.**

Konkurencje praktyczne sprawdziły zręczność, doświadczenie oraz umiejętności przydatne w codziennym prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Rywalizacji towarzyszyły emocje, doping publiczności oraz atmosfera dobrej zabawy.

Andrzej Barna – Chłop Roku 2026

Po podsumowaniu wyników komisja konkursowa ogłosiła zwycięzcę tegorocznej edycji. **Tytuł Chłopa Roku 2026 zdobył Andrzej Barna z powiatu gorlickiego.**

Laureat uzyskał najwyższą liczbę punktów zarówno w części teoretycznej, jak i praktycznej, potwierdzając swoją szeroką wiedzę rolniczą, wieloletnie doświadczenie oraz wysokie umiejętności gospodarskie.

Zwycięstwo w konkursie jest wyrazem uznania dla jego pracy, zaangażowania oraz codziennego wkładu w rozwój polskiego rolnictwa.

Ważni goście i wspólne święto rolników

W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej oraz instytucji związanych z rolnictwem i rozwojem obszarów wiejskich. Swoją obecnością uroczystość uświetnili m.in.:

- Krzysztof Jan Klęczar – Wojewoda Małopolski,
- Bronisław Dutka – dyrektor Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego,
- Urszula Ropa – zastępca dyrektora MODR,
- Janusz Kozioł – Wójt Gminy Racławice,
- dr inż. Tomasz Jacek – dyrektor Instytutu Zootechniki PIB w Balicach
- Marcin Kobuszewski – dyrektor Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa,
- dr inż. Michał Chwastek – dyrektor Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Iwona Szablińska – dyrektor Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Małgorzata Bogusz – dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
- Ryszard Czaicki – prezes Małopolskiej Izby Rolniczej.

Obecność tak licznego grona przedstawicieli instytucji rolniczych podkreśliła rangę wydarzenia oraz znaczenie współpracy na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich.

Tradycja, integracja i promocja polskiej wsi

Wybory Chłopa Roku to wydarzenie, które łączy pokolenia i pokazuje, że współczesny rolnik to nie tylko producent żywności, ale również gospodarz dbający o rozwój swojej miejscowości, zachowanie tradycji i przyszłość polskiej wsi.

Konkurs stał się symbolem uznania dla wszystkich rolników, którzy każdego dnia swoją pracą budują bezpieczeństwo żywnościowe kraju i pielęgnują dziedzictwo obszarów wiejskich.

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego składa serdeczne podziękowania wszystkim uczestnikom, partnerom, gościom oraz mieszkańcom Racławic za zaangażowanie, wspólne przeżywanie tego wyjątkowego wydarzenia i kultywowanie pięknych tradycji polskiego rolnictwa.

Gratulujemy Andrzejowi Barnie zdobycia tytułu Chłopa Roku 2026 oraz wszystkim finalistom za udział w konkursie i godne reprezentowanie środowiska rolniczego.

Anna Wójcik

Podsumowanie VII edycji konkursu **„Doradca Roku"**

3 czerwca 2026 r. odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom VII edycji konkursu „Doradca Roku" na etapie wojewódzkim. Wydarzenie było okazją do podsumowania pracy i zaangażowania doradców rolniczych, którzy każdego dnia wspierają rolników swoją wiedzą, doświadczeniem oraz profesjonalnym doradztwem.

„Doradca Roku" jest prestiżowym konkursem mającym na celu wyłonienie i wyróżnienie najlepszych doradców rolniczych, którzy poprzez swoją działalność przyczyniają się do rozwoju gospodarstw rolnych, wdrażania nowoczesnych rozwiązań oraz wzmacniania konkurencyjności polskiego rolnictwa.
Na etapie wojewódzkim VII edycji konkursu laureatami zostali:

- **I miejsce - Katarzyna Gajewska** z Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Gorlicach;
- **II miejsce - Joanna Bruździńska** z Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Krakowie;
- **III miejce - Konrad Popek** z Działu Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Karniowicach.

Od lewej stoją: Zastępca Dyrektora MODR - Wiesław Grochal, Dyrektor MODR - Bronisław Dutka, Kierownik PZDR w Gorlicach - Wincenty Kmak, Katarzyna Gajewska - laureatka I miejsca, Kierownik PZDR w Krakowie - Joanna Bobowka, odbierająca nagrodę za Joannę Bruździńską, Konrad Popek - laureat III miejsca oraz Kierownik Działu Ekonomikii Rolnictwa i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym - Andrzej Pisarz.

Uroczystego wręczenia nagród dokonał dyrektor Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego Bronisław Dutka, który pogratulował laureatom osiągniętych wyników oraz podkreślił znaczenie ich codziennej pracy na rzecz rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

Nagroda dla laureatki I miejsca etapu wojewódzkiego została sfinansowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Katarzyna Gajewska reprezentowała województwo małopolskie na etapie ogólnopolskim konkursu podczas Krajowych Dni Pola w Szepietowie. Laureatka I miejsca etapu wojewódzkiego odebrała dyplom z rąk Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w obecności dyrektora MODR Bronisława Dutki.

Zdobycie najwyższego miejsca na etapie wojewódzkim oraz udział w ogólnopolskim finale konkursu stanowią znaczące wyróżnienie i potwierdzenie wysokich kompetencji, zaangażowania oraz profesjonalizmu doradców Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Anna Wójcik

W dniu 15 lipca br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefan Krajewski oraz wiceminister Adam Nowak spotkali się z przedstawicielami instytucji rolniczych i społecznych.

W spotkaniu uczestniczył Bronisław Dutka- dyrektor MODR, zastępcy dyrektora: Urszula Rola i Wiesław Grochal oraz Anna Tobiasz wojewódzki koordynator wspierania kół gospodyń wiejskich.

Głównym celem rozmów było uruchomienie programu 49 szkoleń dla Kół Gospodyń Wiejskich w całej Polsce.

Cykl szkoleń z zakresu bezpieczeństwa, pierwszej pomocy, ochrony ludności, przedsiębiorczości, zdrowego stylu życia oraz współpracy międzypokoleniowej. To potrzeby zachodzących zmian i zjawisk na polskiej wsi. Liczne przykłady niesienia pomocy w trudnych sytuacjach pokazały, że to właśnie świetlice i Koła Gospodyń Wiejskich są pierwszymi miejscami wsparcia dla mieszkańców. Dlatego też poprzez cykl szkoleń Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi planuje kompleksowo przygotować kobiety oraz koła gospodyń wiejskich do reagowania w sytuacjach kryzysowych od ochrony ludności i obrony cywilnej, przez współpracę ze strażą pożarną, aż po szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej we współpracy z Państwową Strażą Pożarną, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Inwestowanie w aktywność mieszkańców wsi, rozwój doradztwa rolniczego i wzmacnianie lokalnych wspólnot to inwestycja w bezpieczną, nowoczesną i silną polską wieś.

Anna Tobiasz

VII Krajowe Dni Pola w Szepietowie

VII Krajowe Dni Pola w Szepietowie po raz kolejny potwierdziły swoją pozycję jako najważniejsze wydarzenie promujące nowoczesne rolnictwo w Polsce. Przez trzy dni Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego gościł tysiące rolników, hodowców, doradców, naukowców, przedsiębiorców oraz przedstawicieli administracji publicznej. W centrum wydarzeń nie zabrakło również silnej reprezentacji Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach, który aktywnie promował potencjał małopolskiego rolnictwa, doradztwa i obszarów wiejskich.

Krajowe Dni Pola to miejsce, gdzie spotykają się praktyka, nauka i innowacje. Uczestnicy mogli zapoznać się z najnowszymi technologiami stosowanymi w produkcji roślinnej i zwierzęcej, rozwiązaniami z zakresu rolnictwa precyzyjnego, ochrony środowiska oraz nowoczesnej mechanizacji. Nie zabrakło również debat poświęconych przyszłości polskiego i europejskiego rolnictwa, prezentacji dorobku naukowego oraz pokazów najlepszych zwierząt hodowlanych i maszyn rolniczych.

Małopolska obecna wśród liderów doradztwa

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego reprezentował dyrektor Bronisław Dutka, który uczestniczył w licznych spotkaniach branżowych, rozmowach z przedstawicielami administracji oraz dyskusjach dotyczących wyzwań i kierunków rozwoju polskiego rolnictwa. Obecność przedstawicieli MODR była okazją do wymiany doświadczeń z doradcami z całego kraju oraz nawiązania nowych kontaktów służących dalszemu rozwojowi działalności doradczej.

Dużym zainteresowaniem odwiedzających cieszyło się stoisko promocyjno-informacyjne MODR. Przez trzy dni odwiedzali je rolnicy, przedstawiciele instytucji, młodzież szkół rolniczych oraz dyrektorzy wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego. Stoisko stało się miejscem wielu inspirujących rozmów dotyczących nowoczesnego doradztwa, rozwoju gospodarstw oraz współpracy pomiędzy regionami.

Pracownicy MODR przygotowali również warsztaty nauki pisania ręcznym piórem, które przyciągały zarówno najmłodszych uczestników wydarzenia, jak i osoby dorosłe. Pokazały one, że tradycja i edukacja mogą w atrakcyjny sposób uzupełniać nowoczesną ofertę targową.

Sukces Małopolski w konkursie „Doradca Roku"

3 czerwca 2026 r. w Małopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Karniowicach odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom etapu wojewódzkiego VII edycji konkursu „Doradca Roku". Pierwsze miejsce zdobyła Katarzyna Gajewska z Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Gorlicach, uzyskując awans do etapu ogólnopolskiego.

Potwierdzeniem tego sukcesu było zwycięstwo Katarzyny Gajewskiej w finale VII edycji ogólnopolskiego konkursu „Doradca Roku". Podczas VII Krajowych Dni Pola w Szepietowie laureatka odebrała nagrodę z rąk Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W uroczystości towarzyszył jej dyrektor Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Bronisław Dutka.

To prestiżowe wyróżnienie potwierdza wysoki poziom kompetencji doradców Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz ich codzienne zaangażowanie we wspieranie rolników i rozwój gospodarstw w regionie.

Miejsce spotkań ludzi rolnictwa

Program VII Krajowych Dni Pola obejmował liczne konferencje, debaty oraz wydarzenia towarzyszące. Szczególne znaczenie miała obecność przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisji Europejskiej. Wśród najważniejszych tematów znalazły się przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku, konkurencyjność europejskiego rolnictwa, bezpieczeństwo żywnościowe oraz rozwój nowoczesnych technologii.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się także III Mistrzostwa Szkół Rolniczych, konkursy dla Kół Gospodyń Wiejskich, wystawy zwierząt hodowlanych oraz pokazy maszyn rolniczych. Ponad 400 wystawców zaprezentowało

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Stefan Krajewski oraz Dyrektorzy Ośrodków Doradztwa Rolniczego.

rozwiązania wspierające rozwój nowoczesnych gospodarstw, a Strefa Nauki i Doradztwa stała się miejscem licznych konsultacji z ekspertami.

Rolnictwo przyszłości budowane we współpracy

Krajowe Dni Pola po raz kolejny udowodniły, że współczesne rolnictwo rozwija się dzięki współpracy nauki, doradztwa i praktyki rolniczej. Dla Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego udział w wydarzeniu był nie tylko okazją do promocji własnych działań, ale również możliwością zdobywania nowych doświadczeń, prezentowania dorobku regionu oraz budowania relacji z partnerami z całego kraju.

Szczególnie cieszy fakt, że przedstawiciele MODR wrócili z Szepietowa nie tylko z nowymi kontaktami i inspiracjami, ale również z prestiżowym zwycięstwem w konkursie „Doradca Roku", które stanowi potwierdzenie wysokiego poziomu małopolskiego doradztwa rolniczego.

Przekazanie organizacji kolejnej edycji Krajowych Dni Pola Mazowieckiemu Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego symbolicznie zakończyło tegoroczne wydarzenie. Szepietowo po raz kolejny udowodniło jednak, że pozostaje miejscem, gdzie rodzą się nowe idee, prezentowane są najnowsze rozwiązania dla rolnictwa, a ośrodki doradztwa rolniczego – w tym Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach - odgrywają kluczową rolę w rozwoju nowoczesnej, konkurencyjnej i zrównoważonej polskiej wsi.

Anna Wójcik

Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Adam Nowak na stoisku MODR.

Para Prezydencka oraz właściciele Winnicy Libiąż.

Gala AgroLigi 2025

19 czerwca 2026 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie odbyła się uroczysta Gala Konkursu Agroliga 2025. Kapituła Konkursu wyłoniła laureatów spośród mistrzów z 16 województw, w kategoriach: „Rolnik" i „Firma. Podczas uroczystości Prezydent Karol Nawrocki wraz z Małżonką Martą Nawrocką nagrodzili laureatów 33 edycji konkursu – wyróżnionych zostało 12 rolników oraz 17 przedsiębiorstw.

Honorowym Patronatem AgroLigę 2025 objęli: Prezydent Rzeczpospolitej Polskiej, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Mistrzami Polski za rok 2025 w kategorii „Rolnik" został **Damian Kacprzak** Stare Paski, woj. mazowieckie. **I Wicemistrzami krajowymi zostali Grażyna i Daniel Szmidtko oraz Laurencja i Dawid Sobota** Kędzierzyn–Koźle, woj. opolskie oraz **Tomasz Bartoszak** Strachów, woj. łodzkie.

Wicemistrzami krajowymi zostali: Julia i Amadeusz Mielniczuk Kryszyn, woj. lubelskie, **Wiesława i Tadeusz Wójcik** Nieciecza, woj. małopolskie, **Agnieszka i Dariusz Góralczyk** Czyżew–Ruś–Wieś, woj. podlaskie oraz **Ewa i Jacek Bara** Wysoka, woj. śląskie.

Laureatami krajowymi zostali: Magdalena i Waldemar Bylinowicz Jastrzębia, woj. dolnośląskie, **Mirosława i Piotr Łukasiewicz** Broniewo, woj. kujawsko–pomorskie, **Jolanta, Tadeusz i Grzegorz Błauciak** Nowiny Wielkie, woj. lubuskie, **Izabela i Mirosław Gnida** Sadkowa Góra, woj. podkarpackie, **Justyna i Wojciech Kuleccy** Tychnowy, woj. pomorskie, **Marta i Adam Strzelczyk** Przyjma, woj. wielkopolskie oraz **Honorata i Paweł Wróbel** Jeziorki, woj. zachodniopomorskie.

Mistrzami Polski za 2025 r. w kategorii „Firma" zostali Zakłady Mięsne Zakrzewscy sp. z o.o. Szczuczyn, woj. podlaskie oraz **Zakład Produkcji Mleczarskiej Spółdzielnia Mleczarska Mlekpol Mrągowo,** woj. warmińsko–mazurskie.

I Wicemistrzem krajowym zostali **SWIMER Łukasz Otremba** Toruń, woj. kujawsko–pomorskie oraz **Konsorcjum Rodzinne Purple Valley sp. z o.o**. Szydłów, woj. świętokrzyskie.

Wicemistrzami krajowymi zostali: **PPHU PASTERNAK Stanisława Pasternak** Lutomierz, woj. dolnośląskie, **KANDY Dariusz Socik** Piotrków Trybunalski, woj. łódzkie, **PEXET STAROWIEJSKA Tomasz Ptasiewicz** Ciechanów, woj. Mazowieckie oraz **„Rzeźnictwo – Wędliniarstwo Szwarc Tomasz** Poświętno, woj. wielkopolskie.

Laureatami krajowymi zostali: WILKOŁAZIAK Sp. z o.o. Wilkołaz Trzeci, woj. lubelskie, **AGOS GROUP Marek Zientecki** Międzyrzecz, woj. lubuskie, **Winnica Libiąż Sp. z o.o.** Libiąż, woj. małopolskie, **Lodowe Inspiracje Tomasz Szypuła** Baborów, woj. opolskie, **Masarnia OSIP s.c. Zygmunt i Kamil Osip** Wierzawice, woj. podkarpackie, **Wytwórnia Wędlin SOBOLSKI Sp. z o.o.** Góra, woj. pomorskie, **Piekarnia Janów–Olsztyn s.c. Marcin Kempa, Malwina Kempa** Janów, woj. śląskie, **Gospodarstwo Rolne „Ekoinwest–Mazury" s.c**. Giże, woj. warmińsko–mazurskie oraz **Willa Polanka Robuń,** woj. zachodniopomorskie.

W swojej wypowiedzi Prezydent Rzeczpospolitej Polskiej Karol Nawrocki podkreślił, że

„Bezpieczeństwo żywnościowe Rzeczypospolitej jest równie ważne dzisiaj dla naszej Ojczyzny, jak bezpieczeństwo militarne, wojskowe, medyczne i energetyczne. I to dzięki Państwu Polacy są bezpieczni żywnościowo."

„Wykonujecie Państwo ogromną pracę dla naszej Ojczyzny i budujecie nasze narodowe bezpieczeństwo. I za to Wam z całego serca dziękuję, gratulując tych laurów" – dodał.

Para Prezydencka oraz rodzina Wójcików.

Zatępca kierownika PZDR w Tarnowie - Eugeniusz Tadel, Państwo Wójcikowie oraz Dyrektor MODR - Bronisław Dutka.

Podczas Gali AgroLigi w Pałacu Prezydenckim uhonorowano Mistrzów Małopolski. Wiesława i Tadeusz Wójcik z Niecieczy w powiecie tarnowskim zdobyli tytuł Wicemistrzów Polski w kategorii „Rolnik", a Winnica Libiąż Sp. z o.o. z Libiąża w powiecie chrzanowskim otrzymała tytuł Laureata Polski w kategorii „Firma".

Ogólnopolski konkurs AgroLiga organizowany jest od 1993 r. Składa się z dwóch etapów. Pierwszy etap - wojewódzki organizowany jest przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego, gdzie wybierani są laureaci z poszczególnych województw. Drugi etap – krajowy przeprowadzany jest przez Redakcję Audycji Programu 1 TVP i Stowarzyszenie AgroBiznesKlub. Zwycięzcy z obu kategorii (Rolnicy i Firmy) w poszczególnych województwach rywalizują między sobą o tytuł Krajowego Mistrza AgroLigii.

Laureatom gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

Maria Kmak
Źródło: www.prezydent.pl
Zdjęcia:
Mikołaj Bujak KPRP
Winnica Libiąż Sp. z o.o.

Małopolskie forum innowacji w rolnictwie - podsumowanie

Konferencja udana, emocje opadły – czas na podsumowanie!

28 maja 2026 roku w Chochołowym Dworze w Jerzmanowicach odbyło się pierwsze „Małopolskie forum innowacji w rolnictwie". Wydarzenie zgromadziło 60 osób – rolników, naukowców, doradców rolniczych, przedsiębiorców, brokerów innowacji oraz grupy operacyjne EPI. Konferencja została zorganizowana w ramach planu operacyjnegoKrajowej Sieci Obszarów Wiejskich +. Celem operacji było zwiększenie wiedzy na temat tworzenia i funkcjonowania Grup Operacyjnych EPI oraz upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń. Wydarzenie rozpoczął Dyrektor Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego – Bronisław Dutka, który przywitał również przybyłych

Pierwszy wykład pt. „Grupy Operacyjne EPI – fabryki innowacji w rolnictwie" poprowadziła Anna Gołdys – broker innowacji z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Podczas prelekcji mieliśmy okazję poznać Polski System Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS), zobaczyć proces powstawania innowacji, przyjrzeć się mocnym i słabym stronom wdrażanych innowacji przez Grupy Operacyjne EPI oraz przygotować się na to, co przed nami – nabór wniosków w ramach Interwencji I.13.5. Współpraca Grup Operacyjnych EPI.

Kolejny wykład pn. „e-Byczek w praktyce – odchów, genetyka i cyfryzacja w doskonaleniu wołowiny ras rodzimych" poprowadziła dr inż. Anna Radko, prof. IZ-PIB z Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego. Wykład dotyczył rezultatów działań Grupy Operacyjnej e-Byczek w skład której wchodzą Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy w Balicach – w roli lidera, Robert Rajzer – rolnik oraz Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach. W ramach operacji pn. „Innowacyjny system selekcji bydła rasy polskiej czerwonej w celu doskonalenia wołowiny ras rodzimych oraz utworzenie repozytorium DNA bydła objętego programem ochrony zasobów genetycznych z zastosowaniem aplikacji „e-DNA: ID Bydła" udało się uzyskać następujące rezultaty:

- budowa odchowalni dla cieląt rasy RP,
- kontrola pochodzenia na podstawie DNA (STR) oparta na: webowej aplikacji e-DNA: ID Bydła oraz repozytorium dokumentacji rodowodowej DNA, dzięki czemu transfer informacji między hodowcą – laboratorium – koordynatorami programu ochrony ras rodzimych jest znacznie szybszy
- test DNA – ID rasy bydła RP umożliwiający potwierdzenie rasy bydła polskiego czerwonego poprzez analizę zgodności profilu danego osobnika z profilami ustalonymi dla populacji referencyjnej rasy polskiej czerwonej.

Podczas wykładu poruszono kwestie rozwijania systemu w przyszłości, co pozwoli na doskonalenie oraz promocję mięsa ras rodzimych, lokalnych, którego pochodzenie będzie mogło być potwierdzone certyfikatem DNA oraz znakiem „Rasa Rodzima".

Następnym prelegentem była prof. dr hab. inż. Monika Bugno-Poniewierska z Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie, która poprowadziła wykład pt. „AndroBus – mobilne laboratorium od teorii do praktyki". AndroBus to nazwa Grupy Operacyjnej w skład której wchodzili: Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie – roli lidera, Bogusław Dąbrowski oraz Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach. Podczas wykładu poznaliśmy rezultaty operacji realizowanej przez Grupę, a więc utworzenie mobilnego laboratorium andrologicznego, które umożliwia sprawny i bezpieczny transport specjalistycznego sprzętu oraz dojazd i przeprowadzenie badań pozyskanego nasienia od ogierów. Kolejnym rezultatem jest stworzenie banku nasienia oraz banku genów, co pozwala na zachowanie bioróżnorodności chronionej populacji hucułów i koni małopolskich. Efektem działań jest zabezpieczanie populacji w przypadku pojawienia się zagrożeń genetycznych związanych z utratą zmienności genetycznej, nadmiernym zinbredowaniem, pojawieniem się szkodliwych kombinacji genetycznych. Umożliwiona jest restytucja rasy w przypadku wygasania lub utraty przedstawicieli małoliczebnych rodzin lub linii. Utworzenie unikatowej na skalę światową kolekcji izolowanego materiału biologicznego o pełnej informacji fizjologiczno – genomowej, w połączeniu z oceną wartości fenotypowej, umożliwiło utworzenie repozytorium mogącego stanowić z jednej strony zabezpieczenie bioróżnorodności, ale również znacząco przyczynić się do rozwoju wiedzy o badanej populacji. Podczas wykładu mogliśmy również zobaczyć jak mobilne laboratorium wykorzystywane jest w praktyce oraz jakie są planowane kierunki rozwoju.

Podczas przerwy kawowej uczestnicy wydarzenia mieli okazję odwiedzić stoiska, poszerzać sieć kontaktów oraz wymieniać się wiedzą i doświadczeniem. Po przerwie swoje wystąpienie miał Gustaw Cyburt – właściciel firmy Dron na pole, który wygłosił wykład pn. „Dron nad polem – jak nie tracić plonu". Podczas prelekcji zostały bardzo rzeczowo przedstawione możliwości wykorzystania dronów w rolnictwie. Podczas jednego nalotu dron umożliwie zebranie takich danych jak: ortofotomapa RGB, zdjęcia multispektralne, modele wysokościowe terenu, mapy wskaźników wegetacyjnych. Dzięki analizie wskaźnika NDVI możemy wskazać: miejsca o słabszym wzroście, niedobory składników pokarmowych, skutki okresowego niedoboru wody, uszkodzenia po zwierzynie, czy też nierównomierne wschody. Wykład cieszył się sporym zainteresowaniem wśród słuchaczy, zwłaszcza młodych rolników.

Kolejny wykład pt. „Dron czy Ciągnik? Sprawdziliśmy!" poprowadził dr inż. Tomasz Czech, prof. URK – Dyrektor Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Podczas prelekcji opowiedział o doświadczeniu, którego celem było porównanie efektów pracy drona oraz ciągnika w odniesieniu do wysiewu materiału siewnego, nawozów granulowanych oraz aplikacji cieczy roboczej, a także monitoring wzrostu i rozwoju roślin w czasie sezonu wegetacyjnego. Wyniki doświadczenia nie pozwoliły jednoznacznie stwierdzić, który system jest lepszy, gdyż często zależy to od tego, jaki element pracy drona i ciągnika jest badany. Wykorzystywanie w rolnictwie obu – dronów i ciągników, może za to poprawić ekonomię gospodarstwa oraz zwiększyć efektywność pracy rolnika, co przekłada się na jakość i wielkość produkcji rolniczej.

Następne wystąpienie pt. „Projekt Grupy Operacyjnej „Polski imbir" jako przykład innowacji w rolnictwie i współpracy nauki z praktyką" poprowadziła Barbara Majoch – Prezes Zarządu Agrismart sp. z o.o. Podczas wykładu mieliśmy okazję przyglądnąć się operacji realizowanej, tym razem, w sektorze produkcji roślinnej. Projekt Grupy można sprowadzić do 5 głównych kroków:

- uprawa,
- badania,
- przetwórstwo,
- produkt,
- rynek.

Celem operacji było opracowanie technologii uprawy imbiru poprzez przeniesienie jej do warunków geograficznych i środowiskowych panujących w Polsce wraz z optymalizacją procesu podkiełkowania kłączy w kontrolowanych warunkach oraz opracowanie innowacyjnego procesu pozyskania klarownego soku z imbiru. Cel został osiągnięty, a na kolejne lata planowane jest zbudowanie powtarzalnego modelu uprawy, jakości i sprzedaży. Projekt pokazuje jak można dywersyfikować uprawy i pokazuje pionierskie podejście do rolnictwa, co jest dużą inspiracją dla wielu producentów.

Ostatni wykład dotyczył „Trendów w marketingu rolniczym" i poprowadził go Wojciech Brzeski – właściciel Agencji Marketingu Rolniczego Digi Bee. Podczas wystąpienie mogliśmy dowiedzieć się: Co wpływa na decyzje zakupowe rolników? Czego rolnicy oczekują od marek? Jakie trendy zauważalne są w marketingu rolniczym w 2026 roku? Wyniki przeprowadzonych badań jasno wskazują, że obecnie stawia się na autentyczność, edukację, wiarygodność i transparentność, a decyzje zakupowe podejmuje się z dużą rozwagą. Młodzi rolnicy są otwarci na nowe technologie, testowanie maszyn, rozwój e-commerce oraz korzystają z wiedzy na różnych platformach streamingowych YouTube, TikTok. Wykład poruszał ważne kwestie zarówno z punktu widzenia rolnika, jak i przedsiębiorcy.

Po wykładzie był czas na podsumowanie konferencji, zadawanie pytań i dyskusję. Wydarzenie zakończyło się wspólnym lunchem, który był również przestrzenią do wymiany doświadczeń oraz nawiązywania kontaktów między uczestnikami. W trakcie konferencji można było skorzystać również z wiedzy doradców, były udzielane porady i konsultacje dotyczące aktualnych naborów i możliwości pozyskiwania środków z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Tematyka wykładów była na tyle zróżnicowana, że każdy z uczestników mógł odnaleźć coś dla siebie. Były poruszane zagadnienia dotyczące zarówno produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej i przede wszystkim wykorzystania innowacji w rolnictwie.

Podczas wydarzenia gościliśmy również wystawców:

- Firmę TSN Sp. z o.o.
- Firmę Dron na pole
- Jednostkę Certyfikującą Ekogwarancja PTRE sp. z o.o.
- Firmę Bacterx

Dziękujemy za udział w konferencji i do zobaczenia na kolejnych wydarzeniach organizowanych przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach!

Wydarzenie zorganizował i moderował – Konrad Popek, broker innowacji.

Konrad Popek
Broker innowacji

Dofinansowane przez Unię Europejską

Nazwa operacji: Małopolskie forum innowacji w rolnictwie. Operacja realizowana przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach. Konferencja dofinansowanaze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Relacja z wyjazdu studyjnego *„Winnice sposobem na dywersyfikację dochodów z działalności rolniczej w małych gospodarstwach”*

W dniach 5–7 lipca 2026 r. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach zorganizował wyjazd studyjny pn. „Winnice sposobem na dywersyfikację dochodów z działalności rolniczej w małych gospodarstwach”. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ (KSOW+) i było finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego WPR 2023–2027.

W wyjeździe uczestniczyli właściciele winnic, rolnicy oraz mieszkańcy obszarów wiejskich zainteresowani rozwojem swoich gospodarstw i poszukiwaniem nowych źródeł dochodów. Głównym celem wyjazdu było zapoznanie uczestników z produkcją win musujących metodą tradycyjną oraz przedstawienie możliwości dywersyfikacji działalności rolniczej poprzez zakładanie i prowadzenie winnic, a także rozwój enoturystyki.

Pierwszy dzień – Festiwal Wina „Muśnięci”

Wyjazd rozpoczął się udziałem w Festiwalu Wina „Muśnięci”, organizowanym w Krośnie Odrzańskim. Wydarzenie to było doskonałą okazją do poznania oferty producentów wina z województwa lubuskiego oraz z różnych regionów Polski, wymiany doświadczeń z winiarzami, a także zapoznania się z bogactwem i różnorodnością polskiego winiarstwa. Uczestnicy mogli obserwować, w jaki sposób promowane są lokalne produkty oraz jak rozwija się enoturystyka w jednym z najważniejszych regionów winiarskich w kraju.

Drugi dzień – teoria i praktyka produkcji win musujących

Drugi dzień poświęcony był wizycie w Winnicy Gostchorze, gdzie uczestników przywitał właściciel **– Francuz Guillaume Dubois,** który od wielu lat zajmuje się produkcją win musujących metodą tradycyjną.

Podczas zajęć teoretycznych szczegółowo przedstawił historię swojej winnicy oraz cały proces produkcji win musujących. Omówił kolejne etapy technologiczne – od uprawy winorośli i przygotowania wina bazowego, poprzez wtórną fermentację w butelce oraz dojrzewanie na osadzie drożdżowym, aż po końcowe przygotowanie produktu do sprzedaży. Podzielił się również swoim wieloletnim doświadczeniem oraz licznymi praktycznymi wskazówkami i tajnikami produkcji win musujących metodą tradycyjną.

Następnie odbyły się zajęcia praktyczne, podczas których uczestnicy mieli możliwość samodzielnego wykonywania wybranych czynności związanych z produkcją win musujących. Największym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty z korkowania win musujących prowadzone z wykorzystaniem sprzętu podstawowego oraz urządzeń ręcznych i pneumatycznych. Uczestnicy bardzo chętnie angażowali się w ćwiczenia, testowali poszczególne urządzenia i sprawdzali swoje umiejętności w praktyce.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się również prezentacja specjalistycznego przyrządu pomiarowego służącego do kontroli wysokości napełnienia butelki wina musującego, którego zastosowanie ma istotne znaczenie dla zachowania odpowiednich parametrów jakościowych gotowego produktu.

Popołudniu grupa odwiedziła Winnicę Margaret, gdzie właściciele przedstawili historię powstania rodzinnego gospodarstwa oraz opowiedzieli o rozwoju produkcji wina i działalności enoturystycznej. Uczestnicy poznali rozwiązania stosowane w prowadzeniu winnicy, sposoby promocji własnych produktów oraz możliwości budowania dodatkowych źródeł dochodu poprzez organizację degustacji, różnych wydarzeń i współpracę z lokalnym środowiskiem.

Trzeci dzień – Winnica Aris

Ostatniego dnia wyjazdu uczestnicy odwiedzili Winnicę Aris, gdzie zapoznali się z organizacją pracy w gospodarstwie oraz metodami uprawy różnych odmian winorośli dostosowanych do warunków regionu lubuskiego. Właściciele opowiedzieli o doświadczeniach związanych z prowadzeniem winnicy oraz o wyzwaniach, jakie niesie ze sobą produkcja wysokiej jakości win.

Jednym z najbardziej widowiskowych punktów wizyty był pokaz otwierania butelki wina szablą (sabrage). Demonstracja tej efektownej techniki, wywodzącej się z francuskiej tradycji, wzbudziła duże zainteresowanie uczestników i stanowiła atrakcyjne zakończenie części studyjnej wyjazdu.

Wyjazd dostarczył uczestnikom wielu cennych informacji oraz praktycznych umiejętności związanych z prowadzeniem winnic, ze szczególnym uwzględnieniem produkcji win musujących metodą tradycyjną. Możliwość bezpośrednich rozmów z właścicielami winnic, udział w warsztatach praktycznych oraz poznanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych stanowiły wartościowe źródło wiedzy i inspiracji do poszukiwania nowych kierunków rozwoju oraz dywersyfikacji działalności gospodarstw rolnych. Wyjazd umożliwił również wymianę doświadczeń pomiędzy producentami wina będącymi uczestnikami wyjazdu, sprzyjając transferowi dobrych praktyk oraz budowaniu kontaktów, które mogą zaowocować dalszą współpracą i wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań w małych gospodarstwach rolnych.

Klaudia Bigaj

„Zdrowe Kopyta – od profilaktyki do podkuwania” – podsumowanie cyklu szkoleń dla hodowców i użytkowników koni

W dniach 9–10 maja 2026 r. w stajni Państwa Andrzeja i Wioletty Skupień w Zakopanem oraz 13–14 czerwca 2026 r. w Stadninie Koni Huculskich „Gładyszów” w Regietowie odbyły się dwa dwudniowe szkolenia pn. „Zdrowe Kopyta – od profilaktyki do podkuwania”, zorganizowane przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach wraz z partnerem operacji – Małopolskim Związkiem Hodowców Koni. Szkolenia zostały zrealizowane w ramach projektu „Kurs pielęgnacji i strugania kopyt – podnoszenie kwalifikacji i dywersyfikacja dochodów w hodowli koni”, którego celem było zwiększenie kompetencji osób zajmujących się hodowlą i użytkowaniem koni w zakresie prawidłowej pielęgnacji i strugania kopyt. Operacja została zrealizowana w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 z programu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ (KSOW+).

W szkoleniach uczestniczyło łącznie 40 osób – rolników, hodowców koni, mieszkańców obszarów wiejskich oraz osób zawodowo związanych z sektorem jeździeckim. Celem operacji było podniesienie kompetencji uczestników w zakresie prawidłowej pielęgnacji i strugania kopyt, co bezpośrednio przekłada się na dobrostan zwierząt, bezpieczeństwo pracy oraz zdrowie i użytkowość koni. Projekt wspierał również rozwój praktycznych umiejętności mogących stanowić podstawę do rozszerzenia działalności gospodarstw o usługi pielęgnacyjne, zwiększając tym samym możliwości dywersyfikacji dochodów na obszarach wiejskich.

Dzień pierwszy – anatomia, pielęgnacja i profilaktyka

Szkolenia rozpoczęły się od części teoretycznej poświęconej budowie i funkcjonowaniu kopyta. Wykłady prowadził dr inż. Zenon Podstawski – wykładowca akademicki, uznany specjalista w dziedzinie hodowli i użytkowania koni oraz Honorowy Prezes Małopolskiego Związku Hodowców Koni. Podczas zajęć uczestnicy poznali anatomię końcowego odcinka kończyny konia, budowę puszki kopytowej oraz czynniki wpływające na jakość rogu kopytowego i prawidłowe funkcjonowanie aparatu ruchu.

Szczególną uwagę poświęcono zagadnieniom związanym z profilaktyką zdrowotną, bioasekuracją oraz codzienną pielęgnacją koni. Uczestnicy dowiedzieli się, jak prawidłowo kontrolować stan kopyt, rozpoznawać pierwsze objawy nieprawidłowości oraz ograniczać ryzyko występowania urazów, infekcji i stanów zapalnych mogących negatywnie wpływać na zdrowie całego stada.

Kolejne zajęcia poprowadził Artur Wójcik – ceniony podkuwacz i dyplomowany Euro Farrier, posiadający wieloletnie doświadczenie praktyczne w zakresie korekcji i pielęgnacji kopyt.

W trakcie wykładów i pokazów omówił zasady codziennej pielęgnacji koni, przygotowania zwierząt do zabiegów oraz właściwego doboru i konserwacji narzędzi wykorzystywanych podczas pracy z kopytami. Podczas prelekcji nie zabrakło całego bloku tematycznego opartego na wpływie stanu zdrowia konia, w tym żywienia na możliwość występowania chorób w obrębie całego aparatu ruchu, ze szczególnym uwzględnieniem kopyt.

Popołudniowa część szkolenia miała charakter warsztatowy. Uczestnicy analizowali budowę kopyt różnych koni, oceniali ich stan oraz wykonywali podstawowe czynności pielęgnacyjne pod nadzorem prowadzących. Duży nacisk położono na rozwijanie praktycznych umiejętności oraz świadomości odpowiedzialności związanej z wykonywaniem zabiegów pielęgnacyjnych. Podkreślano, że prawidłowa korekcja kopyta wymaga nie tylko wiedzy teoretycznej, ale również doświadczenia, cierpliwości i zachowania zasad bezpieczeństwa.

Dzień drugi – schorzenia, struganie i praktyka

Drugi dzień szkolenia rozpoczął się omówieniem najczęściej występujących wad i schorzeń kopyt oraz kończyn dolnych koni. Dr inż. Zenon Podstawski przedstawił uczestnikom wpływ nieprawidłowości w obrębie kopyta na postawę, ruch oraz kondycję zwierzęcia. Szczegółowo

omówiono najczęściej spotykane problemy zdrowotne, w tym pęknięcia rogu kopytowego, deformacje kopyt, choroby puszki kopytowej oraz sytuacje wymagające konsultacji weterynaryjnej.

Zdobyta wiedza teoretyczna została następnie utrwalona podczas zajęć praktycznych prowadzonych przez Artura Wójcika. Uczestnicy mieli możliwość obserwacji oraz w zależności od indywidualnych umiejętności samodzielnego wykonywania podstawowych czynności związanych ze struganiem i profilowaniem kopyt. Warsztaty obejmowały ocenę stanu kopyta, analizę przypadków, naukę prawidłowego posługiwania się narzędziami oraz wykonywanie podstawowych korekcji pod okiem specjalisty.

Bezpośredni kontakt z końmi i możliwość pracy na rzeczywistych przypadkach pozwoliły uczestnikom lepiej zrozumieć zależności pomiędzy prawidłową pielęgnacją a zdrowiem i użytkowością zwierząt. Szczególną uwagę zwrócono na bezpieczeństwo pracy, właściwą organizację stanowiska oraz umiejętność rozpoznawania sytuacji, w których niezbędna jest pomoc bardziej doświadczonego specjalisty.

Wiedza, która wspiera rozwój gospodarstw

Istotnym elementem szkolenia były również zagadnienia dotyczące ekonomicznych aspektów prowadzenia gospodarstw utrzymujących konie. Uczestnicy poznali możliwości wykorzystania zdobytych umiejętności w praktyce zawodowej, w tym świadczenia usług związanych z pielęgnacją kopyt i podstawowymi zabiegami pielęgnacyjnymi. Takie działania mogą stanowić dodatkowe źródło dochodu oraz wspierać rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Omówiono także możliwości uzyskania wsparcia w ramach Planu Strategicznego WPR 2023–2027, wskazując znaczenie inwestowania w wiedzę, rozwój kompetencji i profesjonalizację działalności związanej z hodowlą oraz użytkowaniem koni.

Podsumowanie

Obie lokalizacje – malowniczo położona stajnia Państwa Andrzeja i Wioletty Skupień w Zakopanem oraz Stadnina Koni Huculskich „Gładyszów" w Regietowie, od lat związana z hodowlą koni huculskich – stworzyły doskonałe warunki do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych. Położenie tych miejsc zwiększyło dostępność szkoleń dla uczestników z różnych regionów województwa małopolskiego.

Łącznie przeszkolono 40 osób, które zdobyły kompleksową wiedzę z zakresu anatomii kopyta, profilaktyki zdrowotnej, bioasekuracji, pielęgnacji oraz podstaw strugania kopyt. Dzięki połączeniu wykładów z intensywnymi warsztatami praktycznymi uczestnicy mogli nie tylko poszerzyć swoją wiedzę, ale również rozwinąć umiejętności niezbędne w codziennej pracy z końmi.

Realizacja operacji przyczyniła się do podniesienia kwalifikacji osób związanych z sektorem hodowli i użytkowania koni, poprawy świadomości w zakresie dobrostanu zwierząt oraz promocji nowoczesnych i odpowiedzialnych metod pracy. Zdobyte kompetencje będą wspierać rozwój gospodarstw, zwiększać ich konkurencyjność oraz przyczyniać się do poprawy zdrowotności i bezpieczeństwa utrzymywanych koni

Angelika Magiera

Profesjonalna prezentacja koni szansą na rozwój hodowli i wzrost wartości gospodarstw - zakończenie projektu KSOW+

W 2026 roku Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach, we współpracy z Małopolskim Związkiem Hodowców Koni, zrealizował w ramach operacji KSOW+ działanie pn. „Prezentacja koni podczas imprez i wystaw – podnoszenie kwalifikacji i wzrost wartości ekonomicznej gospodarstw". Był to cykl specjalistycznych szkoleń poświęconych przygotowaniu koni do prezentacji podczas wydarzeń hodowlanych, wystaw, pokazów oraz imprez jeździeckich. Przedsięwzięcie spotkało się z bardzo dużym zainteresowaniem środowiska hodowców i użytkowników koni, potwierdzając potrzebę organizacji tego typu działań edukacyjnych.

W ramach operacji przeprowadzono trzy specjalistyczne szkolenia dedykowane różnym grupom rasowym koni:

- „Przygotowanie do prezentacji podczas imprez i wystaw koni gorącokrwistych" - 13 kwietnia 2026 r. w Klikowskiej Ostoi Polskich Koni,
- „Przygotowanie do prezentacji podczas imprez i wystaw koni prymitywnych" - 24 kwietnia 2026 r. w Stadninie Koni Huculskich „Gładyszów" w Regietowie,
- „Przygotowanie do prezentacji podczas imprez i wystaw koni zimnokrwistych i śląskich" - 20 maja 2026 r. w Stadninie Koni Uniwersytetu Rolniczego w Rząsce.

Łącznie w szkoleniach uczestniczyło 75 osób. Byli to zarówno doświadczeni hodowcy i właściciele stadnin, jak również młodzi adepci hodowli koni, uczniowie szkół rolniczych, instruktorzy jeździectwa oraz osoby rozpoczynające swoją przygodę z chowem i użytkowaniem koni. Dzięki realizacji operacji w ramach KSOW+ wszyscy uczestnicy mogli skorzystać z bogatego programu szkoleniowego całkowicie bezpłatnie, co stworzyło wyjątkową szansę na zdobycie specjalistycznej wiedzy i praktycznych umiejętności bez ponoszenia dodatkowych kosztów.

Celem operacji było podniesienie kompetencji osób związanych z sektorem końskim poprzez przekazanie wiedzy z zakresu profesjonalnego przygotowania koni do prezentacji podczas wystaw, pokazów i wydarzeń publicznych. Organizatorzy wraz z profesjonalną kadrą wykładowców zwracali szczególną uwagę na znaczenie prawidłowej prezentacji zwierzęcia nie tylko w kontekście estetyki, ale również bezpieczeństwa, dobrostanu koni oraz budowania pozytywnego wizerunku gospodarstw hodowlanych. Program szkoleń obejmował zarówno część teoretyczną, jak i praktyczną. Podczas wykładów uczestnicy poznawali zasady pielęgnacji koni przed wystawami i pokazami, sposoby przygotowania sierści, grzywy, ogona i kopyt, a także zagadnienia związane z doborem i przygotowaniem sprzętu wykorzystywanego podczas prezentacji. Omawiano również specyfikę przygotowania różnych typów i ras koni, zwracając uwagę na

cechy szczególnie istotne podczas oceny hodowlanej.

Znaczną część każdego szkolenia stanowiły zajęcia praktyczne, które umożliwiły uczestnikom bezpośrednią pracę z końmi pod okiem doświadczonych specjalistów. Uczestnicy ćwiczyli techniki prowadzenia koni w ręku, ustawiania ich do oceny, prezentacji w ruchu oraz prawidłowego zachowania prezentera podczas pokazów. Szczególny nacisk położono na zachowanie bezpieczeństwa zarówno konia, jak i osoby prezentującej zwierzę. Omawiano również sposoby przygotowania koni do pracy w warunkach dużej liczby bodźców zewnętrznych, takich jak obecność publiczności, nagłośnienie czy ruch podczas imprez masowych. Ważnym elementem warsztatów była nauka profesjonalnej pielęgnacji oraz estetycznego przygotowania koni do wystaw. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z technikami pielęgnacji dostosowanymi do różnych ras oraz nauczyć się wykonywania odpowiednich stylizacji grzywy i ogona, które wpływają na końcowy efekt prezentacji zwierzęcia. Zdobyta wiedza pozwoliła lepiej zrozumieć, jak duże znaczenie mają detale podczas oceny koni na wystawach i pokazach hodowlanych.

Realizacja operacji miała ogromne znaczenie dla uczestników. Profesjonalna prezentacja konia stanowi jeden z kluczowych elementów wpływających na jego odbiór przez komisje oceniające, potencjalnych nabywców oraz publiczność. Odpowiednie przygotowanie zwierzęcia może podkreślić jego walory użytkowe i hodowlane, zwiększyć zainteresowanie ofertą gospodarstwa oraz przyczynić się do wzrostu wartości rynkowej prezentowanych koni. Zdobyte podczas szkoleń umiejętności pozwolą uczestnikom skuteczniej promować własne hodowle, a także budować renomę swoich gospodarstw i ośrodków jeździeckich. Szczególnie istotny był również aspekt ekonomiczny przedsięwzięcia. Współczesna hodowla koni wymaga nie tylko wiedzy zootechnicznej, ale także umiejętności skutecznego promowania efektów swojej pracy. Lepsza jakość prezentacji zwierząt przekłada się na większe możliwości sprzedaży, wyższe ceny uzyskiwane za materiał hodowlany oraz wzrost konkurencyjności gospodarstw na rynku. Tym samym operacja bezpośrednio realizowała swój cel związany z podnoszeniem kwalifikacji uczestników oraz wzrostem wartości ekonomicznej gospodarstw.

Przeprowadzone szkolenia przyczyniły się również do promocji odpowiedzialnego użytkowania koni, poprawy dobrostanu zwierząt oraz popularyzacji dobrych praktyk hodowlanych. Dzięki połączeniu wiedzy teoretycznej z intensywnymi zajęciami praktycznymi uczestnicy mogli zdobyć kompetencje, które będą wykorzystywać podczas codziennej pracy, a także podczas udziału w wystawach, pokazach i wydarzeniach branżowych.

Operacja „Prezentacja koni podczas imprez i wystaw – podnoszenie kwalifikacji i wzrost wartości ekonomicznej gospodarstw" została bardzo wysoko oceniona przez uczestników. Duża frekwencja, aktywny udział słuchaczy oraz pozytywne opinie po zakończeniu szkoleń potwierdziły, że przedsięwzięcie odpowiedziało na rzeczywiste potrzeby środowiska.

Angelika Magiera

Relacja z wyjazdu studyjnego „Rozwój przetwórstwa produktów mleczarskich oraz owoców i warzyw w gospodarstwach ekologicznych jako sposób na zwiększenie ich dochodowości”

W dniach 30 czerwca – 2 lipca 2026 r. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach, przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027, realizowanego z programu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ (KSOW+), zorganizował wyjazd studyjny pn. „Rozwój przetwórstwa produktów mleczarskich oraz owoców i warzyw w gospodarstwach ekologicznych jako sposób na zwiększenie ich dochodowości”.

Wydarzenie skierowane było przede wszystkim do rolników, konsumentów żywności, doradców rolniczych oraz mieszkańców obszarów wiejskich. Jego głównym celem było zapoznanie uczestników z dobrymi praktykami w zakresie przetwórstwa żywności w gospodarstwach ekologicznych oraz stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń z właścicielami odwiedzanych gospodarstw. Uczestnicy mieli okazję poznać organizację produkcji i przetwórstwa, nowoczesne rozwiązania technologiczne oraz sprawdzone metody zwiększania wartości dodanej produktów rolnych.

Wyjazd po raz kolejny potwierdził, jak istotne dla rozwoju rolnictwa ekologicznego są współpraca, poszukiwanie nowych kierunków działalności, promocja wysokiej jakości żywności oraz zrzeszanie się producentów. W tym celu uczestnicy udali się w malownicze rejony Dolnego Śląska i Śląska, gdzie odwiedzili inspirujące gospodarstwa będące przykładem nowoczesnego, zrównoważonego gospodarowania, prowadzonego z poszanowaniem środowiska naturalnego oraz dbałością o zachowanie bioróżnorodności. Każde z odwiedzonych miejsc prezentowało odmienne podejście do przetwórstwa i sprzedaży produktów ekologicznych, dostarczając uczestnikom wielu cennych inspiracji oraz praktycznych rozwiązań możliwych do wykorzystania we własnych gospodarstwach.

Dzień 1 – Sesja wykładowa (30 czerwiec 2026 r.)

Po wyjeździe z siedziby MODR w Karniowicach grupa 25 uczestników udała się do województwa dolnośląskiego. Po przybyciu na miejsce uczestnicy zostali zakwaterowani w hotelu. Następnie odbyła się sesja wykładowa, podczas której przedstawiono założenia programu wyjazdu oraz omówiono zagadnienia merytoryczne związane z tematyką szkolenia..

Dzień 2 – Zagroda Edukacyjna „Sery Lutomierskie z Gór Sowich oraz gospodarstwo ekologiczne „EKO-ARONIA”- (1.07.2026 r.)

Drugiego dnia uczestnicy odwiedzili certyfikowaną zagrodę edukacyjną „Sery Lutomierskie z Gór Sowich” w Lutomierzu, prowadzoną przez panią Malwinę Pasternak. Właścicielka

z ogromną pasją oprowadziła grupę po swoim gospodarstwie, dzieląc się bogatą wiedzą oraz doświadczeniem związanym z serowarstwem i prowadzeniem zagrody edukacyjnej. Wizyta była doskonałą okazją do poznania struktury nowoczesnego, a zarazem tradycyjnego gospodarstwa rolnego. Pani Malwina zarządza obszarem stu hektarów, z czego dziewięćdziesiąt stanowią grunty orne przeznaczone pod uprawę pszenicy, jęczmienia browarnego, rzepaku ozimego, kukurydzy na ziarno oraz żyta na kiszonki. Pozostałe dziesięć hektarów to trwałe użytki zielone, które zabezpieczają bazę paszową dla hodowanego na miejscu bydła, obejmującego stado dziewiętnastu krów mamek, buhaja oraz młode bydło opasowe.

Wizyta miała niezwykle interaktywny charakter, a jej sercem były warsztaty kulinarne i rzemieślnicze. Uczestnicy mieli wyjątkową okazję sprawdzić się w roli serowarów i samodzielnie przygotować tradycyjne sery podpuszczkowe. Kolejną praktyczną atrakcją było własnoręczne robienie masła, co pozwoliło wszystkim doświadczyć tradycyjnych metod przetwórstwa mleka. Oprócz zajęć praktycznych gospodyni zaprezentowała grupie zabytkowe zabudowania gospodarstwa, które stanowią doskonały przykład architektury charakterystycznej dla Dolnego Śląska. Niezwykle cennym elementem spotkania była również część biznesowa, podczas której pani Malwina opowiedziała o ekonomicznych aspektach swojej działalności. Uczestnicy dowiedzieli się, jak z sukcesem i powodzeniem prowadzić zagrodę edukacyjną, łącząc pasję do rolnictwa z efektywnym zarządzaniem przedsiębiorstwem.

Następnie uczestnicy odwiedzili gospodarstwo ekologiczne Eko Ar – Ekologiczna Aronia, gdzie mieli okazję poznać historię miejsca, które od blisko 30 lat z pasją prowadzą Anna i Mirosław Lech. Gospodarstwo położone jest na malowniczych zboczach Gór Orlickich, w pobliżu Kudowy-Zdroju. Na niemal 20-hektarowej plantacji rośnie ponad 40 tysięcy krzewów ekologicznej aronii, uprawianej zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego. Właściciele opowiedzieli o metodach uprawy, ręcznym zbiorze owoców oraz procesie ich przetwarzania, dzieląc się swoim wieloletnim doświadczeniem i pasją do produkcji zdrowej, naturalnej żywności. Gospodarze opowiedzieli o ekologicznych metodach uprawy, ręcznym zbiorze owoców oraz procesie ich przetwarzania. Mogliśmy zobaczyć plantację i przekonać się, jak wiele pracy, wiedzy i zaangażowania wymaga produkcja naturalnych wyrobów z aronii.

Szczególnym punktem wizyty była prezentacja bogatej oferty produktów powstających z owoców pochodzących wyłącznie z własnej plantacji. Wśród nich znajduje się 100% sok z aronii – naturalny, bez dodatku cukru i konserwantów, ceniony za swoje właściwości prozdrowotne. Gospodarze zaprezentowali również „Tercet Zdrowia”, czyli zestaw składający się z soku, syropu i herbatki z aronii oraz

owoców stanowi bogate źródło witamin, antyoksydantów oraz cennych mikro- i makroelementów, wspierających odporność i prawidłowe funkcjonowanie organizmu.

Oferta gospodarstwa obejmuje także naturalne syropy, dżemy, suszone owoce aronii oraz oryginalne słodycze, takie jak aronia w czekoladzie, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród odwiedzających. Wszystkie produkty powstają z poszanowaniem zasad ekologii i z dbałością o zachowanie naturalnych walorów smakowych oraz wartości odżywczych owoców.

Wizyta była doskonałą okazją do poznania zasad ekologicznego rolnictwa oraz odkrycia niezwykłych właściwości aronii. Nie zabrakło również degustacji, podczas której mogliśmy przekonać się o wysokiej jakości i wyjątkowym smaku produktów wytwarzanych w gospodarstwie.

Spotkanie z właścicielami pokazało, że za sukcesem gospodarstwa Eko Aronia stoi wieloletnie doświadczenie, pasja oraz konsekwentna troska o środowisko naturalne. Z wizyty wyjechaliśmy bogatsi o nową wiedzę, cenne doświadczenia i przekonanie, że ekologiczne rolnictwo oraz lokalne produkty są warte wsparcia i promocji.

Dzień 3 – gospodarstwo ekologiczne „EKOFARM-CZANIEC” (2 lipca 2026 r.)

Ostatnim punktem programu wyjazdu studyjnego była wizyta w gospodarstwie EKOFARM-CZANIEC, położonym w województwie śląskim, u podnóża Beskidu Małego. Gospodarstwo przez wiele lat prowadziła Pani Maria Sordyl, natomiast obecnie jego właścicielką jest Pani Barbara Sordyl-Lipnicka, która z powodzeniem kontynuuje rodzinną tradycję prowadzenia certyfikowanego gospodarstwa ekologicznego z ponad dwudziestoletnim doświadczeniem. Pierwszy atest producenta zdrowej żywności gospodarstwo uzyskało już w 1996 roku. Od początku działalności jego właścicielom przyświeca idea prowadzenia produkcji rolnej w harmonii z naturą, z poszanowaniem środowiska oraz zasad rolnictwa ekologicznego. Na powierzchni około 3 hektarów prowadzona jest zarówno produkcja roślinna, jak i zwierzęca. W gospodarstwie uprawiane są zboża, warzywa i owoce, a także hodowane jest bydło oraz utrzymywany drób. Dzięki atrakcyjnemu położeniu geograficznemu, u podnóża Beskidu Małego, gospodarstwo prowadzi również działalność agroturystyczną oraz edukacyjną. Odwiedzający mają możliwość zapoznania się z zasadami prowadzenia upraw ekologicznych, poznania tradycyjnych odmian i gatunków roślin warzywniczych oraz nauki rozpoznawania ich nasion. Gospodarze dzielą się również wiedzą na temat ekologicznych metod uprawy ogrodu i produkcji żywności, promując zrównoważone rolnictwo oraz ochronę bioróżnorodności. Wizytę uzupełnia możliwość zakupu ekologicznych produktów pochodzących bezpośrednio z gospodarstwa, co stanowi doskonały przykład krótkiego łańcucha dostaw i sprzedaży bezpośredniej.

Wyjazd studyjny pozwolił uczestnikom poznać walory przyrodnicze odwiedzanych regionów oraz przekonać się, jak istotną rolę w rolnictwie ekologicznym odgrywają różnorodność biologiczna i dbałość o czystość środowiska naturalnego. Prezentacja dobrych praktyk w zakresie ekologicznej produkcji i przetwórstwa żywności umożliwiła lepsze zrozumienie zasad funkcjonowania tego systemu oraz stworzyła okazję do wymiany doświadczeń i inspiracji pomiędzy uczestnikami a gospodarzami odwiedzanych obiektów.

Joanna Marciniszyn

Rodzime rasy drobiu w chowie przydomowym - wiedza, pasja i smak tradycji

25 czerwca 2026 r. w Diecezjalnym Centrum Pielgrzymowania im. Jana Pawła II w Starym Sączu odbyła się konferencja „Rodzime rasy drobiu w chowie przydomowym", zorganizowana przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach we współpracy z Instytutem Zootechniki - Państwowym Instytutem Badawczym - Zakładem Doświadczalnym Kołuda Wielka. Wydarzenie zostało dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027, realizowanego z programu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ (KSOW+).

Program konferencji został przygotowany w taki sposób, aby połączyć najnowszą wiedzę naukową z praktycznym doświadczeniem hodowców i specjalistów. Wystąpienia ekspertów spotkały się z dużym zainteresowaniem uczestników. Prelegenci nie tylko przekazywali rzetelną wiedzę opartą na wynikach badań i wieloletniej praktyce, ale także z ogromnym zaangażowaniem i pasją opowiadali o swojej pracy, inspirując do podejmowania działań na rzecz ochrony rodzimych ras drobiu.

Dr inż. Kamila Kłos, Dyrektor Zakładu Doświadczalnego Kołuda Wielka Instytutu Zootechniki - PIB, w wykładzie „Gęś Biała Kołudzka® - użytkowanie reprodukcyjne stad rodzicielskich" przedstawiła zasady prowadzenia stad reprodukcyjnych oraz znaczenie właściwego doboru materiału hodowlanego. Podkreśliła, że odpowiedzialna praca hodowlana stanowi podstawę utrzymania wysokiej jakości produkcji oraz zachowania cennych cech użytkowych tej wyjątkowej rasy.

Mgr inż. Jakub Kalisz, Kierownik Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach, zaprezentował temat „Hodowla gęsi i kaczek ras zachowawczych na przykładzie Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach". Wykład ukazał ogromne znaczenie ochrony rodzimych ras wodnego drobiu dla zachowania bioróżnorodności oraz krajowych zasobów genetycznych, które stanowią nieodłączny element dziedzictwa polskiego rolnictwa.

Dr inż. Jakub Badowski, Kierownik Zakładu Wylęgu Gęsi Instytutu Zootechniki – PIB, podczas wystąpienia „Gęś Biała Kołudzka® – prawidłowy odchów gąsiąt" omówił najważniejsze zasady odchowu młodego drobiu. Zwrócił uwagę na znaczenie właściwego żywienia, warunków utrzymania oraz profilaktyki zdrowotnej, które decydują o dobrostanie zwierząt i późniejszych efektach produkcyjnych.

Dr Krzysztof Andres z Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie przedstawił wykład „Przyzagrodowy chów drobiu", podczas którego omówił praktyczne aspekty prowadzenia niewielkich stad w gospodarstwach rodzinnych. Prelekcja pokazała, że przyzagrodowy chów może być nie tylko sposobem na zachowanie rodzimych ras, ale również elementem zrównoważonego rolnictwa, wspierającym lokalną produkcję żywności i rozwój gospodarstw. Dużym zainteresowaniem uczestników cieszył się również wykład „Rolniczy Handel Detaliczny w kontekście chowu gęsi", który poprowadził Andrzej Kłonecki, Prezes Fundacji Hodowców Polskiej Białej Gęsi. Prelegent zwrócił uwagę na rosnące znaczenie sprzedaży bezpośredniej jako sposobu na zwiększenie opłacalności produkcji i budowanie wartości dodanej w gospodarstwie. Podkreślił, że wykorzystanie potencjału Rolniczego Handlu Detalicznego pozwala rolnikom nie tylko osiągać wyższe dochody poprzez oferowanie produktów wysokiej jakości bezpośrednio konsumentom, ale także rozwijać lokalne przetwórstwo, wzmacniać rozpoznawalność własnej marki oraz dywersyfikować źródła przychodów gospodarstwa.

Naturalnym uzupełnieniem tej tematyki były warsztaty kulinarne przygotowane przez Fundację Hodowców Polskiej Białej Gęsi. Była to doskonała okazja do poznania praktycznych możliwości wykorzystania gęsiny w nowoczesnej kuchni oraz przekonania się o jej wyjątkowych walorach smakowych i odżywczych. Uczestnicy mogli obserwować proces przygotowania potraw, poznać zasady właściwej obróbki mięsa oraz skosztować dań przygotowanych z produktów najwyższej jakości. Warsztaty pokazały, że produkty pochodzące od rodzimych ras drobiu doskonale odpowiadają na oczekiwania współczesnych konsumentów poszukujących żywności naturalnej, lokalnej i pełnowartościowej, a ich odpowiednia promocja i przetwarzanie mogą stać się istotnym źródłem dodatkowych dochodów oraz impulsem do rozwoju nowoczesnych gospodarstw.

Jednym z najważniejszych przesłań konferencji było podkreślenie znaczenia rodzimych ras drobiu dla zachowania krajowych zasobów genetycznych oraz ochrony dziedzictwa polskiej wsi. Rasy objęte programami ochrony stanowią cenne źródło różnorodności biologicznej, są dobrze przystosowane do lokalnych warunków środowiskowych i umożliwiają prowadzenie chowu zgodnego z zasadami dobrostanu zwierząt. Produkty pochodzące od tych ras wyróżniają się wysoką jakością, doskonałymi walorami smakowymi oraz coraz częściej znajdują uznanie wśród świadomych konsumentów, stając się szansą na rozwój sprzedaży bezpośredniej, lokalnego przetwórstwa i agroturystyki.

Konferencja była również okazją do popularyzacji wiedzy na temat możliwości wsparcia działań związanych z ochroną rodzimych ras drobiu w ramach Planu Strategicznego WPR 2023–2027. Uczestnicy zdobyli cenne informacje dotyczące prowadzenia chowu przyjaznego środowisku, poprawy dobrostanu zwierząt oraz budowania wartości dodanej swoich gospodarstw poprzez oferowanie produktów wysokiej jakości.

Spotkanie w Starym Sączu pokazało, że przyszłość polskiego rolnictwa może skutecznie łączyć nowoczesną wiedzę z szacunkiem dla tradycji. Ochrona rodzimych ras drobiu to nie tylko troska o zachowanie bioróżnorodności, ale również realna szansa na rozwój konkurencyjnych gospodarstw opartych na jakości, lokalności i odpowiedzialnej produkcji żywności.

Angelika Magiera

Lista odmian zbóż zalecanych do uprawy w województwie małopolskim

Dobry dobór odmian roślin decyduje bezpośrednio o wielkości i jakości plonu, opłacalności całej produkcji oraz bezpieczeństwie uprawy w obliczu zmiennych warunków atmosferycznych. Odpowiednio dobrane odmiany zapewniają: stabilność plonowania, gwarantują wysokie zbiory nawet w trudnych warunkach glebowo-klimatycznych, zmniejszają ryzyko porażenia przez choroby i szkodniki, co bezpośrednio ogranicza koszty ochrony chemicznej. Ma pozytywny wpływ na jakość surowca, wpływają na parametry użytkowe, np. zawartość białka w zbożach czy walory smakowe owoców i warzyw , zwiększają opłacalność uprawy poprzez lepsze wykorzystanie nawozów i krótszy czas wegetacji.

Poniżej przedstawione są cechy charakterystyczne wybranych, zalecanych dla województwa małopolskiego odmian wg. Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Węgrzcach:

PSZENICA OZIMA

MHR Promienna to chlebowa (grupa B) odmiana pszenicy ozimej wyhodowana przez Małopolską Hodowlę Roślin. Wyróżnia się bardzo szybkim wiosennym startem i ponadprzeciętną tolerancją na zakwaszenie gleby, co pozwala na uzyskanie dobrych plonów nawet na słabszych stanowiskach.

- Plonowanie: Bardzo wysokie i stabilne w obu poziomach agrotechniki (A1 i A2).
- Odporność na stres: Wyższa tolerancja na późniejsze susze i wysokie temperatury.
- Zimotrwałość: Oceniana na 4° w skali 9-stopniowej COBORU, co kwalifikuje ją jako odmianę o zimotrwałości od małej do średniej.
- Zdrowotność: Dobry profil odporności na patogeny grzybowe, w tym wysoka odporność na rdzę żółtą, co pozwala zmniejszyć nakłady na fungicydy.
- Morfologia: Rośliny są dość niskie o przeciętnej odporności na wyleganie. Charakteryzuje się dość wczesnym terminem kłoszenia.

Normy wysiewu: Na kompleksach pszennych: Zalecany siew w ilości ok. 150 – 170 kg/ha (przy obsadzie 300 – 400 nasion/m^2). A na pozostałych stanowiskach: ok. 200 kg/ha , ok.450 nasion/m^2.

Arevus to wysokoplonująca, niemiecka odmiana pszenicy ozimej (hodowla Strube) o jakości chlebowej (klasa A/B). Wyróżnia się doskonałą zimotrwałością (4 pkt COBORU), ponadprzeciętną odpornością na wyleganie oraz bardzo „grubym" ziarnem (MTZ ok. 49,6 g).

Główne zalety i parametry:

- Potencjał plonowania: Plonuje na poziomie 103% wzorca.
- Zimotrwałość: Jedna z najwyższych w klasie odmian chlebowych.
- Zdrowotność: Bardzo wysoka odporność na mączniaka prawdziwego oraz rdzę.
- Ziarno: Wysoka masa tysiąca ziaren (MTZ) i dobre parametry wypiekowe.
- Termin siewu: Średni termin.
- Norma wysiewu: Ze względu na dobre krzewienie, zaleca się wysiew w granicach 140–190 kg/ha (w zależności od terminu i warunków glebowych).
- Stanowisko: Sprawdza się na zróżnicowanych glebach o dobrej kulturze.

Błyskawica to wysoko plonująca odmiana pszenicy ozimej hodowli MHR. Charakteryzuje się wczesnym terminem kłoszenia i średnim dojrzewania. Wyróżnia się doskonałą zimotrwałością oraz wysoką tolerancją na zakwaszenie gleby, co czyni ją elastyczną w uprawie.

- Plonowanie: Stabilne na terenie całego kraju (potwierdzone m.in. rekomendacjami COBORU).
- Profil zdrowotny: Wykazuje bardzo dobrą odporność na choroby grzybowe.
- Zimotrwałość: Bardzo dobra, idealna na warunki środkowoeuropejskie.
- Stanowisko: Dobrze sprawdza się na słabszych glebach oraz stanowiskach o niższym pH.

Norma wysiewu zależy od terminu (waha się zazwyczaj w granicach 150–250 kg/ha w zależności od gęstości siewu i masy tysiąca nasion). Ziarno dostępne jest w sprzedaży w workach (np. 50 kg) lub w formie materiału siewnego kwalifikowanego

Pszenica ozima KWS Knut to odmiana o wysokim potencjale plonowania i elitarnej jakości ziarna (grupa jakościowa A). Wyróżnia się bardzo dobrą mrozoodpornością (4 stopnie wg COBORU), wysoką zdrowotnością oraz dobrą odpornością na wyleganie.

- Plenność: Stabilnie wysokie plony na terenie całej Polski, potwierdzone w badaniach COBORU.
- Zdrowotność: Doskonała odporność na choroby grzybowe (zwłaszcza fuzariozę kłosa, mączniaka prawdziwego i septoriozę).
- Parametry: Wysoka zawartość białka, gęstość ziarna i liczba opadania.
- Zimotrwałość: Uznawana za jedną z lepiej zimujących odmian o wysokiej mrozoodporności.

LG Optimist to jedna z najwyżej plonujących odmian pszenicy ozimej (jakościowa – grupa A) w Polsce. Wyróżnia się rekordowym potencjałem plonowania, doskonałą zimotrwałością oraz bardzo wysoką odpornością na choroby grzybowe.

- Plonowanie: Charakteryzuje się wybitnym potencjałem. W badaniach COBORU osiągała wyniki na poziomie przekraczającym (112 %) wzorca.
- Jakość ziarna: Posiada wysoką zawartość białka oraz doskonałą gęstość i wyrównanie ziarna. Charakteryzuje się także bardzo wysoką liczbą opadania.
- Zdrowotność: Wykazuje ponadprzeciętną odporność na kluczowe choroby, takie jak mączniak prawdziwy, septorioza liści, rdze (brunatna i żółta) oraz choroby podstawy źdźbła.
- Tolerancja na stanowisko: Odmiana dobrze radzi sobie na glebach o nieuregulowanym pH, co zwiększa jej elastyczność i bezpieczeństwo uprawy.

RGT Diplom to popularna, wysoko plonująca odmiana pszenicy ozimej (klasy jakości A) hodowli RAGT, ceniona za wyjątkową mrozoodporność, bardzo dobrą zdrowotność oraz stabilne parametry przemiałowe.

- Jakość i plon: Klasa A (jakościowa). Ziarno jest bardzo dobrze

wyrównane, cechuje się wysoką gęstością, wysoką liczbą opadania oraz dużą zawartością białka.
- Zimotrwałość: Charakteryzuje się bardzo dobrą mrozoodpornością, dzięki czemu doskonale sprawdza się w polskich warunkach klimatycznych.
- Zdrowotność: Wykazuje wysoką odporność na choroby liści (szczególnie mączniaka prawdziwego i rdzę żółtą) oraz choroby podstawy źdźbła.
- Wymagania glebowe: Odmiana o dużej plastyczności, która dobrze radzi sobie na większości typów gleb – od średnich po bardzo dobre stanowiska. Sprawdza się również w siewach po trudniejszych przedplonach zbożowych.

Symetria to średnio wczesna, jakościowa (grupa A/B) odmiana pszenicy ozimej o wysokim potencjale plonowania, wyhodowana w HR Smolice. Cechuje się bardzo dobrą zimotrwałością, dużą krzewistością oraz wysoką odpornością na wyleganie i okresowe niedobory wody.
- Zimotrwałość: Bardzo wysoka, dobrze radzi sobie w trudnych warunkach klimatycznych.
- Plonowanie: Stabilny i wysoki potencja plonowania zarówno w technologii tradycyjnej, jak i intensywnej. Sprawdza się na glebach kompleksów pszennych oraz na glebach słabszych
- Morfologia: Rośliny osiągają średnią wysokość (ok. 90-95 cm), dzięki czemu są mało podatne na wyleganie.
- Parametry jakościowe: Charakteryzuje się dobrą jakością ziarna, wysoką zawartością białka i glutenu (klasa jakościowa A/B).

Agrotechnika i siew:
- Krzewistość: Odmiana wyróżnia się bardzo dużą krzewistością, co pozwala na oszczędność materiału siewnego i efektywną uprawę przy niższej normie wysiewu.
- Termin kłoszenia/dojrzewania: Średnio wczesny
- Wymagania glebowe: Toleruje gleby graniczne, świetnie dostosowuje się do różnych warunków.

PSZENŻYTO OZIME

Belcanto to wysokoplonująca odmiana pszenżyta ozimego hodowli DANKO, ceniona za rekordową odporność na choroby (szczególnie rdzę żółtą i brunatną) oraz doskonałą zimotrwałość. Sprawdza się na różnych typach gleb, zapewniając stabilne plony nawet w trudnych warunkach pogodowych.

Główne zalety:
- Wysoki potencjał plonowania – wyróżnia się znakomitymi wynikami w całym kraju.
- Zdrowotność – rekordowa odporność na choroby grzybowe (rynchosporiozę, pleśń śniegową, mączniaka).
- Parametry ziarna – wysoka masa tysiąca nasion, wysokie wyrównanie i dobra zawartość białka.
- Bezpieczeństwo – bardzo dobra zimotrwałość i odporność na porastanie ziarna w kłosie.

Wskazówki agrotechniczne
- Zalecana norma wysiewu: optymalnie od 140 do 160 kg/ha (co odpowiada 300–340 ziarnom kiełkującym na 1 m^2.
- Zastosowanie: pszenżyto dobrze toleruje gorsze stanowiska glebowe, jednak przy optymalnym nawożeniu pozwala wykorzystać swój pełny potencjał plonotwórczy.

Lombardo (2015) to odmiana pastewna.
- Plenność bardzo dobra.
- Przyrost plonu na wysokim poziomie agrotechniki powyżej średniej.
- Zimotrwałość średnia (5).
- Odporność na mączniaka prawdziwego, septoriozę plew, septoriozę liści, fuzariozę kłosów i choroby podstawy źdźbła - średnia, na rdzę brunatną - mała, na rynchosporiozę – dość mała. Rośliny dość niskie o małej do bardzo małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania - dość wczesny. Masa 1000 ziaren - duża, wyrównanie ziarna, odporność na porastanie w kłosie i liczba opadania - średnia. Zawartość białka - mała. gęstość ziarna w stanie zsypnym - dość mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby dość duża.

Panaso to odmiana pastewna.
- Plon ziarna: duży.
- Przyrost plonu na wysokim poziomie agrotechniki średni.
- Zimotrwałość średnia (5,0).
- Odporność na septoriozę plew – duża, na mączniaka prawdziwego i fuzariozę kłosów – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, rdzę brunatną i septoriozę liści – średnia, na rynchosporiozę – dość mała.
- Rośliny dość niskie, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia bardzo późny,
- Masa 1000 ziaren i wyrównanie ziarna średnie, gęstość ziarna w stanie zsypnym mała.
- Odporność na porastanie w kłosie średnia, liczba opadania dość mała. Zawartość białka - mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby dość duża.

Su Atletus (2021) - Odmiana pastewna.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu na wysokim poziomie agrotechniki średni.
- Zimotrwałość mała do średniej (4,0). Odporność na mączniaka prawdziwego, septoriozę plew i rynchosporiozę – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, rdzę brunatną i septoriozę liści – średnia, na fuzariozę kłosów – dość mała.
- Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia wczesny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren duża, wyrównanie i gęstość ziarna w stanie zsypnym średnie.
- Odporność na porastanie w kłosie i liczba opadania dość małe.
- Zawartość białka dość mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Tributo (2022) - Odmiana pastewna.
- Plon ziarna duży do bardzo dużego. Przyrost plonu na wysokim poziomie agrotechniki średni.
- Zimotrwałość średnia (5,0).
- Odporność na fuzariozę kłosów duża do bardzo dużej, na septoriozę plew – duża, na mączniaka prawdziwego i rdzę żółtą - dość duża, na rdzę brunatną, septoriozę liści, rynchosporiozę i choroby podstawy źdźbła – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia bardzo późny, dojrzewania dość późny.
- Masa 1000 ziaren duża, gęstość ziarna w stanie zsypnym średnia.
- Odporność na porastanie w kłosie średnia, liczba opadania dość mała.
- Zawartość białka średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

ŻYTO OZIME

Dańkowskie turkus (2016) - odmiana populacyjna, przeznaczona do uprawy na ziarno.
- Plenność na poziomie czołowych odmian populacyjnych.

- Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę brunatną – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, rdzę źdźbłową i rynchosporiozę – średnia, na pleśń śniegową i septoriozy liści – dość mała.
- Rośliny dość wysokie, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie i gęstość ziarna w stanie zsypnym średnie.
- Odporność na porastanie ziarna w kłosie średnia, liczba opadania dość mała, zawartość białka średnia.
- Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego dość mała, końcowa temperatura kleikowania niska do bardzo niskiej. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

Dańkowskie kanter (2021) odmiana populacyjna, przeznaczona do uprawy na ziarno.
- Plon ziarna powyżej najlepiej plonujących odmian populacyjnych.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki poniżej średniej.
- Odporność na choroby podstawy źdźbła, rdzę brunatną, i rdzę źdźbłową – dość duża, na mączniaka prawdziwego, rynchosporiozę i septoriozy liści – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania dość wczesny.
- Masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie ziarna słabe, gęstość ziarna w stanie zsypnym dość mała.
- Odporność na porastanie ziarna w kłosie przeciętna, liczba opadania średnia, zawartość białka duża.
- Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego bardzo mała, końcowa temperatura kleikowania dość wysoka.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby dość duża.

Kws Igor (2021) to odmiana mieszańcowa trójkomponentowa, przeznaczona do uprawy na ziarno.
- Plon ziarna bardzo duży. Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej średniej.
- Odporność na septoriozy liści – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, mączniaka prawdziwego i rynchosporiozę – średnia, na rdzę brunatną i rdzę źdźbłową – dość mała.
- Rośliny dość niskie, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia późny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie ziarna dość słabe, gęstość ziarna w stanie zsypnym średnia. Odporność na porastanie ziarna w kłosie przeciętna, liczba opadania duża, zawartość białka mała do bardzo małej.
- Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego bardzo duża, końcowa temperatura kleikowania bardzo wysoka. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość duża.

Kws Gilmor (2022) - odmiana mieszańcowa trójkomponentowa przeznaczona do uprawy na ziarno.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej średniej.
- Odporność na septoriozy liści – duża, na pleśń śniegową i mączniaka prawdziwego – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, rdzę brunatną i rynchosporiozę – średnia, na rdzę źdźbłową – dość mała.
- Rośliny dość niskie, o dość dużej
- odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren i gęstość ziarna w stanie zsypnym średnie.
- Odporność na porastanie ziarna w kłosie przeciętna, liczba opadania dość duża, zawartość białka mała do bardzo małej.
- Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego bardzo duża, końcowa temperatura kleikowania średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby duża.

Kws Initiator (2021) to odmiana mieszańcowa trójkomponentowa przeznaczona do uprawy na ziarno.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej średniej
- Odporność na choroby podstawy źdźbła, rdzę źdźbłową, rynchosporiozę i septoriozy liści – dość duża, na mączniaka prawdziwego – średnia, na rdzę brunatną – dość mała.
- Rośliny dość niskie, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania dość późny.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie ziarna dość słabe,gęstość ziarna w stanie zsypnym dość duża.
- Odporność na porastanie ziarna w kłosie przeciętna, liczba opadania duża, zawartość białka bardzo mała.
- Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego bardzo duża, końcowa temperatura kleikowania wysoka do bardzo wysokiej.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby duża.

JĘCZMIEŃ OZIMY

Kws Kosmos (2015) - odmiana wielorzędowa, typu pastewnego.
- Plenność bardzo dobra.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Zimotrwałość prawie średnia.
- Odporność na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową i rynchosporiozę - średnia, na rdzę jęczmienia i ciemnobrunatną plamistość - dość mała.
- Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość późny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren, wyrównanie ziarna, gęstość ziarna w stanie zsypnym oraz zawartość białka w ziarnie średnie.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Kws Morris (2020) - to dmiana wielorzędowa, typu pastewnego.
- Plenność dobra do bardzo dobrej.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Zimotrwałość na tle gatunku dość duża (4,5°).
- Odporność na rdzę jęczmienia – duża, na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową, rynchosporiozę i ciemnobrunatną plamistość – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren dość mała, wyrównanie ziarna średnie, gęstość ziarna w stanie zsypnym dość mała, zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Bordeaux (2021) - odmiana dwurzędowa, typu pastewnego.
- Plon ziarna duży do bardzo dużego.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Zimotrwałość na tle gatunku prawie średnia (4,5°).
- Odporność na ciemnobrunatną plamistość – dość duża, na rdzę jęczmienia i rynchosporiozę – średnia, na mączniaka prawdziwego i plamistość siatkową – dość mała.

- Rośliny niskie do bardzo niskich, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren, wyrównanie ziarna i gęstość ziarna w stanie zsypnym dość duże. Zawartość białka w ziarnie średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Esprit (2021) - odmiana wielorzędowa, typu pastewnego.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej przeciętnej.
- Zimotrwałość na tle gatunku średnia (4,5°).
- Odporność na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową, rdzę jęczmienia i rynchosporiozę – średnia, na ciemnobrunatną plamistość – dość mała.
- Rośliny wysokie, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren i wyrównanie ziarna średnie, gęstość ziarna w stanie zsypnym dość mała.
- Zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Giewont (2021) - odmiana wielorzędowa, typu pastewnego.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Zimotrwałość na tle gatunku powyżej średniej (5,5°).
- Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę jęczmienia – dość duża, na plamistość siatkową i rynchosporiozę – średnia, na ciemnobrunatną plamistość – dość mała.
- Rośliny wysokie, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość późny, dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie ziarna dość duże, gęstość ziarna w stanie zsypnym mała.
- Zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

PSZENICA JARA :

Atrakcja (2018) - jakościowa odmiana chlebowa (grupa A).
- Plenność dobra.
- Odporność na choroby podstawy źdźbła, rdzę żółtą, septoriozy liści, septoriozę plew i fuzariozę kłosów – dość duża, na mączniaka prawdziwego, rdzę brunatną i brunatną plamistość liści – średnia.
- Rośliny dość wysokie, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość późny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren mała do bardzo małej, wyrównanie ziarna słabe do bardzo słabego, gęstość w stanie zsypnym średnia.
- Odporność na porastanie w kłosie mała,liczba opadania duża do bardzo dużej.
- Zawartość białka dość duża, ilość glutenu dość duża.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS duży do bardzo dużego. Wydajność ogólna mąki średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała

Harenda (2014) - odmiana chlebowa (grupa B).
- Odporność na rdzę brunatną - duża, na septoriozę plew, fuzariozę kłosów, brunatną plamistość liści i choroby podstawy źdźbła - dość duża, na mączniaka, septoriozę liści - średnia,
- Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia średni, dojrzewania dość późny.
- Masa 1000 ziaren i wyrównanie dość duże, gęstość w stanie zsypnym bardzo duża.
- Odporność na porastanie w kłosie dość mała, liczba opadania duża.
- Zawartość białka dość duża, ilość glutenu dość duża.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS bardzo duży.
- Wydajność ogólna mąki średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby dość duża.
- Plenność bardzo dobra.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki średni.

Itaka (2021) - jakościowa odmiana chlebowa (grupa A).
- Plon ziarna duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki poniżej średniej.
- Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę żółtą – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, rdzę brunatną, brunatną plamistość liści, septoriozy liści, septoriozę plew i fuzariozę kłosów – średnia.
- Rośliny wysokie, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia wczesny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren dość mała, wyrównanie ziarna średnie, gęstość ziarna w stanie zsypnym dość duża.
- Odporność na porastanie w kłosie przeciętna, liczba opadania duża.
- Zawartość białka duża, ilość glutenu średnia.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS bardzo duży.
- Wydajność ogólna mąki dość mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Kws Dorium (2021) - jakościowa odmiana chlebowa (grupa A).
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki średni.
- Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na rdzę brunatną i brunatną plamistość liści – dość duża, na rdzę żółtą, septoriozy liści i septoriozę plew – średnia, na choroby podstawy źdźbła i fuzariozę kłosów – dość mała.
- Rośliny dość wysokie, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej, wyrównanie ziarna dość dobre, gęstość ziarna w stanie zsypnym średnia.
- Odporność na porastanie w kłosie dość duża, liczba opadania duża.
- Zawartość białka duża, ilość glutenu duża do bardzo dużej.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS duży. Wydajność ogólna mąki dość mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

Merkawa (2019) - Jakościowa odmiana chlebowa (grupa A).
- Plenność dość dobra.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki poniżej średniej.
- Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na rdzę brunatną, rdzę żółtą, brunatną plamistość liści, septoriozy liści i septoriozę plew – średnia, na choroby podstawy źdźbła i fuzariozę kłosów – dość mała.
- Rośliny dość niskie, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie dobre, gęstość w stanie zsypnym dość mała.
- Odporność na porastanie w kłosie dość mała, liczba opadania duża do bardzo dużej.
- Zawartość białka duża, ilość glutenu duża do bardzo dużej.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS duży do bardzo dużego.
- Wydajność ogólna mąki średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Wpb Troy (2020) - jakościowa odmiana chlebowa (grupa A).
- Plenność dobra do bardzo dobrej.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki poniżej średniej.
- Odporność rdzę brunatną – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, mączniaka prawdziwego, rdzę żółtą, brunatną plamistość liści, septoriozy liści, septoriozę plew – średnia, na fuzariozę kłosów – mała.
- Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie dość słabe, gęstość w stanie zsypnym duża.
- Odporność na porastanie w kłosie przeciętna, liczba opadania bardzo duża.
- Zawartość białka duża, ilość glutenu duża do bardzo dużej.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS bardzo duży.
- Wydajność ogólna mąki dość mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Wpb Pebbles (2021) - jakościowa odmiana chlebowa (grupa A).
- Plon ziarna duży do bardzo dużego.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej średniej.
- Odporność na mączniaka prawdziwego, rdzę żółtą i septoriozę plew – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, septoriozy liści i brunatną plamistość liści – średnia, na rdzę brunatną i fuzariozę kłosów – dość mała.
- Rośliny dość wysokie, o małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość wczesny, dojrzewania średni.
- Masa 1000 ziaren i wyrównanie ziarna średnie, gęstość ziarna w stanie zsypnym dość duża.
- Odporność na porastanie w kłosie przeciętna, liczba opadania duża.
- Zawartość białka dość duża, ilość glutenu średnia.
- Wskaźnik sedymentacyjny SDS bardzo duży.
- Wydajność ogólna mąki dość mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

JĘCZMIEŃ JARY

Adwokat (2020) to odmiana typu pastewnego.
- Plenność dość duża.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę i ciemnobrunatną plamistość – średnia.
- Rośliny niskie, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia dość późny, dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie dość duże.
- Zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Jovita (2020) - odmiana typu pastewnego.
- Plenność dość dobra.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej średniej.
- Odporność na rynchosporiozę - dość duża, na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową, rdzę jęczmienia i ciemnobrunatną plamistość– średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania dość późny.
- Masa 1000 ziaren i wyrównanie ziarna średnie.
- Zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Rekrut (2021) - odmiana typu pastewnego.
- Plon dobry do bardzo dobrego.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Odporność na mączniaka prawdziwego, rdzę jęczmienia i ciemnobrunatną plamistość – dość duża, na plamistość siatkową i rynchosporiozę średnia.
- Rośliny wysokie o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren i wyrównanie ziarna średnie.
- Zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Wirtuoz (2021) jest odmianą typu pastewnego.
- Plon dobry.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na plamistość siatkową, rdzę jęczmienia, rynchosporiozę i ciemnobrunatną plamistość – średnia.
- Rośliny dość niskie o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie ziarna małe.
- Zawartość białka w ziarnie średnia.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Florence (2022) - odmiana typu pastewnego.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki powyżej przeciętnej.
- Odporność na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową,

rynchosporiozę i ciemnobrunatną plamistość – średnia, na rdzę jęczmienia – dość mała.
- Rośliny dość niskie, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie ziarna dość dobre.
- Zawartość białka w ziarnie dość mała. Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Tilmor (2022) - odmiana typu pastewnego.
- Plon ziarna bardzo duży.
- Przyrost plonu przy uprawie na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny.
- Odporność na rdzę jęczmienia i ciemnobrunatną plamistość – dość duża, na mączniaka prawdziwego, plamistość siatkową i rynchosporiozę – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin kłoszenia i dojrzewania przeciętny.
- Masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej, wyrównanie ziarna dość duże.
- Zawartość białka w ziarnie dość duża.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

OWIES

Kozak (2017) omiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską i bez łuski dość duży.
- Odporność na rdzę źdźbłową, septoriozę liści i helmintosporiozę– dość duża, na mączniaka prawdziwego i rdzę wieńcową średnia.
- Rośliny dość wysokie, o średniej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania i dojrzewania dość wczesny.
- Udział łuski dość mały, masa 1000 ziaren i gęstość w stanie zsypnym średnie, wyrównanie ziaren dość małe.
- Zawartość białka średnia, tłuszczu duża.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

Monsun (2017) - odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską średni, bez łuski - dość duży.
- Odporność na mączniaka prawdziwego – dość mała, na rdzę wieńcową, rdzę źdźbłową, septoriozę liści i helmintosporiozę – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o średniej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania i dojrzewania średni.
- Udział łuski średni, masa 1000 ziaren średnia, gęstość w stanie zsypnym dość duża, wyrównanie ziaren średnie,
- Zawartość białka i tłuszczu dość duża.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

Pablo (2019) - odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską dość duży, bez łuski duży.
- Odporność na rdzę źdźbłową – duża, na mączniaka prawdziwego – dość duża, na rdzę owsa i helmintosporiozę – średnia, na septoriozę liści – dość mała.
- Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania dość wczesny, dojrzewania średni.
- Udział łuski mały, masa 1000 ziaren bardzo duża, wyrównanie ziarna dość duże, gęstość w stanie zsypnym dość mała.
- Zawartość białka średnia, tłuszczu duża.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Refleks (2019) odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską średni, bez łuski dość duży.
- Odporność na rdzę źdźbłową i helmintosporiozę – średnia, na mączniaka prawdziwego, rdzę owsa i septoriozę liści – dość mała.
- Rośliny średniej wysokości, o małej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania i dojrzewania średni.
- Udział łuski dość mały, masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie ziarna dość duże, gęstość w stanie zsypnym duża.
- Zawartość białka średnia, tłuszczu bardzo duża.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Rambo(2020) - to odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską duży do bardzo dużego.
- Odporność na mączniaka prawdziwego i septoriozę liści – dość duża, na rdzę owsa i helmintosporiozę – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o dość małej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania i dojrzewania średni.
- Udział łuski średni, masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie ziarna średnie, gęstość w stanie zsypnym dość duża. Zawartość białka dość mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Wulkan (2021) - odmiana żółtoziarnista, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską dość duży.
- Odporność na mączniaka prawdziwego, rdzę owsa, helmintosporiozę, septoriozę liści – średnia.
- Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania i dojrzewania średni.
- Udział łuski dość mały, masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie ziaren dobre, gęstość w stanie zsypnym średnia.
- Zawartość białka mała.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna

Mhr Harem (2020) to odmiana owsa nagiego, przeznaczona do uprawy na terenie całego kraju, z wyjątkiem wyżej położonych terenów górskich.
- Plon ziarna z łuską i bez łuski na poziomie odmiany Siwek.
- Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę owsa – dość duża, na septoriozę liści i helmintosporiozę – średnia.
- Rośliny dość niskie, o dość dużej odporności na wyleganie.
- Termin wiechowania i dojrzewania średni.
- Udział łuski na poziomie odmiany Siwek.
- Masa 1000 ziaren, gęstość w stanie zsypnym, wyrównanie ziarna i zawartość białka większe niż u odmiany Siwek.
- Tolerancja na zakwaszenie gleby przeciętna.

Ryszard Waszkiewicz

Źródła:
Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych w województwie małopolskim – Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Węgrzcach
https://wegrzce.coboru.gov.pl/lzo

Odmiany rzodkiewek polecane do uprawy wiosennej, letniej i jesiennej

W dniu 31 maja br. w miejscowości Majków-Folwark (woj. łódzkie) podczas spotkania branżowego omówiono technologię i środki do produkcji rzodkiewki. Wiodącym aspektem była prezentacja szeregu odmian rzodkiewek marki rekomendowanych do uprawy polowej. Wydarzenie zostało zorganizowane przez firmę hodowlano-nasienną Hazera we współpracy z firmami: Koppert, Koppert Machines, Timac Agro, AgroLas Co., Contra oraz Biocont.

Purpella

Odmiany rzodkiewek z hodowli Hazera

Bandito F1 – rzodkiewka rekomendowana do uprawy w technologii przyspieszonej, w tym z wykorzystaniem osłon, na najwcześniejsze zbiory. Na tle pozostałych odmian wyróżnia się krótszym okresem wegetacji. Tworzy część jadalną o jaskrawoczerwonej barwie i kulistym kształcie z błyszczącą skórką. Istotną zaletą jest odporność na mączniaka rzekomego.

Charito F1 – ta odmiana świetnie sprawdza się w produkcji wielkotowarowej. Można ją uprawiać przez cały sezon w gruncie (wysiew od przełomu marca i kwietnia do końca sierpnia). Wiąże czerwone, gładkie zgrubienia o średnicy 35-45 mm i z cienkim korzonkiem. Mają one idealnie biały miąższ i dobrą strukturę. Charito F1 dzięki bardzo dobremu wyrównaniu pozwala uzyskać wysoki plon handlowy pęczków.

Florella F1 – producent z Majkowa-Folwarku uprawia również rzodkiewkę w tunelach foliowych. W tej technologii postawił m.in. na odmianę Florella F1, która wytwarza bardzo wyrównane i kuliste zgrubienia o intensywnie czerwonej i błyszczącej skórce. Wyróżnia się krótkim okresem wegetacji i tolerancją na upały. Wykazuje odporność na mączniaka rzekomego i fuzariozę. Ze względu na mocne liście można ją zbierać mechanicznie.

Logo F1 – w odróżnieniu od pozostałych jest to dwubarwna odmiana rzodkiewki w typie paluszek. Wiąże ona cylindryczne zgrubienia - czerwone od nasady i przechodzące w białe na ¼ długości przy korzonku. Można ją wysiewać wprost do gruntu już od początku marca do końca sierpnia. Wytwarza ciemnozielone liście mocno osadzone i średniej wielkości. Posiada też odporność na mączniaka rzekomego.

Melito F1 – rzodkiewka rekomendowana do produkcji wielkotowarowej jak również ekologicznej, ponieważ wykazuje genetyczną odporność na mączniaka rzekomego. Można ją wysiewać na najwcześniejsze zbiory z gruntu osłanianego bezpośrednio włókniną, przez lato do września włącznie. Wiąże ona zgrubienia wyrównane względem siebie, o kulistym kształcie i intensywnie czerwonej skórce.

Pepito F1 – to uniwersalna odmiana ceniona przez producentów za bardzo wysoki udział plonu handlowego uzyskiwanego podczas zbioru. Można ją uprawiać z powodzeniem od marca do końca sierpnia (siew). Liście są mocno osadzone o dobrej długości również latem. Zgrubienia są kuliste, o jaskrawoczerwonym zabarwieniu i cienkim korzonku. Odmiana mieszańcowa Pepito jest bardzo wyrównana.

Purpella F1 – to unikalna nowość na rynku rzodkiewki, ponieważ jej zgrubienia mają fioletową skórkę. Jest też łatwa w uprawie i można ją produkować systematycznie przez cały sezon. Dobrze sprawdza się zarówno w uprawie polowej jak i pod osłonami. Oprócz ciekawej barwy zgrubienia cechuje się bardzo dobrą jakością wewnętrzną, m.in. brakiem tendencji do pękania przed i po zbiorze. Stanowi uzupełnienie asortymentu odmianowego rzodkiewki na rynku.

Resito F1 (34-305) – nowa odmiana rzodkiewki przeznaczona do produkcji latem i jesienią na zbiór pęczkowy i obcinany. Jej zgrubienia zachowują kulisty kształt przez cały sezon uprawy i mają one czerwony kolor. Wyróżniają się one bardzo dobrą strukturą i jakością wewnętrzną bez tendencji do pękania podczas uprawy i w trakcie przygotowania do sprzedaży. Odmiana wykazuje wysoką tolerancję na niesprzyjające warunki pogodowe.

Whitella F1 – to wręcz „śnieżka" wśród rzodkiewek, gdyż odznacza się białymi zgrubieniami o kulistym kształcie i wysokiej jakości wewnętrznej. Świetnie sprawdza się w uprawie wiosennej i jesiennej, tzn. należy ją wysiewać od lutego do czerwca i od sierpnia do października, przy czym terminy brzeżne oczywiście dotyczą uprawy w szklarniach i tunelach foliowych. Whitella F1 jest odporna na bielika krzyżowych, fusarium oraz mączniaka rzekomego.

W portfolio firmy Hazera znajdują się jeszcze inne odmiany rzodkiewek. Podczas spotkania zaprezentowano również nowości w postaci rzodkiewki Diego F1 i Django F1. Duży nacisk w zakresie hodowli rzodkiewki kładzie się m.in. na możliwość zróżnicowania oferty pod względem barwy i kształtu zgrubień. Efektem prac hodowlanym są mieszańce Whitella i Purpella, które świetnie sprawdzają się do komponowania atrakcyjnych tzw. miksów odmianowych wraz z „klasycznymi" czerwonymi rzodkiewkami. Jest to coraz bardziej widoczny kierunek i sposób sprzedaży np. w sieciach handlowych zagranicą. Według przekazanych informacji firma Hazera w przyszłości ma wprowadzić odmianę „cętkowaną" – białą, w czerwone przebarwienia na całej skórce, co niewątpliwie będzie stanowiło novum w hodowli tego warzywa.

Piotr Bucki
fot. Hazera

Melito

Pepito

Logo

Cielność pod kontrolą – dlaczego szybka diagnoza ma znaczenie?

W rozrodzie krów mlecznych czas jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o opłacalności produkcji. Każdy dodatkowy dzień, w którym krowa pozostaje niecielna, generuje koszty – często niewidoczne od razu, ale odczuwalne w dłuższej perspektywie. Dlatego szybka i rzetelna diagnoza cielności nie jest jedynie elementem rutyny hodowlanej, lecz narzędziem zarządzania stadem.

W wielu gospodarstwach kontrola cielności odbywa się zgodnie z ustalonym harmonogramem, jednak kluczowe jest nie tylko to, czy badanie jest wykonywane, ale również kiedy. Opóźnione rozpoznanie braku cielności powoduje wydłużenie okresu międzywycieleniowego, zwiększenie liczby dni nieproduktywnych oraz pogorszenie wskaźników rozrodu w całym stadzie.

Dlaczego wczesna informacja jest tak cenna?

Cykl rozrodczy krowy jest precyzyjnym mechanizmem biologicznym, który wymaga odpowiedniego momentu interwencji. Jeśli krowa nie zostanie zacielona, a brak ciąży zostanie wykryty zbyt późno, traci się kolejne tygodnie, które mogłyby zostać wykorzystane na ponowne unasienienie. W praktyce oznacza to przesunięcie kolejnego wycielenia, dłuższą laktację i często spadek efektywności produkcji.

Warto pamiętać, że każda doba opóźnienia w rozpoznaniu braku cielności to nie tylko kwestia kalendarza, ale także koszt żywienia, pracy i utrzymania zwierzęcia bez gwarancji przyszłego przychodu z kolejnej laktacji.

Wczesna utrata ciąży – problem, którego nie widać

Dodatkowym wyzwaniem jest zjawisko wczesnej utraty ciąży. Szacuje się, że nawet 10–12% zacieleń może zakończyć się poronieniem w pierwszych tygodniach po zapłodnieniu. W wielu przypadkach hodowca nie ma świadomości, że do utraty doszło, zwłaszcza jeśli nie prowadzi systematycznej kontroli.

Brak potwierdzenia cielności w odpowiednim momencie powoduje, że krowa przez kolejne tygodnie traktowana jest jako cielna, mimo że w rzeczywistości wymaga ponownego unasienienia. To jeden z najczęstszych powodów wydłużania okresu międzywycieleniowego i pogarszania wskaźników rozrodu.

Monitoring zamiast reakcji

Nowoczesne zarządzanie rozrodem opiera się na monitoringu, a nie wyłącznie na reagowaniu na problemy. Regularna kontrola cielności pozwala szybciej identyfikować krowy niecielne, podejmować decyzje o ponownym kryciu i utrzymywać optymalny rytm wycieleń w stadzie.

Szczególnego znaczenia nabiera potwierdzenie ciąży nie tylko w pierwszym badaniu, ale również w kolejnych tygodniach. Pozwala to wychwycić przypadki wczesnej utraty i ograniczyć straty wynikające z długiego utrzymywania krowy w przekonaniu o jej cielności.

Cielność a opłacalność produkcji

Sprawnie prowadzony rozród to nie tylko kwestia biologii, ale przede wszystkim ekonomii. Stabilny okres międzywycieleniowy pozwala utrzymać rytm produkcyjny stada, lepiej planować obsadę oraz ograniczać koszty brakowania. Wydłużone laktacje, wynikające z opóźnionych zacieleń, często prowadzą do spadku wydajności i pogorszenia kondycji krów.

Szybka diagnoza cielności umożliwia podejmowanie decyzji opartych na aktualnej sytuacji w stadzie, a nie na przypuszczeniach. To z kolei przekłada się na większą przewidywalność produkcji i stabilność finansową gospodarstwa.

Wsparcie nowoczesnych metod diagnostycznych

Coraz więcej gospodarstw decyduje się na wykorzystanie nowoczesnych metod monitorowania cielności, które pozwalają uzyskać wiarygodną informację już od 28. dnia po inseminacji. Testy wykrywające białka ciążowe (PAG) w próbce mleka pobieranej podczas próbnego doju umożliwiają wczesne rozpoznanie zarówno ciąży, jak i jej braku, bez dodatkowych zabiegów wokół krowy.
Takie rozwiązanie pozwala szybciej identyfikować krowy wymagające ponownego krycia oraz potwierdzać utrzymanie ciąży w kolejnych tygodniach. W praktyce oznacza to lepszą kontrolę nad rozrodem i ograniczenie strat wynikających z opóźnionej diagnozy.

Badania PAG z próbek mleka wykonywane są w laboratoriach PFHBiPM, a próbki pobierane są podczas próbnego doju, bez konieczności dodatkowej ingerencji w organizację pracy w gospodarstwie. To rozwiązanie, które łączy wygodę z wiarygodną informacją diagnostyczną.

Szybka i rzetelna diagnoza cielności pozwala podejmować decyzje oparte na danych, a nie na przypuszczeniach – co w rozrodzie ma szczególne znaczenie.

Maria Olszewska
Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka

POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Wpływ kwasicy klinicznej na zdrowotność i wydajność krów mlecznych

Istota problemu
Kwasica żwacza, w tym jej postać kliniczna, należy do najważniejszych zaburzeń metabolicznych występujących u krów mlecznych. Problem ten jest szczególnie istotny w warunkach intensywnej produkcji, gdzie dąży się do uzyskania wysokiej wydajności mlecznej poprzez stosowanie dużych ilości pasz treściwych. Niewłaściwe bilansowanie dawek pokarmowych prowadzi do zaburzeń fermentacji w żwaczu, co skutkuje poważnymi konsekwencjami zdrowotnymi oraz ekonomicznymi.

Istota i patogeneza kwasicy klinicznej
Kwasica kliniczna jest ostrą formą zaburzenia metabolicznego, w którym dochodzi do gwałtownego obniżenia pH treści żwacza, zwykle poniżej wartości 5,2. Główną przyczyną jej występowania jest nadmierne spożycie łatwo fermentujących węglowodanów, zwłaszcza skrobi zawartej w paszach treściwych, takich jak zboża. W wyniku intensywnej fermentacji powstaje kwas mlekowy, który prowadzi do szybkiego spadku pH środowiska żwacza. W prawidłowych warunkach równowaga kwasowo-zasadowa utrzymywana jest dzięki aktywności mikroorganizmów oraz buforującemu działaniu śliny. Jednak przy nadmiernym udziale pasz treściwych mechanizmy te zostają zaburzone. Dochodzi do zmiany składu mikroflory żwacza – bakterie rozkładające włókno ulegają zahamowaniu, natomiast rozwijają się mikroorganizmy produkujące kwas mlekowy. Powoduje to dalsze pogłębianie kwasicy i prowadzi do powstania błędnego koła metabolicznego. Uszkodzeniu ulega błona śluzowa żwacza, co zwiększa jej przepuszczalność i umożliwia przenikanie toksyn do krwiobiegu.

Wpływ kwasicy na zdrowotność krów
Kwasica kliniczna ma istotny wpływ na zdrowotność krów mlecznych. Jednym z pierwszych objawów jest spadek pobrania paszy oraz zahamowanie przeżuwania. Zwierzęta stają się apatyczne, obserwuje się także biegunki oraz odwodnienie. W wyniku zaburzeń trawienia dochodzi do pogorszenia wykorzystania składników pokarmowych, co negatywnie wpływa na kondycję ciała krów. Szczególnie poważnym następstwem kwasicy są kulawizny związane z ochwatem. Toksyny powstające w wyniku zaburzeń fermentacyjnych wpływają na mikrokrążenie w obrębie racic, prowadząc do ich deformacji i bolesności. Problemy z układem ruchu stanowią jedną z głównych przyczyn brakowania krów w stadach mlecznych. Kwasica wpływa również na funkcjonowanie układu odpornościowego. Osłabienie organizmu zwiększa podatność na choroby, takie jak zapalenie wymienia czy infekcje układu rozrodczego. W ciężkich przypadkach może dojść do śmierci zwierzęcia w krótkim czasie.

Wpływ na wydajność mleczną
Jednym z najważniejszych skutków kwasicy klinicznej jest spadek wydajności mlecznej. Zmniejszone pobranie paszy oraz zaburzenia procesów fermentacyjnych prowadzą do ograniczenia produkcji mleka, często nawet o kilkadziesiąt procent. Kwasica wpływa również na skład mleka. Charakterystycznym objawem jest obniżenie zawartości tłuszczu, co wynika z ograniczenia fermentacji włókna w żwaczu. Zaburzeniu ulega także stosunek tłuszczu do białka, co stanowi ważny wskaźnik diagnostyczny w praktyce hodowlanej. Ponadto kwasica negatywnie oddziałuje na rozród krów. Obserwuje się ciche ruje, obniżoną skuteczność inseminacji oraz wydłużenie okresu międzywycieleniowego, co wpływa na efektywność produkcji.

Znaczenie ekonomiczne i dobrostan zwierząt
Kwasica żwacza stanowi istotny problem ekonomiczny w produkcji mlecznej. Straty wynikają nie tylko ze spadku wydajności, ale również z kosztów leczenia, brakowania zwierząt oraz pogorszenia jakości mleka. Wysoka częstość występowania kwasicy, szczególnie w formie podklinicznej, może być traktowana jako wskaźnik dobrostanu zwierząt oraz jakości zarządzania stadem. Jej obecność świadczy o błędach żywieniowych oraz niewłaściwej organizacji produkcji.

Profilaktyka i zapobieganie
Podstawowym elementem zapobiegania kwasicy jest odpowiednie żywienie krów. Kluczowe znaczenie ma zachowanie właściwej proporcji między paszami objętościowymi, a treściwymi oraz zapewnienie odpowiedniej ilości włókna strukturalnego. Włókno stymuluje przeżuwanie i wydzielanie śliny, która działa buforująco i stabilizuje pH żwacza. Istotne jest również stopniowe wprowadzanie zmian w dawce pokarmowej, aby umożliwić adaptację mikroflory żwacza. W praktyce stosuje się także dodatki paszowe, takie jak bufory (np. węglan sodu, tlenek magnezu) oraz drożdże paszowe. Regularna obserwacja zwierząt, kontrola pobrania paszy, analiza kału oraz monitorowanie parametrów mleka pozwalają na wczesne wykrycie problemów i ograniczenie strat produkcyjnych.

Podsumowanie
Kwasica kliniczna żwacza jest poważnym zaburzeniem metabolicznym, które znacząco wpływa na zdrowotność i wydajność krów mlecznych. Jej główną przyczyną są błędy żywieniowe, a skutki obejmują zaburzenia trawienia, choroby racic, spadek odporności oraz obniżenie produkcji i jakości mleka. Skuteczna profilaktyka oparta na prawidłowym żywieniu i zarządzaniu stadem jest kluczowa dla ograniczenia występowania tego schorzenia oraz poprawy efektywności produkcji mlecznej.

Małgorzata Wrona

Źródła:
Bilik K., „Kwasica żwacza znana, ale zapominana", Hoduj z Głową – Bydło, 2012.
Bilik K., Łopuszańska-Rusek M., Furgal-Dierzuk I., „Kwasica żwacza u krów mlecznych", Roczniki Naukowe Zootechniki, 2012.
Brzozowska A., Oprządek J., „Kwasica żwacza u krów mlecznych", Życie Weterynaryjne, 2012.
Kowalski Z.M., „Kwasica żwacza: latem zwiększ czujność", Top Agrar Polska, 2020.
Latos S. i in., „Diagnostyka i zapobieganie kwasicy żwacza", 2012.

Aktualne przepisy prawa budowlanego dotyczące budowli rolniczych

W aktualnych przepisach prawa budowlanego pojawiły się dwie definicje budowli i budynków, (szczególnie ważne dla rolników) które jasno sprecyzowały wymogi techniczne tych obiektów:

1. **<u>Budynek gospodarczy</u> - (Zgodnie z Ustawą z dnia 4 grudnia 2025 r. Poz. 1847 o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw) budynek gospodarczy to budynek przeznaczony do niezawodowego wykonywania prac warsztatowych oraz do przechowywania materiałów, narzędzi, sprzętu i płodów rolnych;.**
2. **<u>Wiata</u> – (Zgodnie z ustawą jw.) wiata to budowla nie w pełni wydzielona z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, która jest trwale związana z gruntem, posiada fundamenty i dach.**

Ma to szczególne znaczenie gdyż aktualnie bez zgłoszenia i bez pozwolenia na budowę posiadacz ziemi może wybudować jednokondygnacyjny budynek gospodarczy i wiatę o prostej konstrukcji, związane z produkcją rolną, o powierzchni do 150 m2, przy rozpiętości konstrukcji nie większej niż 6 m i wysokości nie większej niż 7 m, których obszar oddziaływania mieści się w całości na działce lub działkach, na których zostały zaplanowane. Inwestor nie musi być rolnikiem, a jedynie musi wykazać że budynek lub wiata będą służyły do produkcji rolniczej (np. przechowywanie maszyn, płodów rolnych).

Bez zgłoszenia i bez pozwolenia na budowę możemy również zrealizować:
- budowę ogrodzeń o wysokości nieprzekraczającej 2,20 m,
- naziemne zbiorniki będące obiektami budowlanymi, służące do przechowywania paliw płynnych klasy III, na własne potrzeby użytkownika, o pojemności do 5 m^3,
- stawy i zbiorniki wodne o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m^2 i głębokości nieprzekraczającej 3 m, położone w całości na gruntach rolnych,
- obiekty budowlane będące urządzeniami melioracji wodnych,
- docieplenie budynków o wysokości nieprzekraczającej 12 m,
- remonty obiektów budowlanych (w tym obór) z wyłączeniem remontów przegród zewnętrznych, elementów konstrukcyjnych i wymiany pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych,
- utwardzeniu powierzchni gruntu na terenach budowlanych oraz terenach zamkniętych (dojazdy i place manewrowe).

Nie wymaga decyzji o pozwoleniu na budowę, natomiast wymaga zgłoszenia do organów budowlanych budowa obiektów gospodarczych związanych z produkcją rolną i uzupełniających zabudowę zagrodową w ramach istniejącej działki siedliskowej:

- **płyt do składowania obornika** (bez względu na wielkość) w odległościach co najmniej:25 m od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich, jednak nie mniej niż 30 m od okien i drzwi w tych pomieszczeniach; 50 m od magazynów środków spożywczych, a także od budynków służących przetwórstwu artykułów rolno-spożywczych; 10 m od silosów na kiszonki; 10 m od budynków magazynowych pasz i ziarna; 5 m od silosów na zboże i pasze ; 4 m od granicy działki sąsiedniej.
- **szczelnych zbiorników na gnojówkę lub gnojowicę**, (bez względu na wielkość) w odległościach mierzonych od pokryw i wylotów wentylacyjnych tych zbiorników, powinny wynosić co najmniej: 10 m od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich, jednak nie mniej niż 15 m od okien i drzwi w tych pomieszczeniach; 15 m od magazynów środków spożywczych, a także od budynków służących przetwórstwu artykułów rolno-spożywczych; 5 m od silosów na kiszonki; 5 m od budynków magazynowych pasz i ziarna; 5 m od silosów na zboże i pasze; 4 m od granicy działki sąsiedniej.
- **naziemnych silosów na materiały sypkie,** o pojemności do 250 m3 i wysokości nie większej niż 15 m,
- **silosów na kiszonkę** w których odległości od innych budynków i budowli powinny wynosić co najmniej: 25 m od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, jednak nie mniej niż 30 m od okien i drzwi w tych pomieszczeniach; 50 m od magazynów środków spożywczych, a także od budynków służących przetwórstwu artykułów rolno-spożywczych; 8 m od budynków magazynowych pasz i ziarna; 15 m od instalacji służących do trzymywania biogazu rolniczego; 15 m od składu węgla i koksu; 5 m od granicy działki sąsiedniej.

<u>Nie wymaga decyzji o pozwoleniu na budowę, natomiast wymaga zgłoszenia budowa:</u>

- **oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,50 m^3 na dobę;**
- **zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe (szamba) o pojemności do 10 m^3,**
- **niecek dezynfekcyjnych, w tym niecek dezynfekcyjnych z zadaszeniem,**
- **stawów i zbiorników wodnych o powierzchni przekraczającej 1000 m^2 i nieprzekraczającej 5000 m^2 oraz głębokości nieprzekraczającej 3 m, położonych w całości na gruntach rolnych,**
- **jednokondygnacyjnych budynków gospodarczych i wiat** o prostej konstrukcji, związanych z produkcją rolną, o powierzchni zabudowy do 300 m^2, przy rozpiętości konstrukcji nie większej niż 7 m i wysokości nie większej niż 7 m, których obszar oddziaływania mieści się w całości ma działce lub działkach, na których zostały zaprojektowane (wymagany projekt techniczny).

Dopuszcza się sytuowanie zamkniętych zbiorników na nawozy naturalne płynne oraz zamkniętych zbiorników na produkty pofermentacyjne w postaci płynnej, a także płyt do przechowywania nawozów naturalnych stałych w odległościach mniejszych niż odległości określone jw. lub na granicy działek, w przypadku gdy będą przylegać do tego samego rodzaju budowli rolniczych na działce sąsiedniej. Szerokość dojazdów do budowli rolniczych i urządzeń budowlanych z nimi związanych powinna wynosić co najmniej 3 m. Ukształtowanie dojść i dojazdów do budowli rolniczych i urządzeń budowlanych z nimi związanych powinny mieć nawierzchnię utwardzoną zapewniającą spływ wód opadowych lub roztopowych na swój teren.

Tomasz Stanek

Analiza wyniku finansowego jako narzędzie zarządzania finansami gospodarstwa

Prowadzenie współczesnego gospodarstwa rolnego już dawno przestało być jedynie kwestią intuicji i tradycji. W dobie skrajnych wahań cen na rynkach globalnych, rosnących kosztów energii oraz nieprzewidywalnych zmian klimatycznych, kluczowym miernikiem sukcesu staje się wynik finansowy. Ostatnie lata udowodniły, że dynamicznie zmieniające się ceny nawozów, paliw oraz skupu płodów rolnych potrafią błyskawicznie zweryfikować opłacalność nawet największych upraw i pokazały, że nie wielkość produkcji, ale czysty zysk i płynność finansowa decydują o tym, czy gospodarstwo przetrwa na rynku.

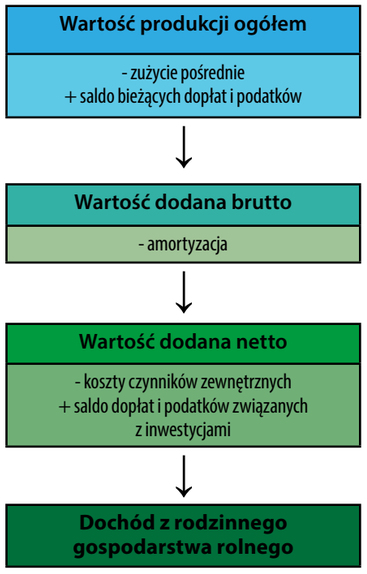
Rachunek ekonomiczny jest istotny w wielu obszarach funkcjonowania gospodarstwa rolnego. Umożliwia kontrolowanie płynności finansowej, a to utrzymanie zdolności do regulowania bieżących zobowiązań jest warunkiem koniecznym do funkcjonowania gospodarstwa. Analiza ekonomiczna pozwala uzyskać wiedzę o efektywności ekonomicznej oraz o kształtowaniu się rentowność prowadzonej działalności rolniczej gospodarstwa w dłuższym okresie czasu. Umożliwia poszukiwanie działalności i technologii produkcji, które pozwalałyby uzyskać pożądane efekty ekonomiczne, dzięki analizie opłacalności określonych działalności produkcyjnych.

Skuteczne zarządzanie gospodarstwem rolnym opiera się na wiedzy oraz wiarygodnych informacjach o uwarunkowaniach wewnętrznych i posiadanych zasobach. Aby móc ocenić wyniki ekonomiczne określonego podmiotu gospodarczego należy w pierwszej kolejności zebrać dane. Porządek w dokumentacji daje możliwość uzyskania rzetelnych informacji o kosztach i przychodach dotyczących gospodarstwa, które następnie posłużą do ewidencjonowania zdarzeń gospodarczych. Ewidencja przychodów i rozchodów to kluczowe narzędzie do zarządzania finansami gospodarstwa rolnego. Jej głównym celem jest bieżące i systematyczne notowanie wszystkich wpływów (np. ze sprzedaży płodów, dopłat ARiMR) oraz wydatków (np. na paliwo, nawozy, raty kredytów). Rzetelnie prowadzona ewidencja stanowi podstawę do rachunków i analiz ekonomicznych. Rachunkiem ekonomicznym najlepiej ukazującym zysk gospodarstwa jest rachunek wyników nazywany rachunkiem zysków i strat. W przypadku gospodarstw rolniczych obliczony wynik finansowy określany jest dochodem z gospodarstwa rolniczego lub dochodem rolniczym. Rachunek wyników to zestawienie przychodów i kosztów gospodarstwa, które pozwala określić jego rentowność. Najbardziej ogólna formuła określenia wyniku finansowego sprowadza się do ustalenia przychodów, a następnie odjęcia od nich kosztów, które ponieśliśmy na ich uzyskanie. Rachunek wyników umożliwia odpowiedz na pytanie, czy osiągane wyniki finansowe pokrywają koszty produkcji, a jego analiza wskazuje czy wypracowane zyski są wystarczające dla długookresowej działalności gospodarstwa.

Historia zorganizowanej i ujednoliconej rachunkowości rolnej w Europie jest nierozerwalnie związana z systemem FADN (System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych). To właśnie to unijne narzędzie ukształtowało zasady profesjonalnego ewidencjonowania finansów w gospodarstwach. W 2025 roku FADN ewoluował w Sieć Danych Dotyczących Poziomu Zrównoważenia Gospodarstw Rolnych FSDN i w dalszym ciągu stanowi jedno z podstawowych narzędzi do prowadzenia rachunkowości rolniczej.

Według metodologia FSDN w ramach rachunku wyników punktem wyjścia do wyliczenia dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego jest wartość produkcji. Wartość produkcji ogółem to całkowita wartość produkcji roślinnej i produktów roślinnych, produkcji zwierzęcej i produktów zwierzęcych oraz pozostałej produkcji, w tym działalności gospodarczej innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym. Obejmuje m.in.: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego. W rachunku zysków i strat wylicza się dwie pośrednie kategorie. Pierwsza, wartość dodana brutto, jest to nadwyżka wartości produkcji nad kosztami produkcji, czyli zużyciem pośrednim, z uwzględnieniem dopłat i podatków. Zużycie pośrednie to suma kosztów bezpośrednich i kosztów ogólnogospodarczych. Przygotowując zestawienie należy pamiętać o wszystkich kosztach, zarówno tych bezpośrednio związanych z daną działalnością (m.in. koszty nasion, nawozów, środków ochrony, pasz) jak i tych, których nie można przypisać do określonej działalności, czyli kosztów wynikających z istnienia gospodarstwa (m.in. koszty energii, remontów i konserwacji, ubezpieczeń majątkowych i komunikacyjnych, opału). Wartość dodana brutto określa wypracowaną nadwyżkę finansową wypracowaną przez osoby pracujące w gospodarstwie, wyposażone w trwałe środki produkcji tj. maszyny, urządzenia, budynki.

Rysunek 1. Uproszczony schemat wyniku finansowego

Pomniejszając otrzymaną wartość dodaną brutto o koszty amortyzacji, otrzymamy wartość dodaną netto. W gospodarstwach indywidualnych amortyzacja jest miernikiem zużycia środków trwałych, ale ponieważ nie stanowi podstawy opodatkowania, odzwierciedla wartość, jaka powinna zostać odtworzona, aby utrzymać potencjał produkcyjny gospodarstwa. W kolejnym etapie rachunku odejmuje się od wartości dodanej netto koszt czynników zewnętrznych tj. wynagrodzenia, czynsze, odsetki bankowe oraz dodaje saldo dopłat i podatków dotyczących działalności inwestycyjnej. W wyniku tego otrzymujemy dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego, który stanowi opłatę za własne czynniki wytwórcze (praca, ziemia i kapitał) zaangażowane do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym.

Analiza rachunku wyników umożliwia ocenę kondycji finansowej gospodarstwa rolnego. Dokonując takiej analizy należy przeanalizować dokładnie strukturę przychodów i kosztów działalności. Ważnym aspektem działalności jest rola wsparcia unijnego w dochodach. Należy zbadać, jaki procent dochodu stanowią dopłaty bezpośrednie oraz dotacje. Wysoki udział wsparcia w dochodach może oznaczać, że produkcja rolnicza generuje stratę, a gospodarstwo funkcjonuje wyłącznie dzięki funduszom zewnętrznym. Warto również porównać koszty dzierżaw ziemi i odsetek bankowych z generowanym zyskiem. Zbyt wysokie koszty zewnętrzne obniżają wypracowane zyski rolnika. Analiza wyniku finansowego może posłużyć również do oceny długoterminowej stabilności. Wysoki dochód bieżący może być pozorny, jeśli wynika z braku inwestycji i eksploatacji przestarzałego parku maszynowego (niska amortyzacja), co w dłuższej perspektywie może prowadzić do braku stabilności gospodarstwa.

Analiza wpływów, kosztów i zysków w gospodarstwie rolnym to fundament nowoczesnego zarządzania i opłacalności produkcji. Umożliwia ona ocenę efektywności finansowej, pozwala na redukcję zbędnych wydatków oraz stanowi klucz do optymalizacji produkcji.

Agnieszka Tomczyk

Źródła:
- Mańko, S. (2019). Analiza ekonomiczna w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mnikowie
- Mańko, S. (2018). Jak analizować raport Polskiego FADN? Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mnikowie;
- Parzonko, A. (2024). Rachunek ekonomiczny w rolnictwie. Broszura opracowana w ramach operacji „Nauka praktyce";
- Wasilewska, A. (2009). Wyposażenie i efektywność środków trwałych w gospodarstwach indywidualnych o różnych typach produkcyjnych. Zeszyty Naukowe SGGW-Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej, (78), 223-235;
- Wyniki Standardowe 2024 uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN;
- www.fsdn.pl.

Czy bób ma przyszłość w polskim rolnictwie? Analiza opłacalności i trendów rynkowych

Jeszcze kilkanaście lat temu bób był w Polsce traktowany głównie jako warzywo sezonowe sprzedawane na lokalnych targowiskach. Dziś coraz częściej pojawia się w dyskusjach dotyczących przyszłości krajowego rolnictwa, bezpieczeństwa białkowego oraz dywersyfikacji produkcji roślinnej. Rosnące zainteresowanie dietami roślinnymi, zwiększający się popyt na krajowe źródła białka oraz polityka wspierania roślin strączkowych sprawiają, że wielu producentów zastanawia się, czy uprawa bobu może stać się opłacalnym kierunkiem rozwoju gospodarstwa.

Wyzwania produkcyjne - dlaczego bób nie jest łatwą uprawą?

Choć bób może być atrakcyjną alternatywą dla części tradycyjnych upraw, należy pamiętać, że jest to roślina wymagająca i stosunkowo trudna w produkcji. O powodzeniu uprawy decyduje nie tylko poziom technologii gospodarstwa, ale przede wszystkim przebieg warunków pogodowych w całym okresie wegetacji.

Bób wymaga dużych nakładów pracy praktycznie na każdym etapie produkcji: od przygotowania stanowiska i siewu, przez ochronę plantacji, aż po zbiór, sortowanie, pakowanie i przygotowanie produktu do sprzedaży. W przypadku produkcji na świeży rynek koszty pracy są szczególnie wysokie, ponieważ zbiór często odbywa się wielokrotnie, a każda partia musi zostać odpowiednio przygotowana do handlu.

Jednym z największych zagrożeń dla opłacalności uprawy są okresowe susze. Bób posiada wysokie wymagania wodne, zwłaszcza w okresie kwitnienia i zawiązywania strąków. Niedobory opadów w tym czasie mogą prowadzić do ograniczenia liczby strąków, zmniejszenia masy nasion oraz wyraźnego spadku plonu handlowego. Susza powoduje również przyspieszone dojrzewanie roślin, co skraca okres optymalnego zbioru i utrudnia organizację prac polowych.

Dodatkowym problemem są obserwowane w ostatnich latach zmiany przebiegu pogody. Coraz częściej producenci zwracają uwagę na chłodne i wilgotne miesiące maja oraz czerwca, które nie sprzyjają prawidłowemu rozwojowi plantacji. Niskie temperatury spowalniają wzrost roślin i zwiększają podatność na występowanie chorób oraz uszkodzeń fizjologicznych.

Jednocześnie po okresach chłodnej pogody często następują gwałtowne wzrosty temperatur. Wysoka wilgotność powietrza połączona

z letnimi upałami stwarza idealne warunki do rozwoju wielu chorób grzybowych. Szczególne zagrożenie stanowią choroby liści i strąków, które mogą obniżać jakość handlową plonu oraz generować dodatkowe koszty ochrony chemicznej.

W efekcie uprawa bobu staje się coraz bardziej uzależniona od przebiegu pogody. Nawet przy prawidłowo prowadzonej agrotechnice producent nie ma gwarancji uzyskania wysokiego plonu i satysfakcjonującej jakości handlowej. To właśnie duża wrażliwość na warunki atmosferyczne sprawia, że bób pozostaje uprawą o stosunkowo wysokim ryzyku produkcyjnym, mimo rosnącego zainteresowania rynku i korzystnych perspektyw dla roślin białkowych.

Ocena opłacalności nie jest jednoznaczna. Wszystko zależy od kierunku produkcji, poziomu plonowania oraz możliwości sprzedaży.

Wyzwaniem pozostaje duża pracochłonność produkcji. W przypadku upraw przeznaczonych na świeży rynek znaczną część kosztów stanowią ręczne prace związane ze zbiorem, sortowaniem i przygotowaniem produktu do sprzedaży.

Kolejną przeszkodą jest sezonowość popytu. Większość sprzedaży koncentruje się na kilku tygodniach w roku. Oznacza to konieczność bardzo sprawnej organizacji logistyki oraz dostępu do odbiorców.

Opłacalność:

Badania prowadzone w Polsce wskazują, że kluczowe znaczenie mają trzy czynniki:

- wysokość plonu,
- cena sprzedaży,
- dostępne dopłaty do roślin strączkowych.

Według analiz dodatni wynik ekonomiczny w przypadku uprawy bobiku - gatunku blisko spokrewnionego z bobem - wymaga uzyskania plonu przekraczającego około 3,5 t/ha przy uwzględnieniu dostępnego wsparcia.

W praktyce producenci świeżego bobu mogą osiągać znacznie wyższe przychody niż gospodarstwa nastawione na sprzedaż suchego ziarna. W sezonie ceny detaliczne świeżego bobu są wysokie, szczególnie na początku zbiorów. W czerwcu 2025 roku ceny detaliczne wynosiły nawet 20–40 zł/kg, choć w szczycie sezonu spadały do około 6–12 zł/kg.

Oznacza to, że producenci dysponujący możliwością bezpośredniej sprzedaży mogą osiągać znacznie wyższe marże niż gospodarstwa sprzedające surowiec do pośredników.

Tabela 1. Orientacyjne ceny bobu w zależności od przeznaczenia i okresu sprzedaży

Rodzaj produktu	Termin sprzedaży	Srednia cena (zł/kg)	Charakterystyka rynku
Bób suchy przeznaczony na materiał siewny	„cały rok”	Ok. 15	Wysoka wartość handlowa wynikająca z przeznaczenia na zasiewy oraz ograniczonej podaży kwalifikowanego materiału.
Bób świeży – bardzo wczesny	Początek sezonu – czerwiec	30-40	Najwyższe ceny osiągane przy ograniczonej podaży krajowego produktu i dużym zainteresowaniu konsumentów.
Bób świeży – szczyt sezonu	Lipiec	6-12	Ceny silnie uzależnione od podaży i popytu, pogody, jakości plonu, regionu kraju oraz kanału sprzedaży.

Tabela 2. Przykładowe przychody ze sprzedaży 1 hektara bobu
Przy założeniu plonu handlowego na poziomie 6 ton świeżego bobu z hektara:

Ceny sprzedaży	Przychód brutto z 1 ha
6 zł/kg	36 000 zł
10 zł/kg	60 000 zł
12 zł/kg	72 000 zł
30 zł/kg (bardzo wczesny bób)	180 000 zł
40 zł/kg (bardzo wczesny bób)	240 000 zł

Warto jednak podkreślić, że najwyższe ceny rzędu 30-40 zł/kg dotyczą zwykle niewielkich ilości bardzo wczesnego bobu trafiającego na rynek na początku sezonu (zazwyczaj tylko niektóre regiony Polski). Zdecydowana większość produkcji sprzedawana jest w okresie pełni zbiorów, gdy ceny najczęściej mieszczą się w przedziale 6–12 zł/kg. Dlatego ostateczna opłacalność uprawy zależy nie tylko od wysokości plonu, ale również od terminu wejścia na rynek, regionu, możliwości przechowywania oraz kanału sprzedaży.

Nakłady finansowe związane ze stosowaniem środków ochrony roślin

W strukturze kosztów produkcji bobu coraz większe znaczenie mają wydatki związane z ochroną plantacji przed chwastami, chorobami oraz szkodnikami. Jeszcze kilka lat temu koszty środków ochrony roślin stanowiły stosunkowo niewielką część całkowitych nakładów, jednak rosnące ceny preparatów oraz coraz większa presja agrofagów sprawiają, że ich udział systematycznie wzrasta.

Szczególnie kosztowna może być ochrona fungicydowa. Zmienne warunki pogodowe, częste okresy wysokiej wilgotności oraz gwałtowne zmiany temperatur sprzyjają rozwojowi chorób grzybowych, które mogą znacząco obniżyć zarówno wielkość, jak i jakość plonu. W praktyce wielu producentów zmuszonych jest do wykonywania kilku zabiegów ochronnych w trakcie sezonu wegetacyjnego.

Dodatkowe koszty generuje również zwalczanie szkodników, zwłaszcza mszyc oraz innych owadów uszkadzających kwiaty i strąki. W latach o dużej presji szkodników konieczne jest stosowanie insektycydów, co zwiększa całkowite koszty produkcji.

Szacuje się, że wydatki na środki ochrony roślin w profesjonalnej uprawie bobu mogą stanowić od kilkunastu do nawet ponad 20% wszystkich kosztów bezpośrednich. Ostateczna wysokość nakładów zależy od przebiegu pogody, poziomu zagrożenia chorobami i szkodnikami oraz przyjętej technologii produkcji. Dlatego ograniczanie presji agrofagów poprzez odpowiedni płodozmian, dobór odpornych odmian i właściwą agrotechnikę staje się nie tylko elementem ochrony środowiska, ale również sposobem na poprawę rentowności uprawy.

Podsumowanie

Analiza rynku pokazuje, że bób może być jedną z bardziej dochodowych upraw warzywnych, jednak jego opłacalność jest silnie uzależniona od wielu czynników. Największy wpływ na wynik ekonomiczny mają termin zbioru, uzyskana cena sprzedaży, wielkość plonu oraz przebieg warunków pogodowych.

Najwyższe przychody osiągają producenci oferujący bardzo wczesny bób, który na początku sezonu może osiągać ceny nawet 30–40 zł/kg, uwzględniając w tym popyt na to warzywo.

W okresie pełni zbiorów ceny są znacznie niższe i najczęściej mieszczą się w przedziale od 6 do 12 zł/kg, co nadal pozwala uzyskać satysfakcjonujące dochody przy odpowiednio wysokim plonie.

Jednocześnie bób należy do roślin wymagających dużych nakładów pracy oraz znacznych kosztów produkcji. Wysokie wydatki na materiał siewny, ochronę roślin, zbiór, sortowanie i przygotowanie produktu do sprzedaży sprawiają, że osiągnięcie wysokiej rentowności wymaga profesjonalnego podejścia do produkcji. Dodatkowym czynnikiem ryzyka pozostaje pogoda. Susze, chłodne i wilgotne okresy wiosenne oraz letnie upały mogą istotnie ograniczać plonowanie i pogarszać jakość handlową produktu.

Pomimo tych wyzwań bób pozostaje atrakcyjną alternatywą dla gospodarstw poszukujących upraw o wysokiej wartości rynkowej. Szczególnie korzystne perspektywy mają producenci dysponujący możliwością sprzedaży bezpośredniej lub dostarczający produkt na lokalne rynki. W takich warunkach odpowiednio prowadzona plantacja może generować dochody przewyższające wiele tradycyjnych upraw polowych.

W perspektywie najbliższych lat o sukcesie ekonomicznym uprawy bobu będą decydować przede wszystkim właściwy dobór odmiany, skuteczne zarządzanie ryzykiem pogodowym oraz umiejętność wykorzystania okresów najwyższych cen rynkowych. To właśnie te elementy będą miały kluczowe znaczenie dla utrzymania wysokiej opłacalności produkcji.

Dorota Piputa

Koniunktura w gospodarstwach rolnych

Rolnicy ocenili ogólną sytuację swoich gospodarstw rolnych w II półroczu 2025 roku jako bardziej niekorzystną niż w I półroczu. Również prognozy na I półrocze 2026 roku pozostają pesymistyczne. Taką sytuację przedstawia analiza opublikowana przez Główny Urząd Statystyczny.

Utrzymująca się niestabilność na europejskich i globalnych rynkach surowców rolnych oraz środków produkcji stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla współczesnych gospodarstw rolnych. Wysoka zmienność cen produktów rolnych, nawozów, paliw i pasz sprawia, że prowadzenie działalności staje się coraz bardziej nieprzewidywalne, a ryzyko ekonomiczne wyraźnie rośnie. W takich warunkach rolnicy mają ograniczone możliwości długoterminowego planowania produkcji oraz podejmowania decyzji inwestycyjnych. Trudności w prognozowaniu kosztów i przychodów utrudniają zarówno modernizację gospodarstw, jak i utrzymanie stabilności finansowej. Dodatkowo, wahania na rynkach międzynarodowych często przekładają się bezpośrednio na sytuację krajowych producentów, zwiększając presję kosztową i wpływając na opłacalność produkcji rolnej. W efekcie sektor rolny funkcjonuje w warunkach podwyższonej niepewności, co wymaga większej elastyczności i ostrożności w zarządzaniu gospodarstwami.

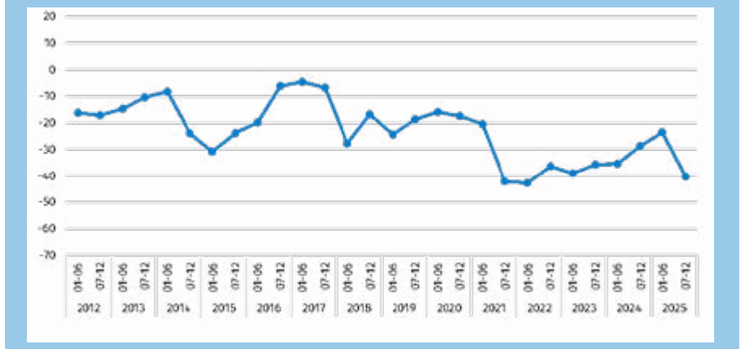
Pod koniec marca 2026 r. Główny Urząd Statystyczny opublikował analizę koniunktury w gospodarstwach rolnych za II półrocze 2025 r., w której nie brakuje pesymistycznych ocen rolników. Pesymistyczne opinie rolników różnią się w zależności od następujących czynników:

- formy prawnej gospodarstwa rolnego,
- specjalizacji oraz powierzchni użytków rolnych,
- wieku i wykształcenia osoby kierującej gospodarstwem.

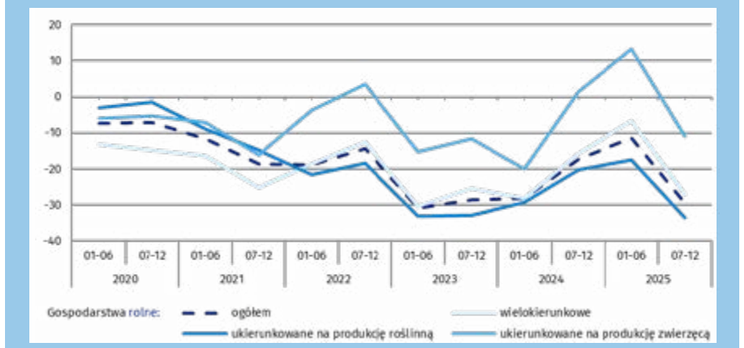
Analiza odpowiedzi badanych gospodarstw pokazała, że:

- zarządcy gospodarstw indywidualnych byli bardziej pesymistyczni w ocenie zmian jakie zaszły w II półroczu 2025 r. niż kierujący gospodarstwami posiadającymi osobowość prawną i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.
- koniunktura gospodarstw rolnych była lepiej oceniana przez gospodarstwa specjalizujące się w produkcji zwierzęcej niż przez gospodarstwa specjalizujące się w produkcji roślinnej. Jednak najmniej korzystne były oceny użytkowników gospodarstw wielokierunkowych. Użytkownicy gospodarstw o powierzchni użytków rolnych od 1 ha do 2 ha byli mniej pesymistyczni niż pozostali użytkownicy gospodarstw. Najbardziej pesymistyczni byli użytkownicy gospodarstw o powierzchni od 30 do 50 ha.
- najbardziej niekorzystne oceny koniunktury były wyrażone przez

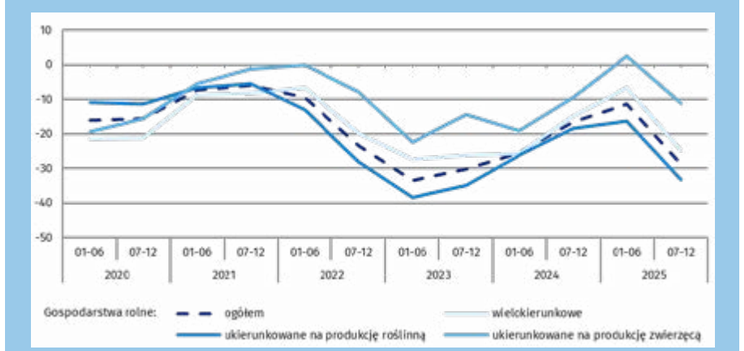
Wykres 1. Wykres przedstawiający wskaźnik zmiany ogólnej sytuacji w gospodarstwach rolnych
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 2. Wykres odpowiedzi dotyczące bieżącej (grudzień 2025 r.) opłacalności produkcji rolniczej i popytu na produkty rolne według ukierunkowania produkcyjnego
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 3. Wykres przedstawiający odpowiedzi dotyczące zmian popytu na produkty wytwarzane w gospodarstwach rolnych według ukierunkowania produkcyjnego
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

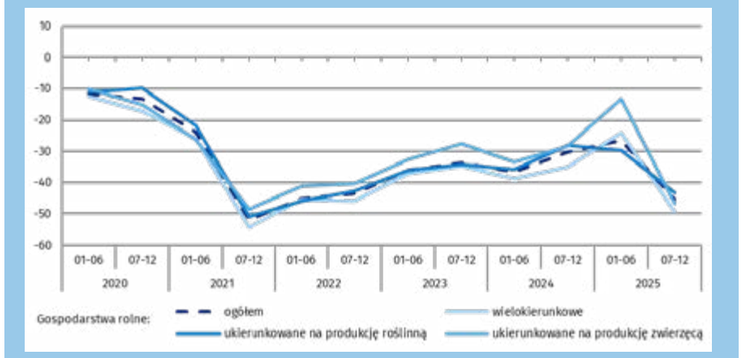
kierujących gospodarstwami rolnymi w wieku 55-64 lata, posiadającymi wykształcenie zasadnicze zawodowe rolnicze jak również osoby prowadzące gospodarstwo rolne przez dłużej niż 20 lat.

W drugim półroczu 2025 r. zwiększyła się liczba negatywnych opinii dotyczących opłacalności produkcji rolniczej nad opiniami pozytywnymi. Podobnie jak w poprzednich latach najmniej korzystnie zmianę ogólnej sytuacji gospodarstwa rolnego ocenili prowadzący gospodarstwa specjalizujące się w produkcji roślinnej, a najkorzystniej kierujący jednostkami ukierunkowanymi na produkcję zwierzęcą.

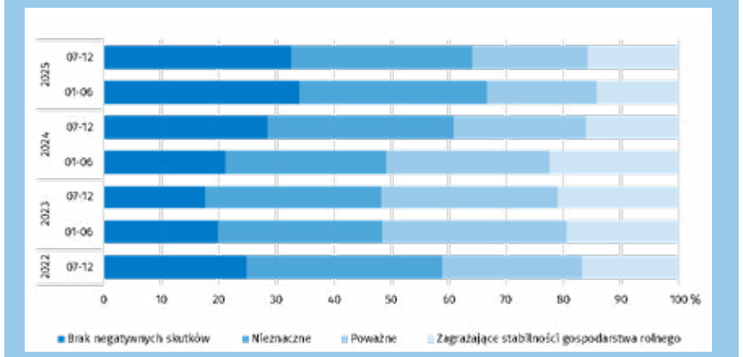
Bez względu na dominujący typ produkcji rolniczej, kierujący gospodarstwami rolnymi wyrazili negatywne oceny odnośnie zmiany opłacalności produkcji rolnej w porównaniu z rokiem 2024. Najbardziej pesymistyczni byli kierujący gospodarstwami roślinnymi, wśród nich prowadzący uprawy ziemniaków i buraków cukrowych. U kierujących gospodarstwami zwierzęcymi najgorsze oceny wyrazili rolnicy zajmujący się chowem trzody chlewnej. Wyjątkiem byli hodowcy brojlerów, drobiu nieśnego oraz bydła rzeźnego, którzy ocenili produkcję rolniczą jako opłacalną.

Analiza wyników badania wskazuje, że oceny dotyczące opłacalności produkcji rolniczej są wyraźnie zróżnicowane w zależności od kierunku prowadzonej działalności. Najbardziej pesymistyczne nastroje panują wśród gospodarstw specjalizujących się w produkcji roślinnej, gdzie dominują negatywne opinie. Szczególnie trudną sytuację sygnalizują producenci buraków cukrowych oraz ziemniaków, którzy najczęściej wskazują na pogorszenie opłacalności. Na tym tle nieco lepiej prezentują się gospodarstwa prowadzące uprawy trwałych użytków rolnych, w których w skali roku odnotowano niewielką poprawę nastrojów. Relatywnie najmniej negatywne oceny zmian opłacalności produkcji występują w gospodarstwach ukierunkowanych na produkcję zwierzęcą. W tej grupie widoczna jest także poprawa opinii, szczególnie wśród gospodarstw zajmujących się chowem koni, trzody chlewnej oraz bydła rzeźnego. Zróżnicowanie ocen widoczne jest również w zależności od wielkości gospodarstw rolnych. Najbardziej krytyczne opinie formułują użytkownicy największych gospodarstw, podczas gdy w mniejszych jednostkach nastroje są nieco mniej pesymistyczne, choć nadal przeważają oceny negatywne.

Wykres 4. Wykres przedstawiający odpowiedzi dotyczące prognozowanej opłacalności produkcji rolniczej według ukierunkowania produkcyjnego
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 5. Wykres przedstawiający wpływ wojny w Ukrainie na gospodarstwa rolne w II półroczu 2025 r.
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Prognozy rolników dotyczące opłacalności produkcji rolniczej w pierwszym półroczu 2026 roku pozostają wyraźnie pesymistyczne. Co więcej, w porównaniu zarówno z poprzednim półroczem, jak i analogicznym okresem roku wcześniejszego, widoczne jest pogorszenie ocen w tym zakresie, co wskazuje na narastające obawy wśród użytkowników gospodarstw rolnych. Zróżnicowanie nastrojów widoczne jest w zależności od profilu działalności gospodarstw. Najbardziej pesymistyczne prognozy formułują rolnicy prowadzący gospodarstwa o charakterze wielokierunkowym, którzy częściej niż inni spodziewają się pogorszenia opłacalności produkcji. Nieco mniej negatywne oczekiwania prezentują natomiast gospodarstwa wyspecjalizowane w produkcji roślinnej, choć i w tej grupie dominują obawy o przyszłą rentowność. Wśród producentów roślinnych szczególnie niekorzystne prognozy formułują rolnicy zajmujący się uprawą buraków cukrowych oraz roślin zaliczanych do grupy upraw przemysłowych. W ich przypadku przewidywania dotyczące opłacalności produkcji należą do najbardziej pesymistycznych, co może odzwierciedlać trudną sytuację rynkową oraz rosnące koszty prowadzenia działalności

Rolnicy ponownie ocenili wpływ konfliktu w Ukraina na funkcjonowanie swoich gospodarstw. Wyniki wskazują na stopniowe łagodzenie negatywnych ocen – coraz więcej gospodarstw deklaruje brak istotnego wpływu wojny na prowadzoną działalność. Jednocześnie maleje odsetek rolników wskazujących na poważne skutki konfliktu oraz postrzegających go jako zagrożenie dla stabilności gospodarstw. Choć wpływ wojny nadal jest odczuwalny, sektor rolny w coraz większym stopniu dostosowuje się do zmienionych warunków.

Na zakończenie warto podkreślić, że kondycja gospodarstw rolnych jest jednym z kluczowych czynników wpływających na ogólną sytuację gospodarczą kraju. Rzetelna analiza zmian zachodzących w tym sektorze, a także uwarunkowań takich jak warunki klimatyczne, polityka rolna, trendy rynkowe czy rozwój technologiczny, ma istotne znaczenie dla skutecznego planowania i zarządzania w rolnictwie. Mimo licznych wyzwań, z którymi mierzy się współczesne rolnictwo, widoczne są również możliwości rozwoju sprzyjające wzrostowi oraz bardziej zrównoważonemu funkcjonowaniu gospodarstw. Istotną rolę odgrywa tu współpraca między rolnikami, środowiskiem naukowym, administracją publiczną oraz sektorem prywatnym. W dłuższej perspektywie stan gospodarstw rolnych pozostaje nie tylko wskaźnikiem kondycji ekonomicznej, lecz także jednym z fundamentów stabilności społecznej i bezpieczeństwa żywnościowego państwa.

Maria Kmak

Źródła:
https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo/koniunktura-w-gospodarstwach-rolnych-w-2-polroczu-2025-r-raport-wojewodzki-2025,15,3.html

Rękodzieło jako forma przedsiębiorczości

Mieszkańcy obszarów wiejskich od wielu lat znajdują się w mniej korzystnej sytuacji ekonomicznej niż mieszkańcy dużych ośrodków miejskich. Stwierdzenie to, choć powszechne i często powtarzane, niewątpliwie odzwierciedla to, co faktycznie ma miejsce. Wiadomo również, że w miastach istnieje znacznie więcej możliwości podjęcia dobrze płatnej pracy oraz innych form zarobkowania niż na wsi. Coraz mniejszy odsetek ludności wiejskiej utrzymuje się wyłącznie z działalności rolniczej, jednak perspektywy zatrudnienia poza rolnictwem pozostają tam nadal znacznie bardziej ograniczone niż w ośrodkach miejskich.

Nie oznacza to jednak, że mieszkańcy obszarów wiejskich są pozbawieni możliwości aktywności zawodowej w swoim środowisku. Mimo, że część osób, dążąc do poprawy swojej pozycji finansowej, decyduje się na zmianę kwalifikacji i podjęcie pracy w innym środowisku zawodowym, mieszkańcy wsi nadal mogą korzystać z różnych sposobów zróżnicowania źródeł dochodu. Jednym z przykładów dywersyfikacji działalności rolniczej jest rozwój rękodzieła, czyli wytwarzanie różnego rodzaju produktów w sposób ręczny, bez użycia metod przemysłowych.

Rękodzielnictwo zazwyczaj nie wymaga dużych nakładów finansowych ani rozbudowanej infrastruktury produkcyjnej, takiej jak specjalistyczne maszyny czy hale wytwórcze. Jego istotą jest przede wszystkim wykorzystanie umiejętności, doświadczenia oraz wiedzy przekazywanej z pokolenia na pokolenie. Dzięki temu możliwe jest zachowanie lokalnych tradycji i dawnych technik wytwórczych, będących istotnym elementem dziedzictwa kulturowego poszczególnych regionów.

Rękodzieło ma długą historię i rozwijało się wraz z funkcjonowaniem gospodarstw chłopskich. Wynikało ono z konieczności samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb, takich jak wyposażenie gospodarstwa w narzędzia rolnicze, sprzęty domowe, naczynia, odzież czy meble. W efekcie mieszkańcy wsi sami wytwarzali wiele przedmiotów codziennego użytku.

Na przestrzeni lat rozwinęły się różnorodne umiejętności i techniki rzemieślnicze, obejmujące również m.in. tkactwo, szycie, obróbkę włókien, drewna i skóry, a także kowalstwo oraz produkcję podstawowych narzędzi i wyposażenia. Dzięki nim społeczności wiejskie pozostawały w dużym stopniu samowystarczalne i mogły realizować większość potrzeb we własnym zakresie.

Z biegiem czasu rękodzieło zaczęło pełnić nie tylko funkcję użytkową, lecz także dekoracyjną i artystyczną. Współcześnie jest ono najczęściej kojarzone z wytwarzaniem przedmiotów inspirowanych kulturą ludową, opartych na tradycyjnych technikach i metodach przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Jest istotnym elementem dziedzictwa regionalnego.

Trudno byłoby wymieniać wszystkie rodzaje rękodzielnictwa jakie obecnie występują, ale można je spróbować pogrupować np. ze względu na materiał z jakiego dany produkt jest robiony - jak np. na produkty powstałe z: metalu (kowalstwo), gliny (garncarstwo), szkła (witrażownictwo), drewna (bednarstwo), wikliny (wikliniarstwo), słomy (słomkarstwo), papieru (wycinankarstwo), skóry (kaletnictwo, garbarstwo).

Podział działalności rękodzielniczej można również spróbować uporządkować według miejsc, które od lat słyną z różnych form rękodzieła ludowego oraz rzemiosła artystycznego. Związany jest on przede wszystkim z lokalną tradycją, kulturą oraz dostępnością surowców charakterystycznych dla danego obszaru.

Do przykładów takiego uporządkowania zaliczyć można m.in. rejony górskie, gdzie np. na Podhalu szczególnie silnie rozwinęły się tradycje związane z obróbką drewna, skórnictwem, tkactwem oraz snycerstwem. Drewniane szkatułki, elementy góralskich strojów zdobione charakterystycznymi parzenicami i kierpcami, a także tradycyjne wyposażenie wnętrz stanowią dziś nie tylko regionalne pamiątki, lecz również ważny element lokalnej kultury i obrzędowości, wykorzystywany podczas różnych świąt oraz uroczystości.

W regionach nadwiślańskich oraz w dolinach rzek takich jak np. Dunajec czy Raba - tam, gdzie występował łatwy dostęp do wikliny, trawy i słomy, rozwijało się plecionkarstwo i koszykarstwo. Polegały one na wyplataniu różnych przedmiotów jak m.in.: kosze, maty, a nawet elementy płotów.

W innej części Małopolski, w poddąbrowskiej wsi Zalipie, od wielu lat rozwijała się tradycja malowania domów, jak również mebli naczyń i innych przedmiotów w barwne, kwiatowe wzory. Motywy zalipiańskie wykorzystywane są również obecnie nie tylko w dekoracji budynków, lecz także na ceramice, tkaninach, kartkach okolicznościowych czy przedmiotach codziennego użytku. Gdzie twórczynie ludowe nie tylko sprzedają swoje wyroby turystom, ale również prowadzą warsztaty, uczestniczą w festiwalach i targach rękodzielniczych.

Niemal każdy region, wieś czy miasto wyróżnia się czymś, charakterystycznym, z czego jest znany, gdzie niektóre z nich zyskały nawet światową renomę, jak na przykład Bobowa koło Gorlic, uznawana za stolicę koronki klockowej czy Lanckorona słynąca z działalności artystów, rękodzielników i licznych warsztatów rzemiosła artystycznego. Choć rękodzieło najczęściej rozwija się w rodzinach o wielopokoleniowych tradycjach, gdzie kolejne pokolenia mogą czerpać wiedzę, doświadczenie oraz wsparcie od swoich bliskich jednak coraz częściej pojawiają się również twórcy wywodzący się spoza takich środowisk. Są to nierzadko osoby realizujące własne zainteresowania, pasje lub potrzeby związane z aktywnością artystyczną czy hobbystyczną. Zdarzają się także przypadki osób rezygnujących z kariery zawodowej w dużych przedsiębiorstwach na rzecz prowadzenia własnej działalności, ukierunkowanej na rozwijanie i prezentowanie indywidualnych umiejętności, talentu oraz autorskich koncepcji artystycznych.

Aby rękodzieło nie pozostawało jedynie rodzajem hobby, czy formą twórczej ekspresji, istotne znaczenie mają tu również aspekty ekonomiczne. Kluczowym jest znalezienie odbiorców zainteresowanych zakupem wyrobów, tak aby działalność ta mogła stanowić realne i dodatkowe źródło dochodu.

W tym przypadku szczególnego znaczenia nabierają sposoby dotarcia do odbiorców zainteresowanych zakupem wytwarzanych produktów, tak aby działalność ta mogła stanowić realne i najlepiej stałe źródło dochodu. Gdzie oprócz wysokiej jakości i oryginalności produktów, istotnymi są także umiejętności ich sprzedaży, promocji oraz dostosowania do potrzeb i oczekiwań rynku.

Tradycyjnym rynkiem zbytu dla wyrobów rękodzielniczych są często lokalne wystawy, targi, festiwale, jarmarki i inne wydarzenia eksponujące lokalnych wytwórców, które pełnią funkcję nie tylko promocyjną, kulturową ale także handlową.

Miejsca te, są można rzec, podstawową formą promocyjno-zarobkową rękodzieła, jednakże coraz częściej i chętniej - szczególnie przez młodych wytwórców - wykorzystywane są nowocześniejsze formy dystrybucji, takie jak sprzedaż internetowa, wysyłkowa czy promocja i sprzedaż za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Dzięki rozwojowi technologii oraz łatwiejszemu dostępowi do internetu rękodzielnicy mogą dziś docierać też do znacznie szerszego grona odbiorców, nie tylko z najbliższej okolicy, ale również z całej Polski, a nawet z zagranicy

Rękodzieło stoi przed poważnym wyzwaniem jakim jest konkurencja ze strony tanich produktów masowych. Nie stoi jednakże na straconej pozycji, ma wręcz duże szanse na to, że będzie skutecznie rywalizowało z odpowiednikami z masowej produkcji. Wpływ na to ma coraz wyraźniej dostrzegalna popularność wyrobów lokalnych, które w odróżnieniu od ich „masowych" odpowiedników, charakteryzują się wysoką jakością, autentycznością oraz znanym miejscem pochodzenia. Ponadto dla współczesnych konsumentów istotne znaczenie mają nie tylko walory użytkowe produktu, ale również jego indywidualny charakter, ręczne wykonanie oraz historia związana z procesem powstawania. To właśnie te cechy nadają wyrobom rękodzielniczym wyjątkową wartość i często podkreślają ich artystyczny wymiar.

Paweł Zwonek

Źródła:
W. Łosiewicz, M. Piekut, Rozwój działalności rękodzielniczej w Polsce, Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie, Tom 75 Nr 1 (2025),
Zbigniew Skuza, Ginące zawody w Polsce, Sport i turystyka - Muza SA, Warszawa 2008,
https://visitmalopolska.pl/-/malopolskie-pamiatki-produkowane-przez-godzin-dziesiatki-.

Praktyki rolnicze sprzyjające retencjonowaniu wody

Polska położona jest w strefie klimatów umiarkowanych, w typie ciepłym przejściowym. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi 634 mm. Roczna suma opadów jest jedną z najniższych w północnej Europie. Zasadniczo w okresie wegetacji na terenie Polski występuje ujemny bilans wodny czyli parowanie przewyższa opady atmosferyczne. W okresie zimowym średni dla Polski bilans wodny wynosi +102 mm. Czyli w okresie zimowym występuje nadmiar wody opadowej w porównaniu do parowania. A więc uprawa roślin musi bazować na zasobach wody zgromadzonych w okresie zimowym.

Aby zwiększyć odporność polskiego rolnictwa na niedobory wody w glebie, należy prowadzić takie działania, aby zatrzymać wodę poprzez zahamowanie odpływu powierzchniowego i gruntowego do cieków wodnych. Ocieplający się klimat zwiększy parowanie i spowoduje wzmożone zużycie wody przez rośliny. W odniesieniu do praktyki rolniczej najważniejsza jest ilość wody dostępna dla roślin. Zależy ona od właściwej struktury gleby. Zdolność do zatrzymywania wody zależy od typu gleby w zależności czy jest to gleba gliniasta czy piaszczysta oraz od zawartości substancji organicznej w glebie. Jeden procent zawartości glebowej substancji organicznej zapewnia możliwość zmagazynowania 160 ton wody dostępnej z jednego hektara.

Poprawę retencji wodnej na użytkach rolnych można uzyskać poprzez następujące praktyki rolnicze:
– płodozmian,
– dobór roślin i odmian,
– ochronę roślin przez płodozmian,
– nawożenie roślin przez płodozmian,
– mulczowanie,
– konserwującą uprawę roli.

Płodozmian to następstwo roślin zaplanowane na kilka lat z wyprzedzeniem. Poprzez właściwy płodozmian można zwiększyć zasób materii organicznej w glebie. Poszczególne gatunki roślin zostawiają różne ilości resztek pożniwnych. Wyróżniamy trzy grupy roślin:

- **Rośliny wzbogacające glebę w substancję organiczną.** Są to wieloletnie rośliny pastewne motylkowe, ich mieszanki z trawami, trawy w uprawie polowej i rośliny strączkowe. Również międzyplony przyorane na nawóz zielony mają dodatni wpływ na zwiększenie próchnicy w glebie.
- **Rośliny zubożające glebę.** Do tej grupy zalicza się rośliny okopowe, warzywa korzeniowe i kukurydzę. Rośliny te pozostawiają bardzo mało resztek pożniwnych. Są uprawiane w szerokich rzędach. Międzyrzędowe uprawy pielęgnacyjne i późne zwarcie łanu przyspiesza rozkład próchnicy i zwiększa erozję.
- **Rośliny o małym wpływie na bilans materii organicznej lub obojętne pod tym względem.** Należą do nich zboża oraz rośliny oleiste. Jeżeli bilans materii organicznej jest ujemny konieczne są zmiany w strukturze zasiewów lub nawożenie nawozami organicznymi czy też uprawa międzyplonów na przyoranie.

Dobrze opracowany płodozmian powinien zapewnić dodatni bilans substancji organicznej w glebie. Próchnica zatrzymuje 3-5 razy wody dostępnej dla roślin w stosunku do swojej masy.

Istotny element lepszego wykorzystania glebowych zasobów wodnych stanowi ograniczenie w strukturze zasiewów zbóż jarych. Uprawa roślin jarych wiąże się z dużą wrażliwością tej grupy roślin na niedobory wody wiosną. Oziminy lepiej wykorzystują zasoby wody zgromadzone w okresie jesienno-zimowym. Również uprawa zbóż przewódkowych przyczynia się do

lepszego wykorzystania zasobów wodnych. Należy również wziąć pod uwagę, że rośliny o typie fotosyntezy C4 jak: kukurydza, proso czy sorgo lepiej wykorzystują wodę -zużycie wody na 1kg przyrostu suchej masy jest mniejsze niż u innych roślin.

Dobrze zaplanowany płodozmian powoduje ograniczenie występowanie agrofagów w szczególności chwastów konkurującymi o wodę z rośliną uprawną. Zwarte łany dobrze zacieniają powierzchnię gleby ograniczając parowanie.

Właściwie opracowany płodozmian przyczynia się do zrównoważonej gospodarki składnikami pokarmowymi. Prawidłowa rotacja roślin zapobiega jednostronnemu wyczerpaniu się składników odżywczych. Resztki pożniwne zostawiają wiele cennych makro i mikroelementów. Rośliny prawidłowo zaopatrzone w składniki pokarmowe z uwzględnieniem zbilansowanego nawożenia potrzebują mniej wody na wyprodukowanie jednostki suchej masy.

Do ważnych procesów sprzyjających zachowaniu wody w glebie należy mulczowanie. Zabieg ten polega na przykryciu gruntu materiałem organicznym. Może to być słoma, kora, łęty, liście, międzyplony. Substancje te chronią glebę przed ujemnym działaniem kropel deszczu, zatrzymują śnieg i ograniczają zmywy wiosenne. Dodatkowym efektem mulczowania jest nawożenie upraw. Pozostawiona na powierzchni gleby masa organiczna poprawia strukturę gleby, polepsza podsiąkanie wody, ogranicza parowanie, ułatwia wsiąkanie wody w czasie deszczu.

Retencjonowanie wody w glebie można również zwiększyć poprzez konserwującą uprawę roli. Jest to taki system uprawy roli, który, w porównaniu do uprawy płużnej, po wykonaniu zabiegów uprawowych i zasiewie rośliny uprawnej, na powierzchni gruntu pozostaje ściółka pokrywająca minimum 30% powierzchni gleby. Jest to wartość minimalna, która zapewnia efekty ochrony gleby. Wskazane są bogatsze okrywy dochodzące do 100% pokrycia. Pozostawienie ściółki na powierzchni zmniejsza parowanie wody i nagrzewanie gruntu, ogranicza rozmywanie gruzełków glebowych, tworzenie skorupy, ułatwia wsiąkanie wody. Uprawa ta sprawia, że po dłuższym okresie czasu wrasta zawartość materii organicznej w glebie, co powoduje bardzo duży wzrost zdolności gleby do magazynowania wody. Istotą tej metody jest rezygnacja z uprawy płużnej, a wszelkie zabiegi uprawowe powinny być ograniczone do niezbędnego minimum. W tym systemie możemy wyróżnić następujące technologie uprawy: uprawę bezorkową , uprawę zerową, pasową uprawę roli.

Uprawa bezorkowa polega na zastąpieniu pługa innymi maszynami, np: broną talerzową lub kultywatorem ścierniskowym. W przypadku uprawy zerowej siew następuje w rolę nieuprawioną. Odnośnie uprawy pasowej technologia ta polega na spulchnieniu pasa gleby wzdłuż przyszłych rzędów rośliny uprawnej. W spulchnione rzędy wykonuje się nawożenie i siew nasion.

Szacuje się, że w roku 2030 na terenie Polski konserwująca uprawa roli będzie stosowana na powierzchni około 1,35 mln. hektarów.

Podsumowując, wodę dla upraw możemy zabezpieczyć również poprzez orkę wzdłuż warstwic, uprawę międzyplonów, melioracje przeciwerozyjne, tworzenie roślinnych pasów ochronnych, usuwania zagęszczeń powodowanych przez pracę maszyn rolniczych. Ważne jest także aby unikać nadmiernie głębokiej uprawy przemieszczającej i mieszającej glebę. Do najważniejszego zadania dla rolnika - aby zapewnić zabezpieczenie roślin w wodę - należy dbałość o glebę.

Józef Kwinta

Źródła:
- https://www.gov.pl/web/rolnictwo/kodeks-dobrych-praktyk-wodnych-w-rolnictwie
- https://www.wodr.poznan.pl/sir/publikacje-i-filmy/konserwujaca-uprawa-roli-jako-podstawa-rolnictwa-regeneratywnego
- https://www.dodr.pl/sites/default/files/2024-02/b_retencjonowanie_wody080223.pdf

Chrońmy bioróżnorodność

Termin ***bioróżnorodność*** został rozpowszechniony w 1992 r. podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w związku z powstaniem i podpisaniem przez 190 sygnatariuszy, w tym Polski, Konwencji o Ochronie Różnorodności Biologicznej.

Różnorodność biologiczna oznacza zróżnicowanie wszystkich organizmów żyjących na Ziemi, będących nieodłączną częścią zamieszkiwanych przez siebie ekosystemów (lądowych, morskich lub słodkowodnych) oraz zespołów ekologicznych, których są one częścią. Obejmuje różnorodność w obrębie danego gatunku, różnorodność gatunków w określonym siedlisku oraz różnorodność na poziomie ekosystemów. Bioróżnorodność to pojęcie wyrażające cały dynamizm przyrody żywej.

Zagrożenia dla różnorodności biologicznej

Zmiany klimatyczne

Zmiany klimatu mają ogromny wpływ na bioróżnorodność całych kontynentów. Zmieniają się zasięgi geograficzne gatunków i ekosystemów – przybywają do nas gatunki południowe, ciepłolubne, zanikają zaś lub przenoszą się na północ gatunki o charakterze borealnym, których naturalnym siedliskiem są północne rejony Europy, Azji i Ameryki Płn. Szczególnie szybkie i wyraźne zmiany zachodzą w górach, gdzie gatunki zmieniają swoje zasięgi w poszczególnych piętrach roślinności. Podnoszenie się poziomu oceanów może mieć katastrofalny wpływ na jedne z najbogatszych i najbardziej różnorodnych ekosystemów na Ziemi, jakimi są rafy koralowe – na pewnej głębokości życie na rafach zamiera, ponieważ dociera do nich za mało światła.

Wielu gatunkom zagrażają ekstremalne zjawiska pogodowe: powodzie, huragany i susze, występujące coraz częściej z powodu zmian klimatycznych.

Zanieczyszczenie środowiska

Zanieczyszczenie środowiska, w tym wód, powietrza i gleby, ma poważne konsekwencje dla bioróżnorodności. Zanieczyszczenie i degradacja środowiska naturalnego nasiliły się przede wszystkim wraz z rozwojem przemysłu, rolnictwa, gospodarki komunalnej i transportu. Skażenie wód i gleb ściekami przemysłowymi i komunalnymi zagraża wielu gatunkom, a w przypadku rzek i jezior doprowadza do niemal całkowitego wymarcia żyjących w nich organizmów. Zanieczyszczenia przemieszczają się z rzek do mórz. Szczególnie zagrożone są morza śródlądowe, takie jak Bałtyk, w których wymiana wody z oceanem jest ograniczona.

Rozwojowi przemysłu, zwłaszcza górnictwa, hutnictwa i konwencjonalnej energetyki towarzyszy wytwarzanie ogromnych ilości odpadów przemysłowych. Spalanie paliw kopalnych, zwłaszcza węgla w przemyśle energetycznym, skutkuje wzrostem zanieczyszczenia powietrza. Powodem zmniejszania się różnorodności biologicznej, zwłaszcza ekosystemów mórz i oceanów oraz ekosystemów nadbrzeżnych jest również górnictwo naftowe.

Zanieczyszczenie plastikiem oddziałuje negatywnie nie tylko na ekosystemy morskie, ale także śródlądowe i lądowe. Obecność plastiku przyczynia się do wzrostu śmiertelności dużych zwierząt morskich: waleni (wieloryby, delfiny), płetwonogich (foki, morsy, uchatki), żółwi morskich, a także ptaków morskich.

Nie bez znaczenia dla środowiska przyrodniczego są konflikty zbrojne - celowa, szkodliwa działalność człowieka, prowadząca do zniszczeń, ludzkich tragedii oraz kryzysów humanitarnych, pozostawia po sobie trudny do zatarcia ślad w naturalnych ekosystemach, powodując zanieczyszczenie gleby, wody i powietrza.

Nadmierna eksploatacja zasobów przyrody

Nadmierne wykorzystanie zasobów naturalnych to proces, w którym ludzkość zużywa surowce szybciej, niż mogą one zostać odnowione przez naturę. Obecnie zużywamy prawie dwa razy więcej zasobów, niż Ziemia jest w stanie odtworzyć. To zjawisko ma poważne konsekwencje dla środowiska naturalnego, w tym degradację ekosystemów, utratę bioróżnorodności i zmiany klimatyczne. Nadmierna eksploatacja zasobów morskich prowadzi do kurczenia się populacji ryb i zakłócenia ekosystemów morskich.

Intensywne wydobycie metali i innych surowców powoduje degradację krajobrazu, zanieczyszczenie i zmiany w strukturze geologicznej. Spalanie paliw kopalnych i inne działania przemysłowe wytwarzają emisje, które przyczyniają się do globalnego ocieplenia i zmian klimatu.

Zanikanie siedlisk i ekosystemów naturalnych

Najważniejszą przyczyną spadku różnorodności biologicznej jest stałe zmniejszanie się powierzchni ekosystemów naturalnych. Największy problem stanowi wylesianie. Lasy są najcenniejszymi, z punktu widzenia bioróżnorodności ekosystemami na Ziemi. Są drugim po oceanach globalnym dostawcą tlenu i specyficznym rezerwuarem wody pitnej. Pełnią funkcję naturalnego filtra powietrza, zapobiegają erozji gleby i stabilizują klimat. Pochłaniają duże ilości dwutlenku węgla, dlatego ich utrzymanie jest ważne dla powstrzymania globalnego ocieplania klimatu. Każde drzewo to siedlisko licznych organizmów tworzących swoistą biocenozę, lasy stanowią bowiem środowisko życia 80% płazów, 75% ptaków i 68% ssaków. Wycięcie lasu oznacza utratę tych wszystkich funkcji, a tym samym zniknięcie ogromnej liczby gatunków oraz zależności, którymi są powiązane.

Wprowadzenie do środowiska naturalnego gatunków inwazyjnych

Mówiąc o ochronie różnorodności biologicznej w różnych systemach rolniczych, nie sposób pominąć zagrożenie dla bioróżnorodności, jakie pojawia się na obszarach rolniczych, głównie wskutek zaniechania użytkowania. Na takich obszarach najczęściej pojawiają się rośliny inwazyjne, które mogą stać się też zagrożeniem dla pól uprawnych i ogrodów. Wkraczają one na takie obszary, jako trudne do usunięcia chwasty. Zagrażają rodzimym gatunkom roślin i zwierząt, niszczą ekosystemy, zajmują siedliska innych roślin. Owoce i nasiona roślin inwazyjnych mogą być trujące dla zwierząt. Gatunkiem inwazyjnym, który bardzo szybko się rozprzestrzenia jest barszcz Sosnowskiego. Jest to bylina, wydzielająca silnie parzące substancje zwane furanokumarynami. Innym, często spotykanym gatunkiem inwazyjnym jest nawłoć kanadyjska, która została sprowadzona do Europy z Kanady w XVII wieku, jako roślina ozdobna. Nie stanowi bezpośredniego zagrożenia, ale łatwo się rozsiewa, dzięki dużej dynamice wzrostu skutecznie konkuruje o światło i składniki odżywcze z rodzimymi gatunkami. Ponadto przyczynia się do ograniczenia liczebności krajowych zapylaczy, szczególnie dzikich pszczół. W Polsce pierwsze nawłocie zanotowano w 1872 roku w Małopolsce.

Kolejnym przykładem inwazyjnego gatunku obcego jest stonka ziemniaczana, która w XIX w. występowała tylko w jednym stanie USA. Następnie pojawiła się w Europie i stosunkowo szybko opanowała uprawy ziemniaka na całym kontynencie, a także w dużej części Azji.

Bioróżnorodność i rolnictwo są ze sobą ściśle powiązane

Różnorodność biologiczna pełni fundamentalną rolę w zachowaniu równowagi i stabilności ekosystemów rolniczych. Bogactwo gatunków roślin, zwierząt, mikroorganizmów i grzybów tworzy skomplikowane sieci ekologiczne, które zapewniają elastyczność w reakcji na zmienne warunki środowiskowe. Im większa różnorodność, tym większa odporność na szkodliwe wpływy zewnętrzne, takie jak zmiany klimatyczne, choroby czy szkodniki. Dzięki różnorodności biologicznej, ekosystemy rolnicze mogą lepiej przystosować się do nowych warunków oraz utrzymać wysoką produkcyjność nawet w obliczu niesprzyjających czynników.

Można mówić o bioróżnorodności funkcjonalnej dla rolnictwa, która zapewnia: właściwą strukturę gleby, jej żyzność i produktywność, ochronę przed erozją wodną i wietrzną, różnorodność organizmów, siedliska naturalnych wrogów szkodników roślin uprawnych, kontrolę nad prawidłowym obiegiem substancji odżywczych i wody w przyrodzie oraz zapylanie roślin. Nie ulega wątpliwości, że bez bioróżnorodności produkcja rolna nie będzie optymalnie efektywna, a produkowana żywność wysokiej jakości.

Działania na rzecz bioróżnorodności w rolnictwie

Rolnictwo potrzebuje bioróżnorodności, jest ona niezbędna do podtrzymania funkcji i procesów ekologicznych, które zapewniają żyzność gleby i produktywność ekosystemów rolniczych.

Najważniejsze świadczenie ekosystemowe bioróżnorodności związane jest z występowaniem zapylaczy. Aż 75% najważniejszych upraw na świecie oraz 35% produkowanej żywności zależy od obecności organizmów zapylających. Dzięki utrzymaniu dużej liczebności pszczół i innych zapylaczy w krajobrazie, rolnik może uzyskać wyższe plony upraw.

Działalność rolnicza, w zależności od stopnia intensywności gospodarowania, może sprzyjać utrzymywaniu lub nawet zwiększaniu bioróżnorodności, bądź wpływać ograniczająco na bogactwo gatunkowe i liczebność populacji różnych organizmów wchodzących w skład agroekosystemów. Nasza współzależność od bioróżnorodności stawia przed nami pilną konieczność podejmowania natychmiastowych działań na rzecz jej zachowania.

Bioróżnorodności, w sposób szczególny, sprzyja stosowanie zasad rolnictwa regeneratywnego czyli podejścia do uprawy i hodowli, które koncentruje się na regeneracji i poprawie jakości gleby, ekosystemów oraz wspieraniu różnorodności biologicznej. Jego celem jest nie tylko produkcja żywności, ale również przywrócenie równowagi w środowisku naturalnym. W przeciwieństwie do tradycyjnych praktyk rolniczych, które często prowadzą do degradacji gleby, rolnictwo regeneracyjne działa w harmonii z naturą, minimalizując wpływ człowieka na ekosystemy. Wykorzystuje szereg założeń z systemu rolnictwa integrowanego, ekologicznego i rolnictwa precyzyjnego, realizuje zasady rolnictwa zrównoważonego. W odróżnieniu od praktyk konwencjonalnych, rolnictwo regeneratywne stawia na długoterminową stabilność i zdrowie ekosystemów, co przynosi korzyści nie tylko dla rolników, ale również dla całej planety.

Pogodzenie rozwoju rolnictwa z ochroną różnorodności biologicznej, środowiska i krajobrazu jest zadaniem trudnym. Wymaga od rolnika zaangażowania i cierpliwości, jednocześnie zachęcając do ciągłych innowacji i doskonalenia w zakresie środowiskowym, społecznym i ekonomicznym.

Wprowadzanie zasad rolnictwa regeneratywnego do jak największej liczby gospodarstw może być drogą do osiągnięcia europejskich celów klimatycznych, jednocześnie zapewniając większe bezpieczeństwo żywnościowe.

Bioróżnorodność w miastach

Badania wskazują, że obszary miejskie mogą być miejscami o wysokiej różnorodności biologicznej, gdzie interakcje organizmów ze środowiskiem miejskim przypominają te w ekosystemach naturalnych.

Tradycyjne trawniki mogą zastąpić kwietne łąki składające się z barwnych, kwitnących roślin jednorocznych, bylin i traw. Dzięki nim otoczenie staje się miejscem rekreacji dla mieszkańców, domem dla wielu pożytecznych zwierząt oraz rajem dla zapylaczy. Miejskie łąki czy pasy kwietne przy drogach, właściwie skomponowane i pielęgnowane są nie tylko atrakcyjne wizualnie, również tańsze w utrzymaniu od tradycyjnych trawników.

Jednym ze sposobów odtwarzanie utraconej wskutek urbanizacji powierzchni zielonej i odbudowy ekosystemów są zielone dachy. Takie rozwiązanie jest coraz częściej stosowane na budynkach użyteczności publicznej, obiektach komercyjnych, budynkach mieszkalnych czy garażach.

Zielone ściany, zwane również ogrodami wertykalnymi, to nowoczesne rozwiązanie architektoniczne polegające na montażu modułowych paneli z roślinami na powierzchniach pionowych. Panele te mogą być instalowane na ścianach budynków, murach, w biurach, galeriach handlowych, restauracjach, a także w domach prywatnych. W wielu miastach rozwija się system ogrodów społecznych. Jest to zielona przestrzeń, zagospodarowana przez lokalną wspólnotę w celu uprawy roślin, a także służąca rekreacji. Inwestycje w tereny zielone to inwestycje w przyszłość.

Nie można pominąć znaczenia bioróżnorodności dla utrzymania dobrych warunków życia lokalnych społeczności oraz dla rozwoju agroturystyki i turystyki. Bogactwo genetyczne w bioróżnorodności jest źródłem surowców do badań naukowych i medycznych, w tym do rozwoju nowych leków, roślin uprawnych i technologii.

Bioróżnorodność ma także wartość kulturową i estetyczną. Wiele społeczności na całym świecie jest głęboko związanych z naturą, a kultywowane przez nich tradycje i zwyczaje oparte są na lokalnych zasobach przyrodniczych.

Ochrona bioróżnorodności wymaga działań na wielu płaszczyznach i zaangażowania różnych osób. Na ochronę bioróżnorodności ma wpływ administracja publiczna i samorządowa, rolnicy, leśnicy, naukowcy, przedstawiciele biznesu, projektanci, organizacje pozarządowe, a także każdy z nas. Bioróżnorodność powinniśmy chronić wszyscy, ponieważ na co dzień korzystamy z dobrodziejstw natury.

Marzena Szczypka

Źródła:
https://www.fdpa.org.pl/bioroznorodnosc-w-krajobrazie-rolniczym
https://zpe.gov.pl/a/zagrozenia-bioroznorodnosci/D19ogvFoa
https://wodnesprawy.pl/miedzynarodowy-dzien-roznorodnosci-biologicznej-roz/
https://iung.pl/SD/images/materialy/Bioroznorodnosc_znaczenie%20i%20zagrozenia.pdf
https://naukaoklimacie.pl/aktualnosci/bioroznorodnosc-czemu-jest-wazna-i-jak-ja-chronic
https://wfos.gdansk.pl/ochrona-siedlisk-dla-zachowania-roznorodnosci-biologicznej/
https://www.cdr.gov.pl/images/Brwinow/aktualnosci/2025/rolnictwo_regeneratywne.pdf

Ośrodek Spotkania Kultur w Dąbrowie Tarnowskiej

To serce kultury i ważny punkt na mapie powiatu dąbrowskiego, który wśród najcenniejszych zabytków powiatu dąbrowskiego zajmuje szczególne miejsce. Budynek Synagogi w Dąbrowie Tarnowskiej jest obiektem wyjątkowym nie tylko ze względu na swoją architekturę i historię, ale także z uwagi na rolę, jaką odgrywa obecnie w życiu kulturalnym regionu. To miejsce, które łączy przeszłość z teraźniejszością, przypominając o wielokulturowym dziedzictwie ziemi dąbrowskiej oraz tworząc przestrzeń dla współczesnej działalności artystycznej i edukacyjnej.

Synagoga została wzniesiona w drugiej połowie XIX wieku, kiedy społeczność żydowska stanowiła znaczącą część mieszkańców Dąbrowy Tarnowskiej. Okazały budynek był wyrazem jej aktywności, zamożności oraz silnego związku z miastem. Monumentalna bryła, charakterystyczne wieże oraz bogate detale architektoniczne do dziś przyciągają uwagę odwiedzających i czynią synagogę jednym z najbardziej rozpoznawalnych zabytków regionu.

Losy budynku odzwierciedlają dramatyczną historię XX wieku. W czasie II wojny światowej synagoga została zdewastowana, a po wojnie przez wiele lat pozostawała zaniedbana. Wydawało się, że obiekt może bezpowrotnie zniknąć z krajobrazu miasta. Dzięki zaangażowaniu samorządu, instytucji kultury oraz wielu osób dbających o zachowanie lokalnego dziedzictwa udało się jednak przeprowadzić kompleksową renowację i przywrócić mu dawną świetność.

Obecnie w odrestaurowanym budynku działa Ośrodek Spotkania Kultur, który stał się jednym z najważniejszych centrów życia kulturalnego w powiecie dąbrowskim. To właśnie tutaj organizowane są wystawy, koncerty, spotkania autorskie, warsztaty edukacyjne oraz wydarzenia promujące historię i kulturę regionu. Synagoga nie jest już wyłącznie zabytkiem – jest żywą przestrzenią spotkań, dialogu i twórczości.
Szczególne znaczenie dla funkcjonowania tego miejsca ma nie tylko sam budynek, ale również kadra Ośrodka Spotkania Kultur. Pracownicy i współpracownicy instytucji aktywnie kreują ofertę kulturalną, angażując mieszkańców oraz gości odwiedzających region. Dzięki ich pracy synagoga stała się przestrzenią otwartą na różnorodne formy ekspresji artystycznej – od sztuk plastycznych, przez muzykę i teatr, po działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i seniorów. To właśnie zaangażowanie ludzi tworzących Ośrodek sprawia, że miejsce to stale się rozwija i skutecznie promuje dziedzictwo kulturowe ziemi dąbrowskiej.
Synagoga odgrywa również ważną rolę w rozwoju turystyki kulturowej i wiejskiej na terenie powiatu dąbrowskiego. Coraz więcej turystów poszukuje dziś miejsc autentycznych, pozwalających poznać historię, tradycję i lokalną tożsamość. Odwiedziny w synagodze mogą stanowić doskonały punkt wyjścia do odkrywania okolicznych miejscowości, zabytków, krajobrazów oraz atrakcji związanych z dziedzictwem wiejskim regionu.

Powiat dąbrowski oferuje wiele możliwości dla miłośników spokojnego wypoczynku i turystyki wiejskiej. Malownicze tereny, lokalne tradycje, gospodarstwa agroturystyczne oraz liczne szlaki rowerowe zachęcają do aktywnego poznawania regionu. Wizyta w Dąbrowie Tarnowskiej i zwiedzanie synagogi mogą stać się częścią szerszej podróży po Powiślu Dąbrowskim, podczas której turyści odkrywają zarówno bogactwo przyrody, jak i wielokulturową historię tych ziem.

Dużą wartością synagogi jest jej autentyczność. Nie jest to jedynie muzealny eksponat, ale miejsce, które nadal pełni ważną funkcję społeczną. Organizowane wydarzenia integrują mieszkańców, promują dialog międzykulturowy oraz zachęcają do poznawania historii regionu. Dzięki temu obiekt staje się nie tylko świadkiem przeszłości, ale także aktywnym uczestnikiem współczesnego życia społecznego i kulturalnego.

Synagoga w Dąbrowie Tarnowskiej jest przykładem udanego połączenia ochrony dziedzictwa z nowoczesnym wykorzystaniem zabytkowej przestrzeni. Jej odrestaurowane wnętrza, bogata oferta kulturalna oraz działalność zaangażowanej kadry sprawiają, że jest ona jednym z najważniejszych miejsc na mapie kulturalnej Małopolski. Dla mieszkańców stanowi powód do dumy, a dla odwiedzających – inspirujące miejsce poznawania historii i kultury regionu.

Odwiedzając powiat dąbrowski, warto zatrzymać się właśnie tutaj. Synagoga pozwala lepiej zrozumieć dzieje lokalnej społeczności, odkryć bogactwo wielokulturowego dziedzictwa oraz rozpocząć fascynującą podróż po regionie, który wciąż skrywa wiele nieodkrytych historii i atrakcji. To miejsce, które pokazuje, że nawet z dala od głównych szlaków turystycznych można odnaleźć przestrzenie pełne wartości, pamięci i inspiracji.

Anna Morawiec

Dożynki jako element polskiego dziedzictwa kulturowego

Dożynki należą do najstarszych i najbardziej rozpoznawalnych polskich obyczajów ludowych. Są świętem kończącym okres żniw jednak ich znaczenie od zawsze wykraczało poza samo zakończenie prac na polu. Stanowiły wyraz wdzięczności za plony, szacunku wobec ziemi oraz nadziei by kolejny rok przyniósł obfite zbiory. Łączyły wspólny wysiłek, religię, społeczność wiejską oraz radość z efektów pracy. Choć na przestrzeni wieków zmieniał się ich charakter najważniejsze symbole dożynek i wspólne świętowanie pozostały obecne do dziś.

W dawnej Polsce żniwa miały niemal uroczysty charakter. Rozpoczynały się od o zażynku. Gospodarz przybywał wówczas na pole i częstował wódką pracujących, a gospodyni kładła na lnianej ściereczce kawałek chleba aby nigdy nie zabrakło go w domu. Przed rozpoczęciem pracy żęńcy czynili znak krzyża i odmawiali krótką modlitwę. Zboże ścinano ostrożnie, początkowo głównie sierpami, dbając o to, aby nie zmarnować ani jednego ziarna. Do pracy wychodzili niemal wszyscy mieszkańcy wsi., pomagały nawet osoby starsze oraz dzieci. Szczególne znaczenie przypisywano pierwszym i ostatnim kłosom. Ziarno z pierwszego snopa przeznaczano niekiedy do przyszłego siewu wierząc, że zapewni ono ciągłość wegetacji.

Jeszcze bardziej uroczyste były zwyczaje związane z zakończeniem zbiorów. Na polu pozostawiano niewielką kępę niezżętego zboża. W zależności od regionu nazywano ją przepiórką, perepełką, brodą, kozą albo pępkiem. W Małopolsce popularna była nazwa „broda". Miała ona symbolizować życiodajną siłę ziemi oraz zapewnić urodzaj w następnym roku. Do jego dekoracji używano kwiatów oraz wstążek a obok kładziono chleb, sól lub monetę. Ostatnie zboże ścinał najlepszy żniwiarz albo przodownica, po czym kłosy przekazywano kobietom przygotowującym wieniec dożynkowy.

Wieniec był najważniejszym symbolem święta plonów. Wyplatano go z kłosów pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa. Dodawano do niego kwiaty, zioła, jarzębinę, makówki, orzechy, owoce i warzywa. Przybierał różne formy od prostego pęku zboża przez wielkie koło aż po okazałą koronę. Z czasem pojawiły się również wieńce w kształcie krzyża serca godła lub wizerunku Matki Boskiej. Jego wykonanie wymagało umiejętności, cierpliwości i wyczucia estetyki, dlatego zajmowały się tym zazwyczaj najbardziej doświadczone żniwiarki. Wieniec był nie tylko ozdobą, skupiał w sobie to, co wydała ziemia i symbolicznie przedstawiał całoroczny trud rolników. Gotowy wieniec niosła przodownica, której towarzyszył barwny orszak odświętnie ubranych mieszkańców wsi. Uczestnicy pochodu śpiewali pieśni dożynkowe w tym znany refren: „Plon niesiemy plon". Dawniej orszak kierował się do dworu lub zagrody rolnika. Z czasem coraz częściej najpierw udawano się do kościoła gdzie wieniec był uroczyście święcony. Gospodarz dożynek przyjmował go, całował chleb wypieczony z nowej mąki i zapraszał wszystkich na poczęstunek. Chleb ten dzielono pomiędzy uczestników, podkreślając, że jest owocem wspólnej pracy i powinno go wystarczyć dla każdego. Następnie rozpoczynała się zabawa z muzyką śpiewem i tańcami. Wieniec przechowywano w stodole aż do kolejnych żniw a wykruszone z niego ziarno dodawano do materiału siewnego.

Z dożynkową tradycją ściśle związane jest przypadające 15 sierpnia święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny nazywane w Polsce świętem Matki Boskiej Zielnej. Termin ten przypadał na końcowy okres żniw a w niektórych regionach właśnie tego dnia kończono zbiór zboża i organizowano pierwsze lokalne uroczystości dożynkowe. Mieszkańcy wsi przynosili do kościołów bukiety wykonane z ziół, kwiatów, zbóż, warzyw i owoców. Do wiązanek wkładano między innymi kłosy zbóż, len, miętę, dziurawiec, szałwię, rumianek, bylicę, piołun, krwawnik, macierzankę i dziewannę. Dodawano również jabłka, gałązki, wiśni, orzechy, marchew, ziemniaki a nawet niewielkie główki kapusty. Był to zarówno dar dziękczynny za zebrane plony jak i prośba o dalszą opiekę nad gospodarstwem i rodziną. Bukiety przechowywano przy świętych obrazach, aby chroniły dom przed burzą, pożarem i nieszczęściem. Niekiedy fragmenty bukietu umieszczano na polach, aby zabezpieczyć uprawy przed szkodnikami gradem i nadmiernymi opadami.

Współczesne dożynki różnią się od dawnych uroczystości jednak nadal zachowują wiele tradycyjnych elementów. Rozpoczynają się zazwyczaj mszą świętą i poświęceniem wieńców, po czym odbywają się korowody występy zespołów ludowych kiermasze oraz wspólna zabawa. Ich najważniejszymi bohaterami pozostają niezmiennie rolnicy, których praca zapewnia pożywienie całemu społeczeństwu.

Dożynki stanowią żywą część polskiego dziedzictwa kulturowego, w której spotykają się dawne wierzenia chrześcijańska religijność regionalna sztuka i szacunek dla pracy. Dlatego warto pielęgnować te tradycje i pamiętać o ciężkiej pracy rolników, dzięki którym na naszych stołach nie brakuje chleba.

Paulina Motyka

Źródła:

- https://ethnomuseum.pl/dozynkowe-zwyczaje/
- https://nikidw.edu.pl/ziola-z-ogrodka-matki-bozej/
- https://nikidw.edu.pl/czas-zbioru-plonow-czas-swietowania/
- https://nikidw.edu.pl/dozynki-w-czasie-i-przestrzeni/
- https://www.naszeszlaki.pl/archives/43908#Dozynki_dawne_zwyczaje_i_ceremonie
- https://historiamniejznanaizapomniana.wordpress.com/2015/09/23/dozynki-slowianskie-swieto-plonow/

Dziedzictwo wsi oczami kobiet

Zapraszamy lokalne liderki nowatorskich rozwiązań w kierunku regionalnych produktów i lokalnej przedsiębiorczości widziane oczami kobiet do udziału w pierwszym etapie konkursu „Dziedzictwo wsi oczami kobiet". Celem konkursu jest aktywizacja i wzmocnienie pozycji kobiet w rolnictwie i na obszarach wiejskich poprzez promocję dziedzictwa kulinarnego i kulturowego, budowanie marki lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój krótkich łańcuchów dostaw żywności.

Konkurs jest adresowany do kobiet, kół gospodyń wiejskich oraz producentów produktów lokalnych. Konkurs przebiegać będzie w II etapach:

1. **I etap** – poziom powiatowy odbędzie się w terminie od lipca do października 2026 r. z podziałem na regiony:
   - **wielicki** z powiatami (myślenicki, krakowski, miechowski, proszowicki)
   - **limanowski** z powiatami (nowotarski, tatrzański, nowosądecki, gorlicki),
   - **tarnowski** z powiatami (brzeski, bocheński, dąbrowski),
   - **wadowicki** z powiatami (oświęcimski, suski, chrzanowski, olkuski.

Laureaci I **miejsc przechodzą do II etapu finału wojewódzkiego,** który odbędzie się w listopadzie 2026 r. w siedzibie Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, 32-082 Karniowice, ul. Osiedlowa 9.

Informacje nt. konkursu dostępne są na stronie; www.modr.pl
Organizatorem konkursu jest Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+.

Serdecznie zapraszamy!

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 | Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich+ | MODR Karniowice | Dofinansowane przez Unię Europejską

OGŁOSZENIA DROBNE:

Jesteśmy firmą specjalizującą się w profesjonalnej korekcji racic bydła na terenie całej Polski.

Poszukujemy pracowników:
1. Praca przy krowach na terenie całego kraju
   Tel: 511 870 707
2. Profesjonalna korekcja racic u krów
   Tel: 602 653 500

XXV edycja konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów"

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we współpracy z Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego oraz w partnerstwie ze Związkiem Województw RP, zapraszają producentów produktów lokalnych do wojewódzkiej, kolejnej już edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów". Konkursu na najlepszy regionalny produkt żywnościowy oraz na najlepszą potrawę regionalną.

Celem konkursu *„Nasze kulinarne dziedzictwo - Smaki regionów"* jest identyfikacja regionalnych, tradycyjnych produktów oraz potraw, a także promocja i identyfikacja dorobku regionalnego dziedzictwa kulinarnego. Konkurs ma charakter otwarty. Przystąpić może do niego każdy producent wyrobów regionalnych i tradycyjnych, spełniających kryteria zawarte w regulaminie.

Konkurs odbędzie się w dwóch kategoriach:

- „Najlepszy regionalny produkt żywnościowy".
  Powinien to być specyficzny, charakterystyczny dla każdego regionu surowiec lub wyrób wytwarzany tradycyjnymi metodami oraz wywodzić się z tradycji i kultywowanych w danym regionie zwyczajów.
- „Najlepsza potrawa regionalna".
  Gdzie każde danie konkursowe musi być przygotowane z wykorzystaniem produktów związanych z danym regionem, powszechnie znanych i rozpoznawalnych w regionie.

Konkurs składa się z dwóch etapów:
Pierwszy etap - finały regionalne. w konkursie na „najlepszy regionalny produkt żywnościowy" wyłonieni będą laureaci w czterech kategoriach:

1. Produktów pochodzenia roślinnego: przetwory owocowe, przetwory warzywne, produkty zbożowe, wyroby cukiernicze;
2. Produktów pochodzenia zwierzęcego: produkty i przetwory mięsne, produkty i przetwory z ryb, produkty mleczne, miody;
3. Napojów regionalnych: napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe;
4. Inne produkty: w szczególności łączące produkty roślinne ze zwierzęcymi (np. farsze).

Oraz w konkursie na „najlepszą potrawę regionalną" menu konkursowe składać się będzie z zupy lub przystawki oraz dania głównego

W wojewódzkim finale, który odbędzie się **6 września 2026 roku na terenie Diecezjalnego Centrum Pielgrzymowania im. Jana Pawła II w Starym Sączu podczas Wystawy Agropromocja 2026 r.** przedstawiciele Komisji Konkursowych dokonają nominacji nagrodzonych produktów do nagrody „Perła 2026".

Drugi etap - Krajowy Finał Konkursu - podczas którego Krajowa Kapituła Konkursu spośród produktów nominowanych na poziomie regionalnym wybierze najlepsze produkty, potrawy oraz dania, a także wręczy statuetki „Perła 2026"., Odbędzie się on w **Poznaniu, w czasie trwania Międzynarodowych Targów „Smaki Regionów", 26 września 2026 r. (sobota).**

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do zapoznania się z informacjami o konkursie, regulaminem i kartami zgłoszeniowymi dostępnymi na stronach: *www.produktyregionalne.pl* w zakładce „Nasze Kulinarne Dziedzictwo": *https://www.produktyregionalne.pl/nkd.php?body=article&name=informacje-ogolne&lang=pl*

Zgłoszenia do konkursu należy przesyłać do 31 sierpnia 2026 roku drogą elektroniczną na adres: retrostowarzyszenie@wp.pl.

W razie pytań informacji udziela p. Lucyna Kmak, tel. 510 077 417.

Zachęcamy do uczestnictwa w konkursie!

Zapraszamy do udziału w XVI edycji Małopolskiego Przeglądu Dorobku Artystycznego i Kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich

W dniach 10-11 października 2026 roku w Orawskim Centrum Kultury w Jabłonce odbędzie się 16 edycja Małopolskiego Przeglądu Dorobku Artystycznego i Kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich.

W konkursie, który jest organizowany przez Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach oraz Orawskie Centrum Kultury w Jabłonce, zaprezentują się Koła Gospodyń Wiejskich z województwa małopolskiego, które będą rywalizować czterech konkursach: scenek obyczajowych, pieśni ludowych, rękodzieła artystycznego oraz tradycyjnych potraw.

W Przeglądzie mogą brać udział zespoły zakwalifikowane podczas przeglądów gminnych, powiatowych a także rekomendowane przez Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego na podstawie kryteriów zgodnych z regulaminem przeglądu, w porozumieniu z samorządami powiatów i gmin, samorządowych ośrodków kultury i organizatorami.

Przegląd ma na celu:

1. Popularyzację i promocję dorobku Kół Gospodyń Wiejskich.
2. Zachęcenie kobiet do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu kulturalnym.
3. Rozwój tożsamości regionalnej, umacnianie więzi wspólnotowych.
4. Pogłębienie wiedzy o kulturze regionu i doskonalenie umiejętności twórczych.
5. Wzbogacenie oferty turystycznej województwa.

Do udziału w Przeglądzie zostaną dopuszczone reprezentacje, które zgłoszą udział w co najmniej trzech konkursach, w tym obowiązkowo w konkursie rękodzieła artystycznego oraz konkursie potraw regionalnych, a także w co najmniej jednym z następujących konkursów: konkursie tradycyjnych scenek obyczajowych lub konkursie pieśni ludowych.

Wymagania ogólne dotyczące prezentacji konkursowych zamieszczone zostały w regulaminie zamieszczonym na stronie Małopolskiego Centrum Kultury SOKÓŁ: *https://mcksokol.pl/wydarzenie/16-malopolski-przeglad-dorobku-artystycznego-i-kulinarnego-kol-gospodyn-wiejskich* .

Laureaci nagrody głównej oraz pierwszych miejsc z punktacji łącznej z poprzedniej edycji konkursu w 2025 r. nie mogą wziąć udziału w tegorocznej edycji Przeglądu.

Termin nadsyłania oryginału katy zgłoszenia zaopiniowanej przez Organizatora Przeglądu lub Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego należy przesyłać do dnia 8 września 2026 r. na adres: Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ, ul. Długosza 3, 33-300 Nowy Sącz, z dopiskiem Przegląd KGW

Zachęcamy do wzięcia udziału w konkursie i życzymy powodzenia!

Dokładniejsze informacje można uzyskać u organizatorów:

- **w Małopolskim Centrum Kultury SOKÓŁ – koordynator Przeglądu Jadwiga Adamczyk, tel.18/448 26 25, email: j.adamczyk@mcksokol.pl , sekretariat - tel. 18/448 26 10, fax. 18/448 26 11,**
- **w Małopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Karniowicach – Anna Tobiasz, tel. 12/285 21 13/14 wew. 280, fax.12/285 11 07, email: anna.tobiasz@modr.pl,**
- **w Orawskim Centrum Kultury w Jabłonce – dyrektor Anna Paś-Filipek tel. 18/265 24 04, email: biuro@ockorawa.pl .**

Turystyka kulinarna - dobre przykłady z Rumunii

W dniach 22-26 czerwca br. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ zorganizował wyjazd studyjny do Rumunii. Partnerami wydarzenia byli Instytut Zootechniki PIB w Balicach oraz Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Celem wyjazdu było wsparcie rozwoju turystyki kulinarnej oraz bezpieczeństwa żywnościowego poprzez wymianę wiedzy i przykładów dobrych praktyk w zakresie przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pomiędzy producentami z Polski i Rumunii. Uczestnikami wyjazdu byli: przedstawiciele nauki, doradztwa, rolnicy oraz koła gospodyń wiejskich. Podczas kulinarnych smaków mieliśmy okazję porównania dwóch kultur. Jednak zanim dotarliśmy do miejsca docelowego pierwszym przystankiem był Tokaj na Węgrzech gdzie smakowaliśmy tradycyjny gulasz węgierski w różnych odsłonach oraz poznaliśmy szlak kultury węgierskiej. Odkrywanie zakątków urokliwej Rumunii rozpoczęliśmy od ekologicznej winnicy Nachbill. Część Rumunii głównie Węgrzy, Rumunii ale też i Niemcy i inne ludy bałkan w XVIII wieku i wybudowali kapliczkę winiarzy, a ich patronem został Święty Orban. Trzy wzgórza z okolic Kapicy to część 20 ha powierzchni winnicy, zatrudniają na stałe 8 osób, a w sezonie 20 osób. Zbiory w dobrym roku to nawet do 150 l. Winnica prowadzona jest z tradycją pokoleniową, gdzie połączenie wieloletniego doświadczenia łączy się z nowoczesnością. Gospodarstwo nie korzysta ze środków pomocowych. Wina posiadają certyfikat ekologiczny. Część produktów eksportują do Polski. Oprócz winnicy prowadzą przetwórstwo warzywne tradycyjnej zakuski (pasta warzywna). Pastę spożywa się na zimno jako smarowidło do pieczywa lub na ciepło, jako składnik sosów i wzbogacenie smaku potraw zarówno mięsnych jak i jarych. Dodatkowym specjałem gospodarza są sery kozie oraz wędliny wieprzowe dojrzewające bardzo przypominają w smaku „żywe mięso" podawane czasem w Polsce. Podsumowaniem wizyty na winnicy były wspólne warsztaty kulinarne.

Kolejnym punktem wyjazdu było wielotematyczne gospodarstwo rodzinne Schwabenhof o powierzchni 2500 hektarów. Właściciel pochodzi ze środkowych Karpat i śmiał się że jesteśmy sąsiadami Karpackimi choć jego rodzina pochodzi z Niemiec. To ekologiczna hodowla z własną rzeźnią. Produkują wyroby mięsne z wołowiny oraz przetwory owocowo – warzywne. Dodatkowym przetwórstwem jest browarnictwo. Krótkie łańcuchy dostaw to ich idea.

Niespodzianką dla uczestników było odwiedzenie założonej przez Krystiana Pankana w 2015r z dwóch osłów oślej farmy, dziś stado liczy 150 osłów o powierzchni 35 ha „Magericca osioł po rumuńsku". Gospodarstwo nastawione jest na produkcję mleka, surowe i nie pasteryzowane sprzedają klientom. którego uczestnicy mieli możliwość posmakować i ocenić. Jest bardzo dobre dla dzieci i mamek (więcej białka lizozynow 98% zgodności z mlekiem kobiecym). Sezon na mleko to zima czyli od października do marca, mleko jest bardzo słone dlatego im dłużej się doi tym ono bardziej zmienia smak na niekorzyść przez minerały.
Poznano, także lokalne targowiska i ich specyfikę kupiecką. Na szlaku tradycyjnych rumuńskich restauracji posmakowano tradycyjnej zakuski, gulaszu i flaków oraz słynnej papanasi. Wizyta była okazją do obeznania i analizy dwóch kultur Polski i Rumunii oraz nawiązania ciągłej współpracy.

Anna Tobiasz

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich+
MODR Karniowice
Dofinansowane przez Unię Europejską

Len – niedoceniona roślina o ogromnym potencjale

Len jest rośliną jednoroczną, wywodzącą się z rodziny lnowatych. W Polsce uprawia się tylko 6 z ponad 200 gatunków. Powszechnie roślina znana jest jako siemię lniane. Gatunkiem o największym znaczeniu gospodarczym jest len zwyczajny. W zależności od celu uprawy wyodrębniono trzy grupy użytkowe lnu: na nasiona, na włókno oraz odmiany dwucelowe zapewniające równowagę między plonem nasion, a plonem słomy. W Krajowym Rejestrze Odmian zarejestrowane jest pięć odmian lnu oleistego oraz pięć odmian lnu włóknistego. Zależnie od odmiany skład chemiczny nasion lnu różni się. Zawartość tłuszczu może wynosić nawet 40%, białka 20%, a błonnika około 35%.

Historia uprawy lnu zwyczajnego sięga bardzo odległych czasów. Roślina ta była uprawiana już około 7300 r. p.n.e. na terenach Bliskiego Wschodu, o czym świadczą źródła historyczne i archeologiczne. Na obszarze Polski len pojawił się w okresie neolitu, wraz z rozwojem kultury pucharów lejkowatych. Aż do końca XIX wieku największe znaczenie gospodarcze miał len włóknisty, wykorzystywany przede wszystkim do pozyskiwania włókna z jego łodyg. Z czasem powierzchnia uprawy lnu włóknistego zaczęła się zmniejszać, co było spowodowane zastępowania wysokiej jakości wyrobów lnianych wyrobami z bawełny oraz wełny.

Len włóknisty charakteryzuje się mniejszymi wymaganiami glebowymi niż len oleisty. Do jego uprawy najlepiej nadają się gleby o odczynie lekko kwaśnym do obojętnego, mieszczącym się w zakresie pH 6,5–6,9. W przypadku lnu oleistego najkorzystniejsze są gleby żyzne, dobrze utrzymane w kulturze rolnej, średnio zwięzłe, nieulegające zaskorupianiu oraz posiadające odpowiednie stosunki wodne. Najczęściej są to gleby klas bonitacyjnych II i IIIa, a niekiedy również IVa. Uprawę można prowadzić także na przyoranych ugorach, pastwiskach oraz wieloletnich łąkach. Dla uzyskania wysokiej jakości włókna zaleca się stosowanie nawożenia w proporcji azotu, fosforu i potasu wynoszącej 1:2:3. Odpowiada to dawkom 30–40 kg N, 60–80 kg P_2O_5 oraz 90–120 kg K_2O na hektar. Len oleisty wymaga nieco wyższych dawek azotu, zwykle w granicach 20–60 kg N/ha, co wynika z mniejszej obsady roślin
i większej odporności na wyleganie. W zależności od zasobności gleby stosuje się 30–50 kg P_2O_5 oraz 60–80 kg K_2O na hektar.

Początkowo len uprawiano, aby pozyskać włókno, obecnie ma on wielokierunkowe wykorzystanie. Forma oleista znalazła zastosowanie w przemyśle cukierniczym i piekarskim. Dodanie całych lub zmielonych nasion lnu do pieczywa podnosi jego wartość odżywczą. Specjalnie przetworzone pełnotłuste nasiona lnu są również dodatkiem paszowym dla przeżuwaczy co pozytywnie wpływa na parametry rozrodu krów mlecznych. Len wraz z produktami jego przetwarzania są źródłem kwasów z rodziny omega-3 i omega-6. Nasiona siemienia lnianego są sprzedawane w sklepach ze zdrową żywnością, ze względu na jego prozdrowotne właściwości. Olej lniany przeznaczony do spożycia jest ekstrahowany metodą „tłoczenia na zimno". Należy go przechowywać w warunkach beztlenowych, chłodnych, bez dostępu światła. Zawartość kwasu α-linolenowego stanowi około 60% sumy kwasów, z kolei kwasu linolowego – 15%. Oba te kwasy należą do niezbędnych nienasyconych kwasów tłuszczowych. Ich spożycie wpływa pozytywnie na pracę mózgu, działanie układu nerwowego oraz wpływają na utrzymanie prawidłowego ciśnienia krwi. Olej uzyskany z nasion znalazł również wykorzystanie w kosmetologii oraz przemyśle farmaceutycznym. Wyroby z włókien lnianych są pożądane przez konsumentów ze względu na swoje właściwości użytkowe, gdyż włókno odznacza się wysoką wytrzymałością, trwałością oraz dobrą przepuszczalnością powietrza. Odzież lniana jest przewiewna, oddychająca, komfortowa w użytkowaniu, a w dodatku jej wyprodukowanie jest bardziej przyjazne dla środowiska niż produkcja ubrań z innych materiałów. Ligniny zawarte we włóknie lnianym mają właściwości absorbujące promienie UV. Włókno lniane może pełnić także funkcję materiału opatrunkowego. Jest naturalnym surowcem wykorzystywanym w przemyśle motoryzacyjnym i budownictwie jako materiał bardziej przyjazny środowisku. Makuch lniany jest wartościowym surowcem pozostałym po tłoczeniu oleju. Wykorzystuje się go jako paszę dla zwierząt oraz dodatek do żywności ze względu na jego właściwości. Zawiera duże ilości błonnika pokarmowego, białka, pozostałości tłuszczu, a także substancje bioaktywne, w tym SDG, który pozostaje w nim po procesie tłoczenia.

Len należy do roślin dnia długiego, dlatego w warunkach polskich uprawiana jest wyłącznie forma jara. Areał uprawy lnu oleistego w Polsce jest niewielki, w ostatnich latach utrzymuje tendencję malejącą. Głównymi producentami lnu oleistego są: Federacja Rosyjska, Kazachstan oraz Chiny. Forma włóknista jest uprawiana na mniejszej powierzchni niż oleista. Polska znalazła się w pierwszej dziesiątce producentów lnu włóknistego, zajmując dziewiąte miejsce. Osiągane plony nasion lnu zależą w dużej mierze od doboru odmian, których produktywność kształtuje poziom agrotechniki i warunki siedliskowe. Odmiany jare plonują na poziomie 2,0 t/ha. Uprawa lnu generuje większe zyski w stosunku do poniesionych kosztów produkcji. W dodatku producenci uprawiający ten gatunek na gruntach kwalifikujących się do przyznania jednolitej płatności obszarowej, mogą uzyskać dodatkowe dopłaty do produkcji lnu. W 2025 roku stawki podstawowe wynosiły 542,69 zł/ha uprawy lnu.

Len jest przykładem rośliny, która mimo historii posiada ogromny potencjał rozwojowy. Łączy w sobie wartości odżywcze, właściwości prozdrowotne oraz szerokie możliwości wykorzystania w różnych gałęziach przemysłu. W czasach rosnącego zapotrzebowania w surowce odnawialne oraz produkty przyjazne środowisku znaczenie lnu może w najbliższych latach jeszcze bardziej wzrastać.

Justyna Skrobacz

Źródła:
Justyna Skrobacz. 2021. Wpływ nawożenia mineralnego na plon i skład chemiczny lnu ozimego. Praca inżynierska.
https://www.gov.pl/web/arimr/stawki-platnosci-bezposrednich-oraz-przejsciowego-wsparcia-krajowego-za-rok-2025
Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych, https://coboru.gov.pl/
Michalina Truszkowska, Katarzyna Waszkowiak 2023. Uprawa, właściwości użytkowe i przemysłowe wykorzystanie lnu zwyczajnego

Oczko wodne w ogrodzie- dlaczego warto je mieć ?

Oczko wodne w ogrodzie to niewielki sztuczny zbiornik wodny pełniący funkcję dekoracyjną, rekreacyjną oraz ekologiczną. To świetny sposób na zwiększenie bioróżnorodności w ogrodzie i stworzenie miejsca relaksu.

Każde oczko wodne jest wyjątkowe i możesz sam dostosować je do stylu i powierzchni swojego ogrodu. Z powodzeniem możesz go stworzyć w małym, średnim czy dużym ogrodzie. Musimy jednak przed podjęciem decyzji zdać sobie sprawę, że praca nad oczkiem wodnym w ogrodzie nie kończy się w momencie wypełnienia go wodą. By oczko wodne cieszyło oko cały rok, trzeba o nie odpowiednio dbać. Usuwanie zanieczyszczeń, wymiana wody, kontrola pH, karmienie ryb, pielęgnacja roślin i przygotowanie ich do zimy to tylko niektóre z działań, które muszą być podjęte w celu poprawnego funkcjonowania zbiornika. Zajmuje to sporo czasu i środków finansowych. Mimo wszystko inwestycja w oczko wodne w naszym ogrodzie jest warta poniesionych nakładów. To projekt, który przyniesie korzyści zarówno Tobie, jak i przyrodzie. Wzbogaci przestrzeń w Twoim ogrodzie o piękny element dekoracyjny i stworzy miejsce, w którym natura znajdzie schronienie i możliwości rozwoju. Dzika przyroda odwdzięczy Ci się poprzez życie, które będzie kwitło wokół Twojego oczka wodnego.

Rodzaje oczek wodnych można przede wszystkim podzielić ze względu na materiały, z których są zrobione. Do najpopularniejszych w ogrodzie należą:

1. **Oczka gotowe** – to najbardziej nowoczesne rozwiązanie i w dodatku bardzo wygodne. Gotowe plastikowe oczko wodne jest niezwykle szczelne, trwałe, odporne zarówno na skład chemiczny wody, jak i zmienne temperatury. Poza tym szybkie w montażu – wystarczy wkopać je w ziemię w wybranym przez nas miejscu.
2. **Oczka foliowe** – wciąż popularne, choć wymagające sporo pracy. Jeśli zakupimy folię wysokiej jakości, czyli trwałą, odporną na temperaturę, uszkodzenia i promieniowanie UV, wówczas z pewnością spełni ona swoje role pod oczko wodne w ogrodzie. Folią wykłada się dno wykopanego dołu, który może przyjmować nieregularne kształty wymyślone przez nas.
3. **Oczka betonowe i murowane** – obecnie zdecydowanie się od nich odchodzi ze względu na duży nakład pracy i koszty.

Efektowny element ogrodu

Oczka wodne urozmaicają przestrzeń ogrodową. Stają się główną ozdobą posesji widoczną i efektowną zarówno w dzień, jak i po zmroku. Tworzą naturalną scenerię pełną pięknych kolorów i tekstur. Efektowne podświetlenie nocą podkreśli kwitnące kwiaty. Latem bajecznie koloruje wodę, jesienią podświetlenie podkreśli złote akcenty wśród liści. Zimą wydobędzie biel śniegu i lodu. Wybór odpowiednich elementów dekoracyjnych również wpływa na wygląd oczka. Mogą to być kamienie, skały, mostki, rzeźby, a także fontanny i kaskady, które wprowadzają do ogrodu element dynamiczny.

Oczko wodne integruje się z otoczeniem całego ogrodu, tworząc spokojny, naturalny krajobraz, a co za tym idzie następny aspekt oczka wodnego w twoim ogrodzie.

Miejsce relaksu, odpoczynku i atrakcja dla całej rodziny

Siedząc obok oczka wodnego, można cieszyć się spokojem i harmonią otoczenia. Połączenie wizualnych wrażeń z kojącym szumem wody, śpiewem ptaków, rechotem żab i brzęczeniem owadów działa relaksująco. Te naturalne odgłosy natury maskują hałas z otoczeniem (ruch uliczny). Pomagają one zredukować stres, ułatwiają relaks, tworząc intymną i spokojną atmosferę. Spędzając czas nad oczkiem wodnym nie tylko się relaksujemy, ale również poprzez obcowanie i obserwację fauny i flory wydobywa się następny aspekt:
Edukacja dorosłych i dzieci to praktyczna lekcja biologii, chemii, fizyki i wychowania. Obserwacja wodnego życia pozwala zrozumieć cykle rozwojowe (np. żab i ważek), zależności między organizmami oraz rolę roślin oczyszczających wodę. Oczko wodne przyciąga różnorodne gatunki, co uczy rozpoznawania ptaków, płazów i owadów. Uczy, jak ważna jest woda w środowisku oraz zachęca

do wnikliwej obserwacji i analizy zmian sezonowych w faunie i florze. Opieka nad oczkiem wodnym uczy odpowiedzialności za żywe organizmy. Woda, rośliny i odgłosy zwierząt zapewniają bodźce, które wspierają rozwój zmysłów u dzieci. Bardzo ważnym aspektem oczka wodnego w twoim ogrodzie jest jego rola jako zbiornika dla ekosystemu całego ogrodu.

Działanie oczka wodnego jako ekosystemu ogrodu

Oczko wodne przyciąga owady zapylające (pszczoły, motyle), co sprzyja roślinom w ogrodzie na skuteczną reprodukcję i zdrowszy wzrost. Jest też doskonałym źródłem nawadniania dla roślin. Jako zbiornik retencyjny woda z oczka może służyć do podlewania roślin w ogrodzie. Oczko wodne przyciąga żaby i ptaki, które są naturalnymi regulatorami populacji owadów. Żaby i ptaki zjadają komary i muchy, co przyczynia się do zmniejszenia ich liczebności w ogrodzie. Woda w upalne dni paruje, zwiększając wilgotność powietrza i delikatnie ochładzając otoczenie, co jest korzystne dla ludzi, zwierząt i roślin w twoim ogrodzie. Jest miejscem styku dwóch ekosystemów: wodnego i lądowego, co sprzyja różnorodności i umożliwia uprawę dodatkowych roślin w twoim ogrodzie.

Dodatkowe rośliny dzięki oczku wodnemu

Aby oczko wodne współgrało z twoim ogrodem należy zadbać o roślinność zarówno w nim jak i wokół niego. Żeby rośliny spełniały swoje funkcje zaleca się, aby pokrywały ⅔ powierzchni zbiornika. Najlepsze efekty osiąga się łącząc różne strefy roślin: Rośliny pływające to naturalne filtry, które zacieniają taflę wody, obniżają jej temperaturę i hamują rozwój glonów. Stanowią schronienie dla ryb i płazów. Należą do nich:

- Królowe oczek wodnych **– Lilie wodne.** Mają duże pływające liście i kolorowe kwiaty (białe, różowe, żółte). Dodają zbiornikowi elegancji.
- **Hiacynt wodny** to pływająca roślina o pięknych fioletowych kwiatach.
- **Żabiściek** – jego liście są okrągłe z rozłogami połączone w rozetę. Jest drobny, kwitnie na biało.

4. Podwodne rośliny zanurzone w oczku wodnym nie zawsze są widoczne dla twoich oczu, ale są kluczowe w utrzymaniu ekosystemu w równowadze. Pełnią funkcję naturalnego filtra, natleniacza oraz schronienia i miejsca tarła oraz pożywienie dla ryb. Należą do nich:
   - **Moczarka kanadyjska**
   - **Rogatek sztywny**
   - **Mech zdrojek**
   - **Wywłócznik kłosowy**
5. Rośliny bagienne sadzimy tuż przy brzegu oczka wodnego. Pełnią one nie tylko funkcję dekoracyjną, ale przede wszystkim kluczową rolę ekologiczną: oczyszczają wodę, pobierając substancje odżywcze (azotany, fosforany), które powodowałyby rozwój glonów i mętnienie wody, wspierają bioróżnorodność, przyciągając ptaki, owady oraz płazy, które znajdują w niej schronienie i miejsce do rozrodu. Gęste korzenie tych roślin umacniają brzeg oczka wodnego i łagodzą przejście między lądem a lustrem wody oraz nadają oczku naturalny, malowniczy wygląd. Należą do nich:
   - **Kaczeniec** – kwitnie wczesną wiosną na żółto.
   - **Niezapominajka błotna** – tworzy gęste niebieskie dywany.
   - **Kosaciec żółty** – wysoka roślina, doskonała do oczyszczania wody.
   - **Pałka wodna** – charakterystyczne „cygara".
   - **Czeremcha błotna** – atrakcyjne liście i białe kwiatostany.
   - **Krwawnica pospolita** – kwitnie purpurowo, przyciąga motyle.
   - **Turzyce** – zimozielone, trawiaste rośliny tworzące zwarte kępy.
6. Rośliny brzegowe stabilizują grunt i tworzą płynne przejście do ogrodu. W tej strefie brzegowej warto posadzić:
   - **Tatarak zwyczajny** – wysoki, aromatyczny, naturalny filtr wody.
   - **Turzyce** – idealne do ocienionych brzegów, mają ozdobne liście.
   - **Miskant chiński** – wysoka trawa tworząca tło (200cm).
   - **Wierzba płacząca Iwa** – klasyczna płacząca forma nad oczkiem.
   - **Klon palmowy** – czerwone liście kontrastujące z wodą.
   - **Grab pospolity** – forma zwisająca.

Oczko wodne w ogrodzie podnosi walory estetyczne, tworząc unikalny punkt centralny ogrodu, który optycznie powiększa jego przestrzeń. Lustro wody odbija niebo, chmury i otaczającą roślinność, co optycznie powiększa ogród i dodaje mu głębi. Wprowadza relaksujący szum wody. Poprawia mikroklimat, zwiększając wilgotność powietrza i chłodząc otoczenie w upały. Wspiera lokalną bioróżnorodność. Przyciąga do ogrodu ptaki, owady i płazy.

Ilona Moskała

Źródła:
https://zielonyogrodek.pl;
https://www.ogrodowaalternatywa.pl;
https://uszczelnianie.com.pl;

MODR KARNIOWICE
www.modr.dobrynocleg.pl
Pokoje Gościnne
w pobliżu Krakowa
recepcja@modr.pl
tel. 453 057 299
12 285 21 13/14
WYSOKI STANDARD
W DOBREJ CENIE

PATRONAT HONOROWY:

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Patronat honorowy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Stefana Krajewskiego

WOJEWODA MAŁOPOLSKI
Krzysztof Jan Klęczar

MAŁOPOLSKA
Łukasz Smółka
Marszałek Województwa Małopolskiego

WSPÓŁORGANIZATORZY:

INSTYTUT ZOOTECHNIKI – Państwowy Instytut Badawczy

POWIAT NOWOSĄDECKI

MODR KARNIOWICE

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

ZAPRASZA NA WYSTAWĘ

agro PROMOCJA ' 2026

5-6 września, Stary Sącz

WIEŚ W ODSŁONIE NOWOCZESNOŚCI

Stary Sącz

5-6 września 2026

Diecezjalne Centrum Pielgrzymowania im. Jana Pawła II • godz. 9.00-18.00

W PROGRAMIE:

- POKAZY KONNE i KONKURSY POWOŻENIA
- WYSTAWA MASZYN ROLNICZYCH
- WYSTAWA ZWIERZĄT
- KIERMASZ OGRODNICZY
- PRODUKTY LOKALNE
- DZIEDZICTWO KULINARNE I KULTUROWE KGW

PARTNER:

MAŁOPOLSKA

PARTNERZY ORGANIZACYJNI:

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

ARiMR

Krajowa Grupa Spożywcza

UNIWERSYTET ROLNICZY

MHR małopolska hodowla roślin

PATRONI MEDIALNI:

65 TVP3 KRAKÓW

TVP Info

Gazeta Krakowska

Radio Kraków

dts

RDN Małopolska

Agro Profil

Wieści Rolnicze

głos24

miastoNS

Starosądeckie.info